

TERKŽSIŠKLEC

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA BOMBAŽNE PREDILNICE IN TKALNICE TRŽIČ

7-12

1957

T R Ž I Š K I T E K S T I L E C

V S E B I N A :

Voščilo	141
Petek Mišo: Izboljševanje delovnih metod	142
Petek Mišo: O izobrazbi v BPT	145
Goltes Dušan: Proučevanje dela	151
Čestitke tov. direktorja na proslavi dneva tekstilcev	153
Slavnostni govor preds. sind. podr. na proslavi dneva tekstilcev	154
Dr. Robič Andrej: Nekaj o otroški paralizi	161
Kako je s storilnostjo v našem podjetju	164
Zanimiva in kratka zgodovina robca	166
Šarabon Franc: Nekaj o obratnih nezgodah v našem podjetju	167
Nekaj važnejših sklepov upravnega odbora	168
Vloga psihologa v industriji	170
Perko Ivan: Tržič v pesmi	171
Ahačič Rudi: Obisk vzorčnega sejma v Dornbirnu	172
Hladnik Andrej: Izvleček iz programa rekonstrukcije oplemenitilnice	174
Peter Dobrin: Na zdravstvenem oddihu v Poreču	175
Nekaj, kar si velja zapomniti	176
Odšli iz podjetja	176
Na novo sprejete delovne sile	177
Poroke — Rojstva — Umrli	177
Rezultati športnih tekmovanj	177
Čadež Janko: Medvedek Živko	178
Obratne nezgode	179
Anekdote	182
Nagradna križanka in rešitev zadnje križanke	184

ČLANI KOLEKTIVA!

Bodite naši sodelavci
Dopisujte v Vaše glasilo
Svetujte nam
kaj in o čem naj Vam pišemo
Kakšne so Vaše želje
in kaj Vas zanima

Fisma oddajte
v nabiralnik pri zgornjem
vratarju na naslov

UREDNIŠTVO
TRŽIŠKEGA TEKSTILCA

Lepo pozdravljeni!

Izdaja: Bombažna predilnica in tkalnica — Tržič

Urejuje: Organizacijski sektor

Tiska: ČP Gorenjski tisk — Kranj

Naklada: 1600 izvodov

CENJENI BRALCI — ČLANI NAŠEGA KOLEKTIVA!

Uredništvo »Tržiškega Tekstilca« Vas lepo prosi, da oprostite, ker v drugem polletju letošnjega leta Vaš Bilten ni redno izhajal. Naleteli smo na velike težkoče glede dopisov, kajti krog dopisnikov je bil silno majhen. Pisali so vedno isti ljudje, kar pa n'kakor ne more biti. Iz kolektiva smo dobili le morda dva ali tri članke, čeprav smo večkrat preko Biltena pozivali k sodelovanju. Dovoljujemo si trditi, da del krivde pade tudi na Vas, dragi bralci in to prav zaradi tega, ker niste tudi Vi sodelovali s svojimi članki. Res, da je dopisnikov, ki bi brezplačno pisali, zelo malo, pa še ti samo nekaj časa. Upoštevajmo tudi to, da je vsak človek dandanes zelo zaposlen in da bo težko žrtvoval tri ali štiri ure prostega časa, če od tega ničesar nima. Kljub temu pa bi lahko, če bi vsi sodelovali, odnosno, če bi vsaj vsak osmi član našega kolektiva napisal en članek na leto, »Tržiški Tekstilec« vse leto izhajal brez zadrege za dopisniški material.

Pa pustimo to, če se ne da popraviti. Za bodočnost pa je tudi Uredništvo mnenja, naj se sodelovanje pri »Tržiškem Tekstilu« honorira. V upanju, da bomo prihodnje leto boljše sodelovali, tako da bo naše glasilo doseglo res zadovoljivo višino, vas pozdravlja

UREDNIŠTVO

SREČNO, ZDRAVO IN
USPEHA
POLNO NOVO LETO

VAM ŽELIJO

ORGANI DELAVSKEGA UPRAVLJANJA
SINDIKAT
TOVARNIŠKI KOMITE ZKS IN LMS
TER UPRAVA PODJETJA

Bliža se že mrzla zima
in po górah pada sneg.
Kmalu bo vse, staro, mlado
na smučeh in na saneh.

Polno novih sil za delo
in izgradnjo lepših dni,
zadovoljno in veselo
novo leto Vam želi:

UREDNIŠTVO

Petek Mišo

Izboljševanje delovnih metod

V novembru se je pričel v podjetju seminar za izboljševanje delovnih pogojev. Zato želim s tem načinom seznaniti tudi kolektiv BPT.

Že iz dosedanjih člankov o izobrazbi vam je verjetno ostalo še v spominu, da mora imeti vodilna oseba 5 sposobnosti za uspešno reševanje problemov v proizvodnji. Ena od teh je sposobnost izboljševanja delovnih metod.

V proizvodnji je niz možnosti, pri katerih se da marsikaj izboljšati. Od teh bom navedel samo nekatere:

- ureditev notranjega transporta;
- skrajšanje časa pri čakanju;
- izboljšanje varnosti pri delu;
- olajšanje raznih težavnih del;
- izboljšati organizacijo dela na delovnih mestih;
- boljše izkoriščanje materiala itd.

Vzemimo n. pr., da je v nekem oddelku razpored delovnih mest slab, tako da gre proizvodnja zaradi tega počasneje naprej, da nastajajo zastoji, kvaliteta je slaba, ogrožena je varnost proizvajalca, nezadovoljstvo v oddelku raste, nepravilno je izkoriščana delovna sila, delo utrudljivo itd., skratka delovne metode so slabe.

Vodja oddelka se zavzame in sklone poiskati boljše delovne metode, da bi odstranil vse navedene ovire in težave. O tem se pomeni tudi z delavci v tistem oddelku, da mu bodo potem pomagali. Zato točno opiše celoten potek dela po vseh detajlih kot bi ga filmal, tako da dobi točno sliko delovnega procesa. Pri vsakem detajlu navede ovire in težave, ki so mu jih povedali delavci, nekatere pa je videl tudi sam in sicer predvsem tiste, za katere so delavci mislili, da sploh niso ovire n. pr.: stanje, hoja, sklanjanje, dviganje bremen in podobni gibi, ki bi se dali odpraviti, pa jih zaradi tako zvane industrijske slepote delavci ne opazijo. Tu je kriva tista misel, ki se jo marsikdo, ki ne vidi izboljšanja posluži: »Trideset let smo tako delali pa je bilo dobro, zakaj bi pa še naprej ne, ker smo tega že navajeni!«

Ko je vodja tako opisal celoten delovni postopek, je pričel iskati skupno z ljudmi v istem oddelku ideje za izboljšanje. Pri tem je upošteval, da bo uporabil vsa razpoložljiva sredstva, ki jih ima na delavnih mestih, v oddelku ali v podjetju.

Izmed dobljenih idej izbere najboljše, ki jih uporabi in sestavi nato novo izboljšano delovno metodo, ki jo da v odobritev pristojnim organom. Pri tem pa je treba naglasiti, da je upošteval obstoječe možnosti in si pomagal z razpoložljivimi sredstvi, kar je bistvo te metode.

Celoten potek tega študija se je vršil po določenem sistemu oziroma po določenih principih, ki si jih bomo samo načelno ogledali.

Da se dobi verna slika delovnega mesta t. j. vse detajle, zapreke in težkoče, je potrebno delo oziroma delovni postopek analizirati, kar je pri tej metodi prvi princip. Pri tem je treba tesnega sodelovanja med vodilno osebo, ki delo proučuje in osebo na delovnem mestu.

Nato se preizkuša vsak detajl analiziranega postopka po vrsti, preštudira, če je v tej obliki še potreben in če bi se dalo na kak način odpraviti zapreke in težkoče. V tej fazi se torej išče ideje za izboljšanje kar je drugi princip te metode, ki se glasi: »Preizkusite!« Ideje dobi vodilna oseba od delavca, strokovnjaka in da tudi svoje, vse pa zapiše poleg ustreznega detajla. Pri tem se je treba ozirati na najbolj prikladen material najprimernejšo opremo, najboljši razpored, največjo varnost itd.

Po tretjem principu se izbira najbolj prikladne ideje, ki upoštevajo razpoložljiva sredstva z ozirom na možnosti, ki so glede varnosti, materiala, opreme, konstrukcije ali primerne razvrstitve in se jih razvija, da dobimo potem novo izboljšano metodo.

Če je izboljšanje take vrste, da ga ni mogoče uvesti brez odobrenja pristojnih organov, je potrebno v tem primeru poiskati odobritev. Zato se sestavi elaborat, kjer je na posebnem formularju opisana stara metoda z zaprekami in težavami, nato navedene ideje in končno detajli nove izboljšane metode. K temu se naštejejo še prednosti, ki jih bo metoda prinesla, kakor tudi spremembe, ki jih moramo uvesti, da se dobe navedene prednosti. Vse to je treba podkrepiti s števičnimi rezultati. Če je potrebno, se priloži tudi ustrezna skica. Ko je metoda odobrena, se mora o njej poučiti koristnike, ki jo bodo uporabljali. Tu pa je povezana metoda izboljšavanja z metodo poučevanja ali PIV-1. Temu pa seveda sledi kontrola rezultatov. Ker pa nobena stvar ni popolna, je dobro kljub izboljšanju še vedno iskati nadaljnjih izboljšav. Ves ta postopek uvažanja pa je četrti princip tega sistema t. j.: »Uvedite!«

V ilustracijo bom navedel dva primera, ki sta bila med drugimi predlogi obdelana na tečaju PIV-3.

Prvi izmed obeh se tiče delovanja udarne ročice pri novih avtomatskih strojih v novi tkalnici. Če se odtrga jermenček, ki veže ročico na ležišče, le-ta pri tem izskoči, udari na boben s cevkami pri tem poškoduje 3—4 »klapne« in polomi nekaj cev. Da bi se to preprečilo, je bilo danih že nekaj predlogov, med njimi tudi predlog tkalskega nadmojstra tov. Šolarja. Po njegovi zamisli je treba zavarovati ročico z usnjenim zatičem tako, da ne bo mogla več izpadati, kadar se jermen odtrga ali pa zlomi vzmet. Skice kažejo ročico pred uvedbo predloga in po njej. Po metodi, ki se uvaža s tečaji, je ta primer obdelan takole:

udaljanja sočice

[illegible]

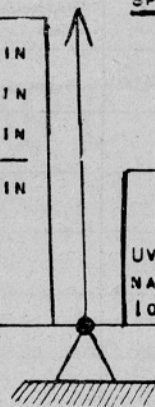
PREDNOSTI NOVE METODE:

LETNI PRIHRANKI PRI CEVKAH	102.400.--DIN
LETNI PRIHRANKI PRI "KLAPNAH"	96.000.--DIN
LETNI PRIHRANKI PRI ZASTOJIM	64.000.--DIN
	262.400.--DIN

PROIZVODNJA 1920 M VEČ BLAGA
VEČJE ZADOVOLJSTVO
BOLJŠA KVALITETA

SPREMEMBE :

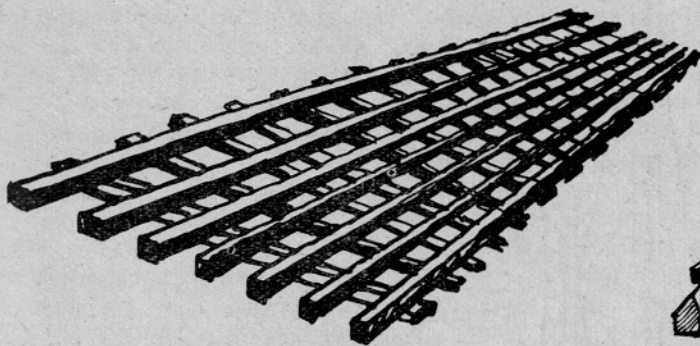
UVEDBA VAROVALCEV
NA ROČICO
100 KM. A 40 DIN JE 4000.

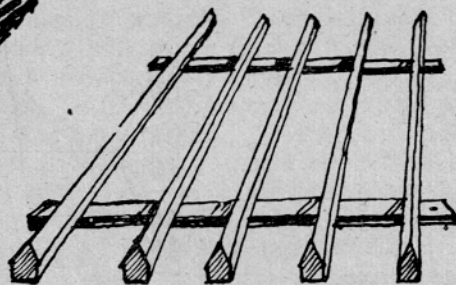
ČE DAMO NA TEHNIČNO OBE STRANI, JE TAKOJ RAZVIDNO, DA JE NAČIN
ZAVARČEVANJA POZITIVEN.

LIST O IZBOLJŠANJU DELOVNE METODE

[illegible]

DEL LESENE MREŽE

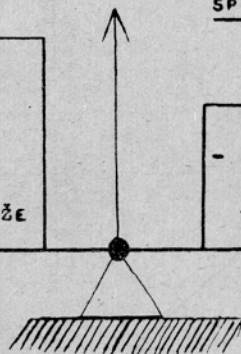
DEL MREŽE IZ NERJAVEČEGA ŽELEZA

PREDNOSTI NOVE METODE:

- MREŽE SO TRAJNE
PRIHRANEK NA LESU IN DELU V 10 LETIH
1.193.600.- DINARJEV
- KVALITETA PREJE NI OGROŽENA
- VEČJE ZADOVOLJSTVO
- ODPADE NALAGANJE KAMNOV NA ZGORNJE MREŽE

SPREMEMBE:

- MREŽE IZ NERJAVEČEGA
JEKLA, KI STANEJO
158.520.- DINARJEV

Vsak tečajnik da svoj predlog, ki se obdela po navedenem načinu.

V zvezi s tem je DS sklenil, da bo vsak sprejemljiv predlog o izboljšavi delovne metode nagrajen, kolikor pa se bo uvedel v prakso bosta predlagatelj kakor tudi tisti, ki je pri predlogu sodeloval, spre-

jela še dodatno nagrado, ki bo določena po koristnosti uvedene metode. Možnost dajanja predlogov ima vsak član kolektiva — obdelali pa bomo elaborat po prikazanem načinu.

Na ta način bo zagarantirano stalno sodelovanje in interes kolektiva za izboljšanje delovnega procesa.

Petek Mišo

O izobrazbi v BPT

V zvezi z družbeno ekonomskim napredkom se pojavljajo vedno novi problemi in nove tehnične pridobitve zahtevajo v proizvodnji takega človeka, ki bo obvladal delo na svojem mestu v toliki meri, da bo šel delovni proces v najboljšem tempu dalje. V naši socialistični ureditvi imamo sistem delavskega samoupravljanja, ki zahteva od upravljalca, da bo tej nalogi, ki jo predenj postavlja družba, popolnoma kos.

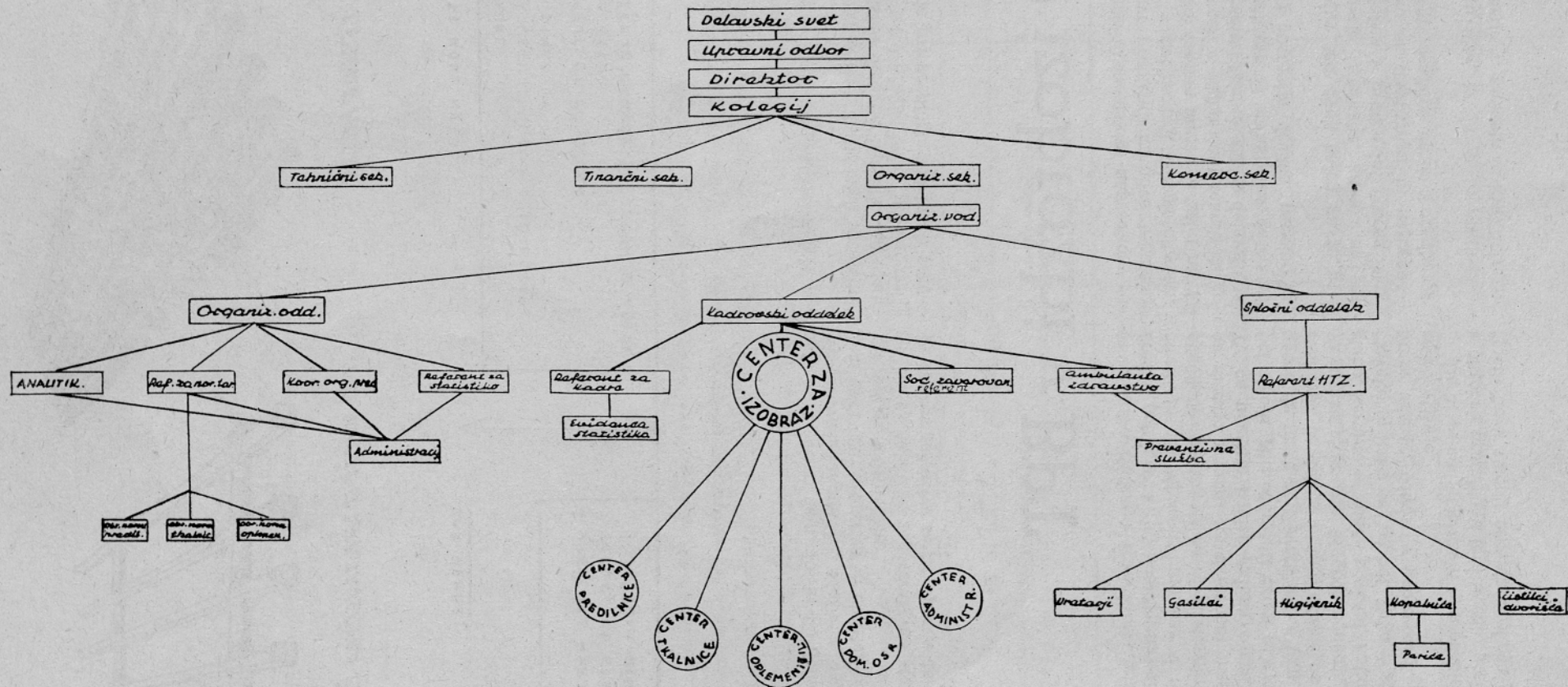
Za določeno izvedbo teh dveh nalog pa je potrebna določena stopnja izobrazbe, katero naj bi imel vsak, ki je vključen v proizvodni proces. Nastane vprašanje, kako na najhitrejši in najuspešnejši način usposobiti proizvajalca, da bo tema dvema nalogama kos.

V prvi vrsti so tu šole, ki so za to poklicane, vendar nam te izobrazijo v glavnem le kvalificirano

in visokokvalificirano delovno silo. Imamo pa ogromno število poklicev, ki so kvalificirani ali pa polkvalificirani in jih lahko vidimo kar v našem tarifnem pravilniku, za katere pa ni strokovne šole. Ti poklici se morajo priučiti na delovnem mestu v podjetju. Tu ga poučuje bodisi vodilna oseba ali pa delavec pri stroju. Niti eden niti drugi ni v mnogih primerih vesel, da mora poučevati, ker s tem izgublja čas in zaslužek, če dela v normi, drugič pa poučuje kakor ve in zna iz prakse. Mogoče poučuje dobro, mogoče slabo, ker mu ni nihče povedal, kako naj pristopi k človeku in kako naj ga uči. Tako dostikrat trpi kvaliteta učenja, odnosi v proizvodnji, čas učenja pa se podaljšuje.

Da bi se podjetje vsem tem problemom ognilo, je v oktobru preteklega leta uvedlo poseben referat za izobrazbo v sklopu organizacijskega sektorja.

Skica 1.

Kakor je potrebna skrb za strojni park, tako je potrebna tudi skrb za tistega, ki bo ta park uporabljal, t. j. za človeka. Prvo nalogo opravlja tehnični sektor, drugo pa organizacijski sektor.

Ta sektor uvaja preko oddelka za izobrazbo v podjetje napredne metode praktičnega izobraževanja vodilnega kadra. Te metode prihajajo v našo državo preko mednarodne organizacije dela, potem ko jih pregleda in osvoji Zvezni izvršni svet kot metode za izobrazbo industrijskega kadra.

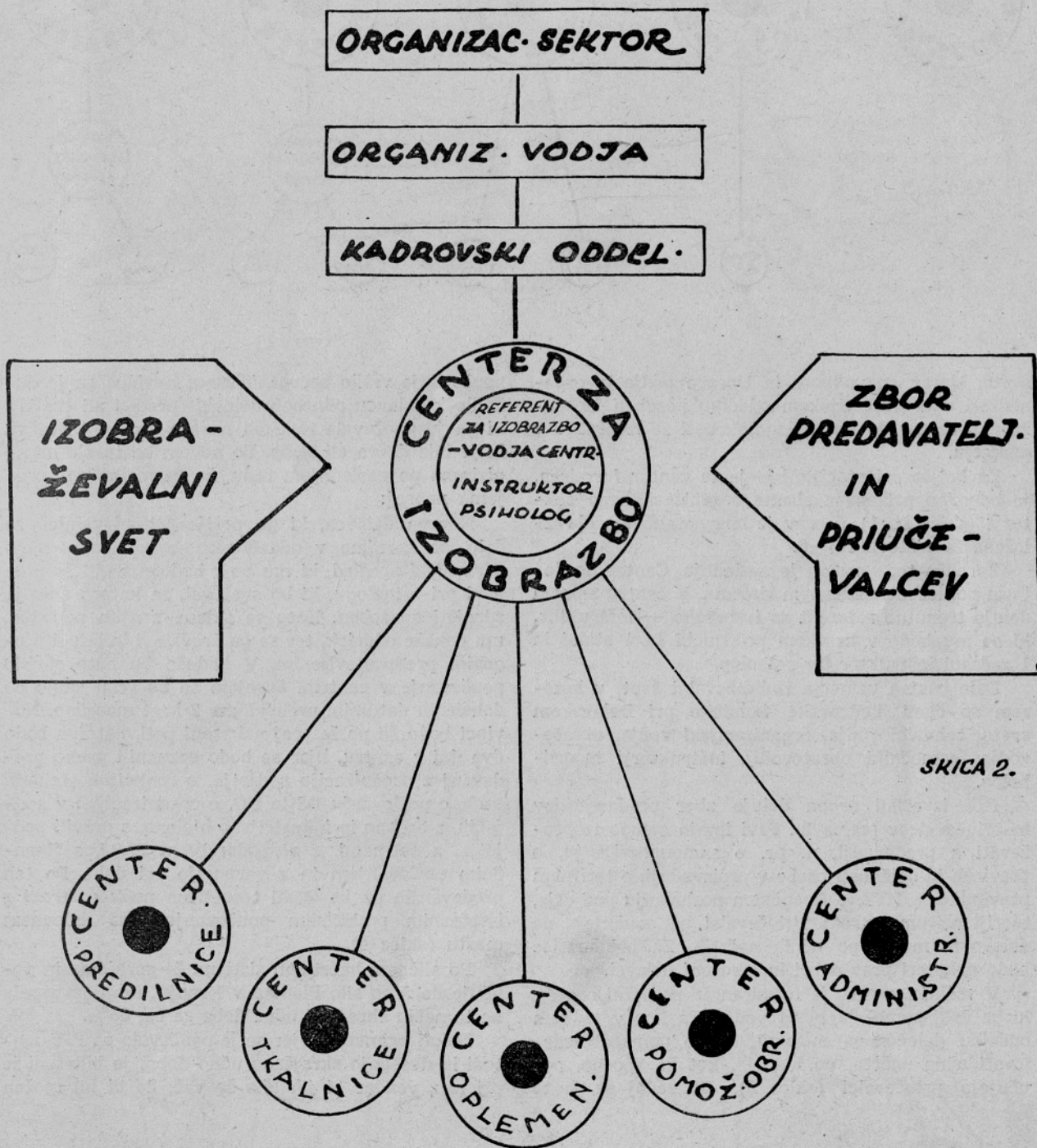
V podjetje smo doslej uvedli naslednji metodi:

Okrog 150 vodilnih oseb smo seznanili s PIV-1, t. j. metodo poučevanja, 52 pa s PIV-2, t. j. analizo

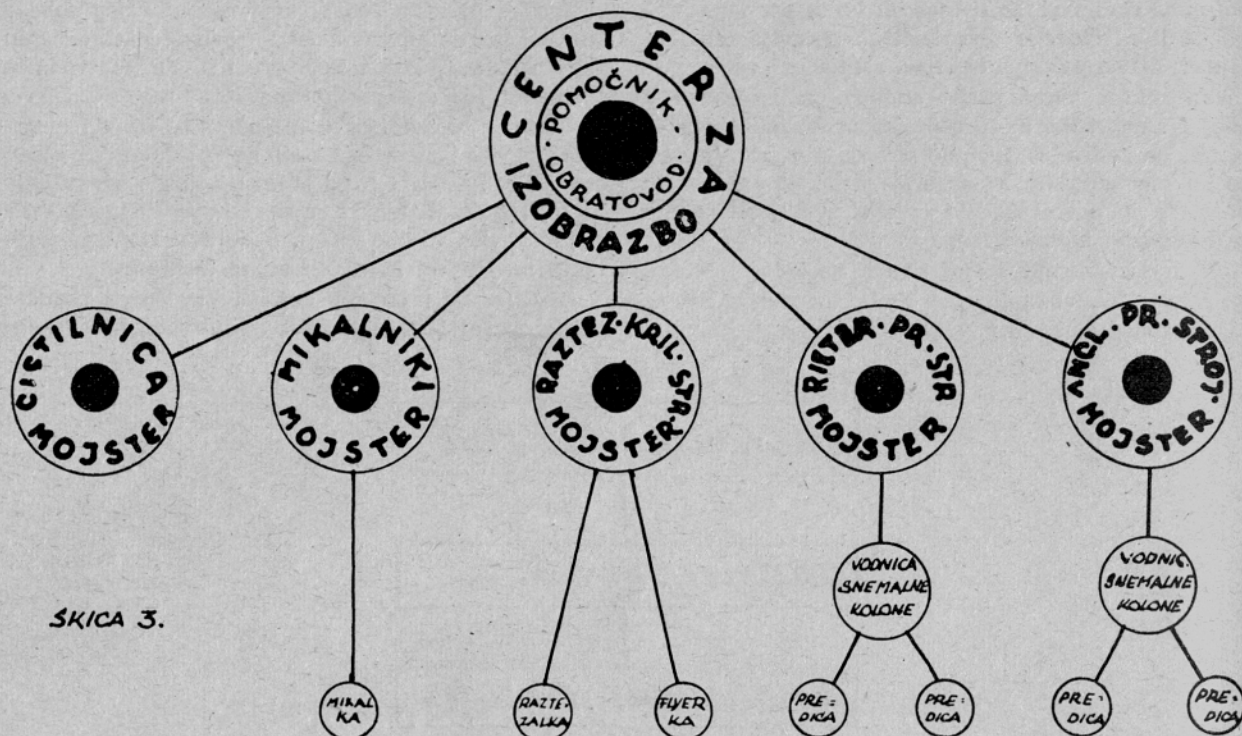
problemov v praksi. Skupno je bilo 27 seminarjev, katere so posetile 203 vodilne osebe. Poleg teh je bilo na seminarjih tudi nekaj oseb iz kvalificiranih delovnih mest, kot na pr. predice, tkalke, vodnice snemalnih kolon, ključavničarji itd.

Takoj po uvedbi prve metode smo opazili nekatere uspehe, med katerimi je značilen izboljšar delovni odnos. Vendar pa je kmalu začelo navdušenje popuščati zaradi tega, ker zaradi prevelikega števila vodilnih oseb ni bilo mogoče obdržati stalnega kontakta med njimi in oddelkom za izobrazbo.

Zato se je pričel ob pomoči Zavoda za proučevanje organizacije dela LRS v Ljubljani, Delavskega

SKICA 2.

SKICA 3.

sveta, Upravnega odbora in Uprave podjetja organizirati v organizacijskem oddelku poseben izobraževalni center, ki ima nalogo skrbeti za izobrazbo v podjetju.

Za boljšo orientacijo, kje je ta center formiran, je ponovno prikazana shema organizacijskega sektorja (skica št. 1), čeprav je bila natančneje obrazložena že v številki 5—6.

Zgradba tega centra je naslednja. Center bo deloval po decentraliziranem sistemu. V centru samem deluje trenutno referent za izobrazbo — inštruktor, ki se mu bodo v kratkem priključili še 1 stalni in 1 začasni inštruktor ter psiholog.

Delo centra usmerja izobraževalni svet, v katerem so člani kadrovske komisije pri Delavskem svetu, tehnični vodja, organizacijski vodja, obratovodja, pomočniki obratovodij, inštruktorji in psiholog.

Kot izvršilni organ deluje zbor predavateljev in priučevalcev (skica 2). Prvi imajo nalogo izobraževati s predavanji, n. pr. o samoupravljanju, o pravicah in dolžnosti osebe v proizvodnji, o tarifnem pravilniku, o HTZ, o finančnem poslovanju podjetja, teoriji oziroma stroki. Priučevalci pa poučujejo na delovnem mestu po učnih načrtih. Za priučevalce bodo nekateri prav dobri in izkušeni delavci.

V vsakem obratu je formiran še pomožni center, ki ga vodi pomočnik obratovodje. Ta ima v vsakem oddelku določenega mojstra, ki bo pomagal izdelovati učne načrte, po katerih, kot že rečeno, poučujejo priučevalci (skica 3). Do sedaj se je to

poučevanje vršilo neorganizirano; novinca se je dodelilo k delavcu odnosno delavki (predici ali tkalki), ki ga je poučevala rada ali nerada po svoji praksi, ki je bila dobra ali slaba. Po novem bo to šlo organizirano po naslednjem redu, če vzamemo od sprejema naprej:

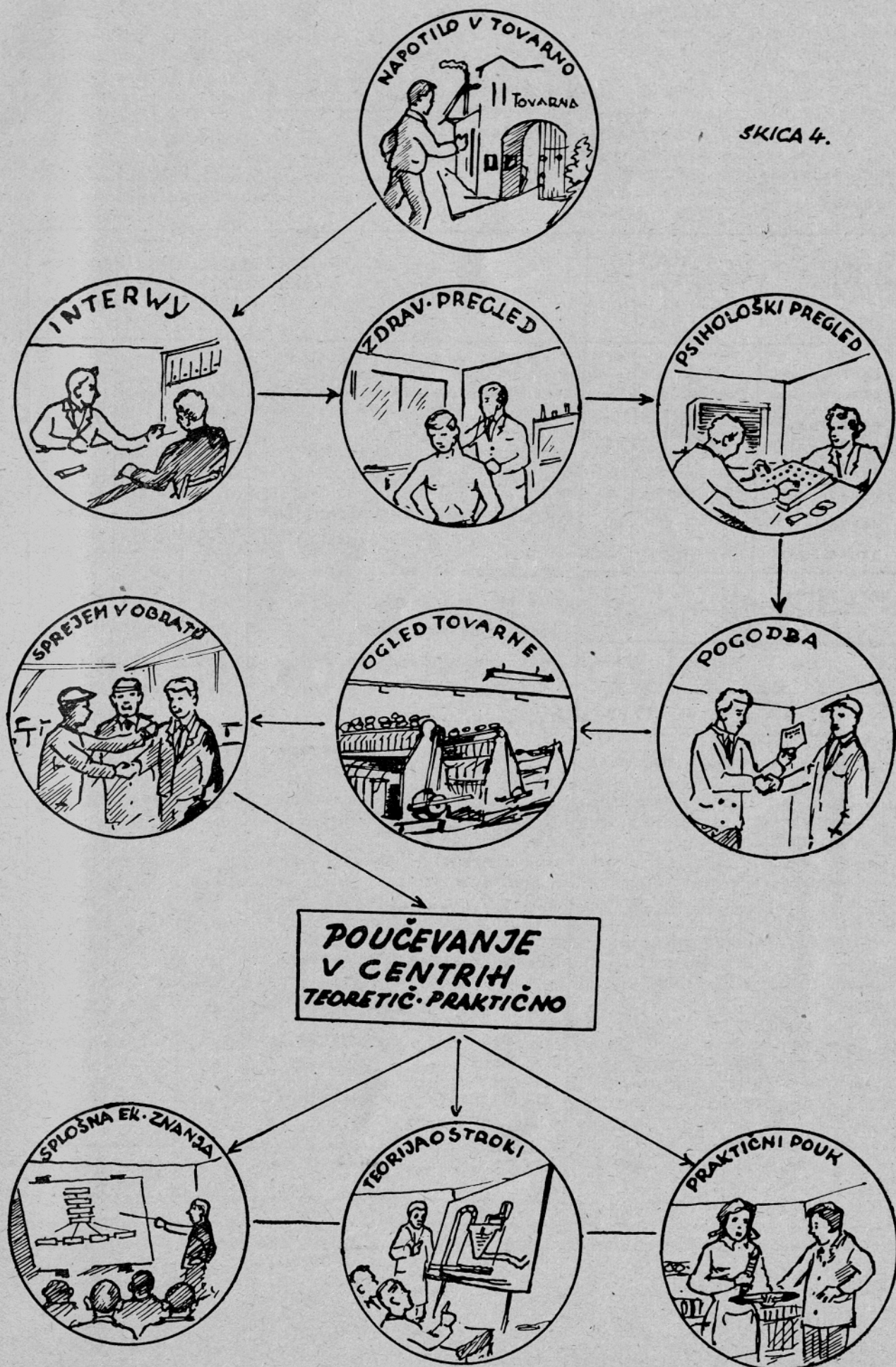
Novoga delavca, ki ga pošlje posredovalnica za delo, se sprejme v oddelku za kadre, temu sledi zdravniški pregled, ki mu bo v bodoče sledil še pregled pri psihologu, ki bo svetoval, za katero delo je sprejeti sposoben. Nato se sklene z njim pogodba, mu pokaže oddelek, ter se ga predstavi in izroči njegovim predpostavljenim. V bodoče bo nato sledilo poučevanje v centrih. Sprejem se bo vršil samo ob določenih datumih, predvidoma 2 krat mesečno. Novinci bodo šli po že prej nakazani poti, nato pa bodo dva dni v centru, kjer se bodo seznanili preko predavanj z organizacijo podjetja, o funkcijah vodilnih oseb, o poslovanju DS in UO, o organizacijah v podjetju, z osebno in industrijsko higieno, s pravili podjetja, z normami, z gospodarstvom FLRJ, s finančnim poslovanjem in z varnostjo pri delu. Po teh predavanjih pa bo sledil teoretičen pouk o stroki z istočasnim praktičnim poučevanjem na delovnem mestu (skica 4).

Po sličnem načrtnem sistemu že sprejema in poučuje delovno silo Planika v Kranju, ki ji je uspelo na ta način skrajšati učne dobe za ca. 36%.

Nekaj primerov, kjer se je poučevalo po PIV-metodi in dosegajo skrajšano učno dobo, je bilo tudi že pri nas, vendar bi jih bilo še več, če bi bil možen

SPREJEM DELOVNE SILE

SKICA 4.

Š O N I N A Č R T Z A T K A N J E

ETAPE POUČEVANJA

V PREDAVALNICI:

TEORIJA

NA DELOVNEM MESTU:

PRAKSA

PREDMET: OZ. ETAPA	ŠTEV. UR PLANIR.			E T A P E :	PLANIR. ŠTEV. UR		
	PRED- VANJA	PONA- VLJA NJA	SKUP NO		POUČE VANJE	VEŽBA NJE	SKUP NO
1. ENCIKLOPE- DIJA TKANJA	2	4	6	1. OPIS TKALSKEGA STROJA	1	1	2
2. OPIS TKAL. STROJA	2	2	4	2. FUNKCIJA OGRODJA	1	2	3
3. PLATNOVA VEZAVA	3	3	6	3. FUNKCIJA EILA	1	3	4
4. KEPER	3	7	10	4. FUNKCIJA LISTOV	0.5	0.5	1
5. ATLAS	4	8	12	5. FUNKCIJA ZAUSTAVK	2	2	4
SKUPNO TEOR.	14	24	38	6. DELOVANJE VLEČNEGA VALJA	0.5	1	1.5
" PRAKSA	23.5	48	71.5	7. FUNKCIJA BLAGOVNEGA VALJA	0.5	0.5	1
				8. POGON STROJA - DEL.	2	3	5
				9. TKALSKI VOZEL	0.5	2	2.5
				10. NATIK VOTKA	0.5	0.5	1
				11. MENJAVA ČOLNIČKA	0.5	0.5	1
				12. POGON IN ZAUSTAVITEV STR.	0.5	0.5	1
				13. VDEVANJE OSNOVE SKOZI LAMELE, LISTE IN GREBEN /LIKVIDACIJA PRETBGA/	2	2	4
				14. POPUŠČANJE REGULATORJA	0.5	0.5	1
				15. PARANJE NAPAK	2	20	22
				16. NAPELJAVA OSNOVE PO PA- RANJU	1	1	2
				17. VSTAVITEV PRAZNEGA BLA- GOVNEGA VALJA	0.5	0.5	1
				18. SNEM POLNEGA BLAGOVNE- GA VALJA	0.5	0.5	1
				19. VRSTE TKALSKIH NAPAK	4	4	8
				20. ČIŠČENJE IN KONTROLA BLA- GA	2	2	4
				21. ČIŠČENJE SKRINJIC IN MA- ZANJE VODLICEV	0.5	1	1.5
				S K U P N O :	23.5	48	71.5

119.5 : 8 JE CGA 15 DNI

stalen stik z vsemi vodilnimi osebami, ki lahko poučujejo.

Trenutno se kot predpriprava za izdelavo učnih načrtov vrše tečaj PIV-3, t. j. način izboljšave delovnih metod. Temu bo sledil program za izdelavo učnih načrtov, kakršen je razviden iz primera za poučevanje tkalke. Tu gre le za vzorec, ki še ni bil nikjer preizkušen niti po etapah niti po številu ur (skica 5). Vzporedno s tem bo sledil prvi del tečaja o uporabi osnovnih pomožnih sredstev pri teoretičnem poučevanju, med katere spadajo: tabla z zidnimi listi in flanelograf.

O vsakem izmed teh programov bi se dalo nekaj ur govoriti in dokazati njihovo koristnost za izobraževanje kadra in za delo v proizvodnji. Omenim naj še program za vodenje sestankov.

Vsi vemo, da družbeno upravljanje zahteva mnogo skupnega dela in sklepov, kar se odvija na na številnih delovnih sestankih in sejah, n. pr. seje DS, UO, kolegija, organizacij, odborov, komisij itd. Ti sestanki so potrebni, vendar pa večkrat nimajo tistega učinka kot bi ga morali imeti. Dostikrat se ne pride do potrebnih sklepov, sestanki se zavlečejo in razpravljajo se stvari, ki niso predvidene. Vsega tega se izognemo, če so sestanki dobro pripravljeni. Metoda vodenja sestankov pa govori ravno o tem, kako se sestanek pripravi in vodi. Z njo se bo seznanilo predsednike organizacij DS, UO, sekretarje,

predsednike komisij, sploh vse tiste vodilne osebe, ki morajo voditi sestanke.

Vse te metode nam prek inštruktorja posredujejo člani Zavoda za proučevanje organizacije dela LRS, kakor tudi Zvezni center za izobrazbo kadra.

Med drugim bo center organiziral razna predavanja in seminarje v enakem smislu, kot je bil letos seminar za člane DS, ki je trajal od 23. V. do 26. VI. tega leta. Člani DS so se v 15 predavanjih seznanili z osnovnimi ekonomskimi pojmi, s sistemom delavskega upravljanja, s kadrovsko in komercialno politiko, z osnovnimi načeli in določili trgovskega poslovanja.

Organizacija vsega tega pa gre seveda počasi naprej, ker je treba izobraziti kader, ki bo za vse to skrbel in vse to uvažal, drugič pa tudi zato, ker je izobrazba dolgotrajen proces.

V zvezi z organizacijo izobrazbe v posameznih obratih naj navedem še odgovorne za izobraževanje po pomožnih centrih. Vodja glavnega centra Petek Mišo - referent za izobrazbo, vodja centra predilnice Ziblar Janez, vodja centra tkalnice Zaplotnik Peter, vodja centra oplemenitilnice Dolinar Marjan, vodja centra pomožnih obratov Kurnik Matejko, vodja centra administracije Bertancelj Ivica.

Na navedene se bodo potem obračale osebe po posameznih obratih glede problemov izobrazbe. Važnejši problemi pa se bodo reševali v glavnem centru ob sodelovanju imenovanih vodij.

Goltes Dušan

Proučevanje dela

(Nadaljevanje iz 5. in 6. številke)

Utrujenost

Utrujenost opazujemo iz dveh razlogov, in sicer zaradi organizacije produktivnosti dela in fizioloških razlogov.

Utrujenost vpliva na produktivnost dela z nekimi vidnimi pojavi, ki jih opazamo pri delu utrujenega človeka. Njegovo delo, odnosno bolje rečeno, pri njegovem delu se pokaže slabše delovanje mišic, počasna reakcija in nezadovoljiva preciznost čutov.

Utrujen človek ne vidi dobro, odnosno sploh ne opazi tistega, kar vidi, ali pa ne sliši in ne spremlja tega, kar sliši. Hoja postaja nesigurna, če pa je sedel, opaza veliko željo, da bi vstal in se malo sprehodil. Organizem pogosto in dalj časa zastaja pri delu, kar zmanjšuje delovno storilnost.

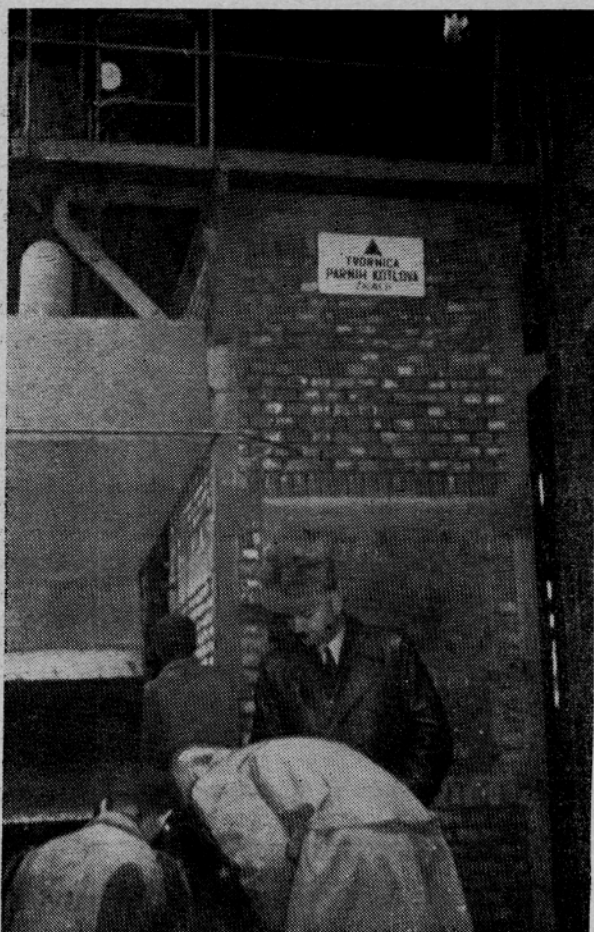
Poleg teh posledic utrujenosti se zmanjšuje pazljivost in se zaradi počasnega reagiranja čutov velikokrat pripetijo nesreče. Ta pojav nas pa z vso resnostjo opozarja, kako potrebno je proučevanje utrujenosti in s tem v zvezi ukrepanje za zmanjšanje ali preprečevanje te.

Dogaja se, da se delo ne prekinja, kljub temu, da so opazni pojavi utrujenosti. Zgodi se lahko, da delavec sam noče prekiniti delo, ali pa je delo take

narave, da se ne more prekiniti in ga nadaljuje isti delavec, namesto da bi ga zamenjali. V takih primerih pride do posebne vrste napora organizma, še prav posebno mišičnega sistema. Ta napor lahko premaga krizo, ki nastopi in delavec potem lahko dela z manjšim občutkom utrujenosti. Tako izčrpavanje poslednjih rezerv, katere organizem hrani za svoje vzdrževanje, vzbuja motnje v organizmu in potrebo po daljšem počivanju. Skratka lahko rečemo, preobremenitev organizma je zelo škodljiva in ima lahko trajne posledice.

Poleg fizične utrujenosti obstoji tudi psihična utrujenost. Ta se pojavlja pri delu monotonega značaja. Če je človeku delo zoprno, nima volje za delo, je nervozen, razdražljiv in nima interesa za uspeh ter izgublja samozaupanje. Pri tem nastopa raztresenost, nepazljivost, kar zmanjšuje delovno storilnost in odpira možnost poškodb, materiala, strojev in kar je najhujše, tudi človeka.

V gotovih primerih se, kakor pri fizični utrujenosti, lahko prebrodi kriza in psihična utrujenost takrat odpade. To se predvsem pojavlja pri monotonih kretnjah, katere kratko trajajo, tako, da se gibi rok avtomatizirajo in da človeku ni potrebna nobena ali pa zelo majhna pazljivost pri delu. To človeku

Novi kotel je že v pogonu. Ing. Valov od TPIC poučuje kurjača

dopušča, da tekom dela razmišlja o drugih stvareh — »sanjari« bi lahko rekli, ali pa se kratkocasi s tovariši okrog sebe.

S fiziološkega stališča je utrujenost posledica velikega števila sprememb, ki se vršijo v organizmu. Glavne spremembe v tem kompleksu pa so naslednje:

Nezadovoljiva preskrba mišic s hrano iz krvi, premajhno odstranjevanje strupenih materij v mišičnem tkivu, (katere prav tako odstranjuje krvni obtok) in spremembe v tkivu živčnega sistema, vsled česar pride tudi do nepravilnega delovanja ostalih organov. Prav zaradi navedenih dejstev utrujen človek hitreje diha, srce močneje dela, tako da bi lahko cirkulacija krvi premagovala večje naloge.

Treniranje — vežbanje

Utrujenje pri delu je vsekakor manjše, če je človeški organizem vežban. Vežbanje zmanjšuje utrujenje na 2 načina: z opuščanjem nepotrebne napora in vsklajevanjem dela krvnega obtoka s fiziološkimi spremembami v obremenjenem delu telesa.

Človek, ki se je naučil kopati jarke in redko ali pa nikoli ne piše, se bo bolj utrudil, če bo napisal stavek, kot pa če bi izkopal lopato zemlje. To utru-

jenje izvira od takih naporov, ki sploh niso pri pisanju potrebni. Včasih še jezik pomaga, predno se nekaj napiše.

Z vežbanjem pa dosežemo to, da vse nepotrebne napore izključimo in jih skrčimo kar se da. To je pravzaprav mehanična posledica vežbanja, katera lahko v znatni meri poveča delovno storilnost poleg zmanjševanja naporov.

Fiziološka posledica vežbanja pa je, da se delo srca in pljuč uredi tako, da se tkivo ne utruja, odnosno le v najmanjši meri. To vsklajevanje se vrši obojestransko. Organizem se obremeni z delom samo toliko, kolikor lahko vzdrži delo krvnega obtoka. Na drugi strani pa se krvni obtok regulira z delom srca in pljuč, toda vse to do gotove meje. Vsak organizem ima svojo konstitucijo, katera nam odredi to mejo, n. pr.: noben težko atlet, pa naj še tako trenira, se ne more usposobiti za rekorderja v teku ali pa obratno.

Na kratko povedano, z vežbanjem se doseže gotova ritmičnost pri delu, kar razbremenjuje živčni sistem in delo čutil. Zaradi tega pa je seveda lažje vežbati dela, pri katerih obstoji ritem, ali pa tista dela, ki so kratkotrajna, da se ritem lahko doseže. Ritem pomaga človeku, da se navadi na delo.

Navade

Navade predstavljajo posebno poglavje pri proučevanju, kako delo vpliva na človeka. Kakor vse druge stvari, so lahko navade koristne in škodljive. Tudi dobre navade postanejo sčasoma škodljive, prav zato, da bi bile obnovljene — popravljene — kakor je n. pr. obnavljanje krvi. Toda cikel obnavljanja navad je mnogo daljši, kakor cikel dela krvnega obtoka.

Človeku leži delo lažje, če se nanj navadi. To pa je razlog, da se posveča posebna pazljivost načinu navajanja človeka na delo. Training in vežbanje tvorita obsežno področje pri izpopolnjevanju kadrov.

Rezultati proučevanja dela nas silijo k uvajanju novih metod. Da bi bilo delo produktivnejše in lažje, je potrebno poučiti človeka, naj dela drugače, kakor je navajen. Če se samo malo prouči vsako od naših del, se lahko ugotovi, da ni osnovano na podlagi proučevanj temveč uvedeno spontano. Če vsak sam sebi odreja, kako bo delal, taka metoda dela ni dovolj dobra za povečanje storilnosti in zmanjšanje napora. Novi načini dela bodo koristnejši in lažji, toda navada preprečuje realizacijo teh. Tako vidimo, da navada vpliva negativno na napredek.

Problem uvajanja novih metod dela je pravzaprav problem odnosno borba proti navadam. Taka borba se vrši povsod v svetu. Lahko se tudi reče, da je ta borba še ostrejša v industrijsko bolj razvitih deželah, kot v manj razvitih. Tradicija v proizvodnji in industriji daje zaupanje in sigurnost pri delu, daje izvežbanost do podrobnosti in z bogatim izkustvom dobro poznavanje delovnega procesa. Tradicija pri metodah dela pa predstavlja težko zapreko pri uvajanju novih metod prav zaradi tega, ker se globoko ukorenini.

Prihodnjič pa nekaj o odmoru.

Pozdravni govor
direktorja
tov. Galof Valterja

Čestitke tov. Galof Valterja direktorja BPT

Tovarišice in tovariši!

V imenu uprave našega podjetja prisrčno čestitam k Dnevu tekstilcev, hkrati pa čestitam sindikalni podružnici k razvitju prapora!

Čas, v katerem živimo in delamo, ter tempo razvoja našega gospodarstva nas sili, da sleherni izmed nas stalno spremlja dogajanje v podjetju, da sleherni izmed nas tudi razmišlja o perspektivi našega podjetja. Tržišče — tako domače, kot inozemsko — postavlja iz dneva v dan pred tekstilno industrijo nove zahteve tako glede kvalitete, asortimana in količine. Cela vrsta novih modernih tekstilnih podjetij je zrasla po osvoboditvi v naši državi, zato se moramo z vso resnostjo vprašati, ali bo Bombažna predilnica in tkalnica v Trzinu s svojim tridesetletjem starim in iztrošenim strojnem parkom mogla iti v korak s temi modernimi stroji in vzdržati zahteve po kvaliteti, ceni in asortimanu. Vsakomur, tudi laiku, mora biti jasno, da kolikor bomo ostali na starem, kolikor bomo pustili naše obrate, kakršni so, da bomo iz leta v leto izgubljali življenjsko sposobnost, da bomo iz pravega gospodarskega življenja izločeni in prešli v klavno životarjenje. Če pa bomo mi vsi skupaj vztrajali trdno na tem, da svoje podjetje kolikor mogoče moderniziramo, obnovimo in razširimo, potem, tovariši, res ne bo vprašanja, ali bomo v prihodnjih letih vzdržali, ali ne. Uprava podjetja skupno z organi delavskega upravljanja je s trdnimi koraki stopila na pot modernizacije podjetja s ciljem, da se izboljša kakovost naših proizvodov, da se omogoči našemu delavcu z manjšim naporom večja proizvodnja, da se zadovolji potreba trga. Sami lahko vidite, da se pri nas marsikaj spreminja

in se mora spreminjati in se bo še izpreminjalo. Ni bojazni, da bi zaradi kreditov, ki jih najemamo, zašlo podjetje v neugoden finančni položaj, bolj upravičena je bojazen, da bi se — ako bi ostali pri starem — nekega dne znašli s polnimi skladišči blaga, brez odjemalcev in seveda tudi brez denarja.

S tem, tovariši, bi bila v nekaj besedah prikazana najosnovnejša problematika našega podjetja. Že moji predgovorniki so poudarili važnost sodelovanja. Ne samo, da jim pritrdim, temveč smatram, da je iskreno sodelovanje med upravo, organi samoupravljanja in političnimi organizacijami v podjetju izhodiščna baza za reševanje vseh problemov našega podjetja, ker bo le na ta način možno z organizirano akcijo spoprijeti se s težavami, ki so in ki se bodo v bodoče še pojavljale.

Odveč bi bilo kogar koli izmed nas prepričevati o pravilnosti politike sodelovanja, saj jo praksa v nešteti primerih potrjuje ter sem trdno prepričan, da jo bo tudi v našem podjetju potrdila, seveda le v primeru, če se bomo mi vsi od uprave pa do slehernega našega delavca zavedali dolžnosti, ki nam jih nalaga služba na naših delovnih mestih in, če bomo te svoje dolžnosti tudi zavestno izpolnjevali.

To, tovariši in tovarišice, sem želel povedati ob priliki našega praznika ter sem globoko prepričan, da bodo moje besede v celotnem našem kolektivu našle plodna tla in obrodile takšne sadove, ki bodo v korist naši celotni socialistični skupnosti, našemu podjetju in slehernemu članu našega delovnega kolektiva.

Naj živi in se razvija delovni kolektiv naše Bombažne predilnice in tkalnice!

**Slavnostni govor
predsednika
sindikalne podružnice BPT
na proslavi
dneva tekstilcev**

Dragi gostje, tovarišice in tovariši!

Dovolite mi, da ob priliki, ko praznujemo Dan tekstilcev Slovenije in 21-letnico Velike tekstilne stavke, podam kratko zgodovino političnega gibanja, življenja in dela našega delovnega kolektiva. Sindikalno vodstvo naše podružnice je sklenilo, da ob takem zgodovinskem dnevu razvije nov sindikalni prapor in s tem da poudarek svojemu prazniku, to je Dnevu tekstilcev, ki ga je na lanskoletnem zborovanju tekstilnih delavcev Slovenije na Ruپی pri Kranju predlagal republiški odbor. Čutimo dolžnost in zahvalo, da se oddolžimo vsem delavcem - revolucionarjem, ki so v borbi za pravični družbeni red in za zmago naše ljudske revolucije žrtvovali svoja življenja in padli za svobodo domovine.

V času gradnje naše tovarne Tržič še ni poznal izrazitega političnega življenja. V mestu je sicer obstajalo Bralno društvo, ki pa je imelo edini namen v temnih avstroogrskih dneh, ne vzgajati, temveč ohranjevati slovensko besedo. Kasneje se je od tega društva en del članov odcepil na versko stran. S tem so se začela prva znatnejša nasprotja. Bralno društvo se je spremenilo iz dotlej pasivne organizacije v aktivno slovensko tribuno, ki je nasproti avstrijskemu mračnjaštvu postavljalo plemenito slovensko zavest. Čeprav je velik del Tržiča zapadel pod klerikalni vpliv, je bilo to le bolj iz nepoučenosti in majhne zavesti, ki se še ni prebudila v ljudeh. Kaj kmalu je namreč veljalo pravilo, da delavec, ki ni vsaj malo skusil življenja v tujini po raznih tovarnah, ne velja dosti. Zato so mnogi tržiški delavci odhajali v Avstrijo, Nemčijo in drugam ter se po nekaj letih vrnili, s seboj pa prinesli ne samo več znanja, temveč tudi delavsko borbena zavest. Vedno več je bilo takih naprednih ljudi v Tržiču, vedno krepkeje je rasla misel o enakosti in želja po osvoboditvi izkoriščenega meznega delavca.

Delavci v BPT so bili že pred prvo svetovno vojno vključeni po svoji politični pripadnosti v razne organizacije in društva. Tako n. pr.: v telovadno društvo, ki je bilo osnovano leta 1904 in kulturno društvo Vzajemnost, katerega je leta 1923 nasledilo delavsko društvo Svoboda. Poleg društev so obstajale še razne druge strokovne organizacije, v katerih so bili vključeni naši delavci. Te organizacije so bile: Jugoslovanska strokovna zveza, ustanovljena leta 1911 in Združena delavska strokovna zveza Jugoslavije v ZDSZJ po politični pripadnosti, odnosno opredeljenosti.

Govor predsednika sindikata
tov. Golmajer Gašperja

Predsednik sindikata
tov. Golmajer Gašper
čestita in predaja
pokale zmagovalcem
na tekmovanjih
v čast dneva
tekstilcev

Odnos med vodstvom podjetja in delavci je bil tudi po prvi svetovni vojni konzervativen, to se pravi nazadnjaški. Kot že rečeno, so se delavci organizirali v razna strokovna združenja in društva, ki so pridobila vedno več članov. Tako je bilo v letu 1921 organiziranih že okrog 800 delavcev. To se je pokazalo tudi pri volitvah istega leta, ko je zmagala enotna socialistična stranka. V letu 1924 je bilo razvitje novega prapora delavskega društva Svoboda, katerega člani so bili večinoma predilniški delavci.

Tako organiziran kolektiv je šel vedno težjim časom nasproti. Ob pripravah na volitve delavskih zaupnikov so se lastniki podjetja zbal, češ, da je to revolucionarno, zato so se proti tem borili. V dopisu, ki ga je pisal Ed. Glanzmann »Zvezi industrijalcev« leta 1922 pravi, da ustanove del. zaupnikov podjetje ne pozna in da zaupniki pri njem ne obstojajo. Nadalje pravi, da jih tudi ne bi priznali, dokler njih obstoj ni zakonito utemeljen. Lastnik Glanzmann poudarja, da obstoja med delodajalci in delojemalci, to je delavci, že od ustanovitve podjetja dobro razumevanje. Mezdna gibanja so se reševala v medsebojnem sporazumevanju, razen v enem primeru, ko je prišlo do 24-urne stavke. O vzrokih in začetku te stavke pa ni hotela pozneje vedeti nobena stranka, niti noben delavec njegovega podjetja, kot to poroča lastnik Glanzmann.

Vodstvo podjetja je spremenilo stališče do zaupnikov, ko je izšel Pravilnik o volitvah delavskih zaupnikov. Pri prvih volitvah je dobila socialno - demokratska stranka večino. To pa ni bilo prav krščansko - socialni skupini, odnosno stranki in se je zato začela pripravljati na druge volitve, da bi dobila večino glasov za svojo listo. Delavska pravica z dne 6. II. 1930 že skuša s svojimi članki propagirati za krščansko - socialno listo in pravi, da se delavstvo zaveda resnih časov in ne želi biti ločeno v dva tabora. Nadalje pravi, da delavski zaupniki ne smejo biti privesek neke skupine, ampak morajo postati samostojne institucije, ki se borijo za splošne delavske potrebe. S tem v zvezi poziva Delavska pravica delavce, naj volijo zaupnike na kandidatni listi Jugoslovanske strokovne zveze. Tako sta bili za volitve 28. feb. 1931 vloženi dve listi, in sicer: prva rdeča — od splošne delavske zveze Jugoslavije in Jugoslovanske strokovne zveze, druga pa bela glasovnica s strokovnimi skupinami Tržiča. Da bo slika bolj jasna, naj povem nekaj števil: Volilnih upravičencev je bilo 1063, volitev pa se je udeležilo 939 upravičencev. Neveljavnih je bilo 11 glasov.

Predsednik sindikata predaja pokal zmagovalcu šahovskega turnirja tov. Galofu, direktorju BPT

Spomladi leta 1935 je bilo v podjetju izvoljenih 16 zaupnikov in to: Sova Stanko, Mežek Janko, Selko Franc, Jež Alojz, Kosmač Ivan, Kalan Peter, Hočevar Jože, Kalan Ivan, Papler Ivan, Snoj Henrik, Zupan Ciril, Dacar Rudolf, Šmitek Franc, Mežek Anton, Prešern Marija in Ahačič Ignac. Za starešino je bil izvoljen Sova Stanko.

Naslednje volitve so bile po stavki leta 1937 in takratna banska uprava je podaljšala mandatno dobo še za leto 1938 s tem, da bodo nove volitve 1939. leta.

Izvoljeni zaupniki so igrali v življenju predilniških delavcev važno vlogo. Tolmačili so vodstvu podjetja zahteve delavstva, uravnavali medsebojna trenja in različna nesoglasja v obratih. Vsekakor pa so bili zelo pomembni tudi pri poteku Velike tekstilne stavke leta 1936.

Na splošno se je v tekstilni industriji pričelo mezdno gibanje, s katerim je delavstvo zahtevalo sklenitev kolektivnih pogodb o minimalnih zaslužkih, o osemurnem delavniku in o izboljšanju ekonomskih pogojev. Te zahteve je delavstvo postavljalo preko Splošne socialistične delavske zveze Jugoslavije (SSDZJ), preko Jugoslovanske strokovne zveze (JZ) in Narodne strokovne zveze (NSZ), ki so prejele program URS-ovih sindikatov (Udruženi radnički savez sindikata Jugoslavije). To mezdno gibanje, ki je bilo vodenjeno preko sindikalnih organizacij, je doseglo svoj višek v letu 1936, to je prav v času, ko so naši prostovoljci odhajali v Španijo v boj proti fašizmu.

Tako se je v avgustu leta 1936 pričela borba tekstilnega delavstva kot ena največjih sindikalnih borb v zgodovini slovenskega delavstva. Imela je to posebnost, da je delavstvo stavkalo zasedbo tovarn, česar se je nekaj mesecev prej poslužilo francosko delavstvo. Stavka se je pričela 20. avgusta 1936 v Kranju, ko so delavci Jugo-brune in Jugočeške ustavili stroje in zasedli tovarno. Tiste dni je prišlo okrog 60 zastopnikov kranjskih tekstilnih delavcev v našo tovarno z nalogo, da se iz solidarnosti njihovih zahtev pridruži tudi kolektiv tržiških tekstilnih delavcev, ki je 25. avgusta stopil v enotno stavko tekstilcev, katera je trajala preko enega meseca.

Po stavki se stanje delavcev ni izboljšalo, ker so že doslej delavci v BPT imeli boljše delovne pogoje, kot drugod. Vodilni delavci - zaupniki, ki so aktivno delovali v strokovnem odboru, so ostali na cesti brez zaslužka. Podjetje BPT je vrglo na cesto preko 350 delavcev, katere so šele po več mesecev trajajočih razpravah sprejeli nazaj na delo, medtem, ko je bilo tudi več takih, ki so

Razvitje novega sindikalnega prapora

bili stalno odpuščeni. Tekstilna stavka je bila v zgodovini delavstva na Slovenskem največja, zato se vsi z globokim spoštovanjem spominjamo tistih revolucionarnih dni, ko se je delavstvo borilo za svoje osnovne pravice. V tem težkem času je v Trziški predilnici prvič zazvenela svetla beseda komunistov, ki so začeli znova pripravljati boj, tokrat odločnejše in na trdnejših tleh. S tajnimi sestanki, nedeljskimi izleti in partijsko literaturo so dvigali zavest delavstva in tako je Predilnica na čelu s svojo partijsko celico dočakala vojne dni pripravljena. Omeniti je potrebno važnejši dogodek v življenju našega delavstva, kot so bile leta 1939 demonstracije proti draginji v Trziču, katere so bile organizirane na pobudo Komunistične partije. Iskra upora proti izkoriščevalcu je tlela vse do oborožene vstaje jugoslovanskih narodov. Borbeni duh, ki je preveval delavce v teh pokreth, se je nadaljeval in zajel vedno večjo širino. Čeprav so v začetku leta 1941 naznanjali neizprosno okupacijo že na pol javni sestanki kulturbunda, ki so tvorili močno peto kolono ravno v predilnici, so napredni delavci komunisti pod vodstvom Mokorel Tončke in Ahačič Petra kritizirali oblast, ki je takšna sestajanja dopuščala, obenem pa razkrinkavali lažno propagando hitlerjevskih agentov. Vsi se še prav dobro spominjamo, kako je bilo v času okupacije, zato ne mislim o tem kaj več govoriti, pač pa bom povedal le nekatera obeležja.

Ker je z zamenjavo dinarjev v nemške marke občutno padla delavska plača, so se s tem še poslabšale življenjske razmere, je prvoborka tov. Mokorel Tončka dne 25. junija leta 1941 organizirala dveurno stavko v tkalnici. Takratni obratovodja Böhm in dr. Elbert sta pozvala gestapo in prijavila nekatere delavce. Aretirani so bili: Zaplotnik Peter, Pegrin Jože in Janežič Andrej. Tovarišica Mokorel Tončka in tovariš Ahačič Peter pa sta pravočasno pobegnili v partizane, toda Tončko so Nemci po izdaji v Kranju ujeli in je morala umreti mučeniške smrti v taborišču Rawensbrücku, Peter Ahačič pa je kot prvoborec padel Pod Storžičem.

V jeseni leta 1941 se je že precej razširila partizanska literatura, ki je dvigala borbeni duh med delavstvom. Začelo se je organizirano sodelovanje in zbiranje pomoči za partizane. Razume se, da so to veliko delo vršili aktivisti, ki so s pravo ljubeznijo do domovine znali pristopiti do slehernega poštenega človeka. Sodelovanje je zajelo vedno večji in širši krog ljudi, ki so pomagali partizanom. Aktivnega delovanja niso zavrle številne

grožnje, niti nasilne selitve in streljanje nedolžnih talcev. Teror gestapa in policije se je stopnjeval, pri tem so okupatorju pomagali tudi domači izdajalci in okupatorjevi sodelavci. Kljub temu pa so se v podjetju vršile sabotaže, iznašalo se je blago za Narodnoosvobodilno vojsko in vedno večjo podporo je nudilo partizanom za vedno ljudstvo. Leta 1943 je odšlo v partizane večje število članov kolektiva, najbolj masovni in skupni odhod v NOB pa je bil 26. februarja 1944. Partizani so s pomočjo dobro organizirane obveščevalne službe prišli tudi v tovarno in tako sta nekega novembrskega dopoldneva partizana Bruno in Binče prišla k blagajni, zahtevala ključke in pobrala denar za potrebe Osvobodilne fronte. Veliko število članov delovne skupnosti BPT je bilo organiziranih v OF, KP in v mladinski organizaciji. Vršili so se številni tajni sestanki, na katerih so aktivisti tolmačili politično situacijo in dajali smernice, da »si bo narod pisal sodbo sam«, kakor je to zapisal že naš največji pisatelj Ivan Cankar.

V tovarni je produkcija iz dneva v dan padala, ker ni bilo dosti surovin, pa tudi minerske akcije partizanov, kateri so minirali železniške proge, so vlije strah in trepet v kosti lastnikov, da niso upali odpošiljevati preje in tkanin vsem svojim odjemalcem.

Občutno je padla tudi proizvodnja električne energije, saj so borci Kokrškega odreda minirali centralo za centralo. Tako je bil miniran generator 2.000 kVA v centrali II. na Čegeljšah, kasneje generator v centrali III. na Blekah, sedaj Ravne, in končno še v centrali I. v Podljubelju. Vse akcije partizanov so bile dobro organizirane in so s tem dajale tujcem močne udarce. Mesto Trzič in vsa okolica sta bila z Narodnoosvobodilno vojsko tesno povezana in so se vsi ljudje združeno borili za izgon okupatorja in končno osvoboditev naše zemlje.

V borbi za svobodo in novo ljudsko oblast je delovni kolektiv Bombažne predilnice in tkalnice dal 49 žrtev. Njihova imena so vpisana na spomeniku, ki ga je v čast in spomin padlim borcev postavil hvaležni kolektiv Trziške tekstilne tovarne.

Na osnovi zakona o nacionalizaciji je bil s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani dne 31. julija 1946 izvršen prenos registracije podjetja v trgovinskem registru na FLRJ. S tem je prišlo podjetje v last socialističnega sektorja in je bilo v okviru državnih podjetij podrejeno Zvezni upravi za tekstil v Beogradu.

V razvoju povojne dejavnosti sta jasno razvidni dve obdobji. Prelomnico tvori l. 1950, ko je podjetje prešlo v delavsko upravljanje.

Sindikalni podružnici so v letih obnove, petletnega plana in po uvedbi samoupravljanja predsedovali:

- 1945. leta Dolinšek Jože
- 1946. leta Hafner Franc
- 1947. leta Košir Franc
- 1948. leta Florjančič Avgust
- 1949. leta Bertoncej Silva
- 1950. leta Teran Slavko
- 1951. leta Štucin Franc
- 1952. leta Bertoncej Silva
- 1953. leta Teran Slavko
- 1954. leta Koprivnik Milan
- 1955. leta Golmajer Gašper
- 1956. leta Golmajer Gašper
- 1957. leta Golmajer Gašper

V prvem obdobju je sindikalna organizacija posvečala svojo politično aktivnost in borbenost proti pojavom reakcionarstva in mobilizirala članstvo v tekmovanju za dvig proizvodnje in izpolnitev petletnega plana, pri čemer so mnogo prispevala razna brigadna tekmovanja. Tudi za dvig kulture, za razvoj športa, skratka na vseh poljih, kjer se izživlja socialistični delavec, je delovala sindikalna organizacija. Za politično in strokovno vzgojo članov je bilo organiziranih niz predavanj, tečajev, seminarjev in konferenc, na katerih so si naši delavci pridobili potrebno znanje za izvrševanje nalog, ki jih je postavljala prednje socialistična družba. Delovni polet je bil v povojnih letih res pohvale vreden in učinkovit, čeprav je bilo treba premagovati mnogotere težave. Sindikat je upoznal vse svoje člane s pravicami in dolžnostmi, s tem pa dajal prispevek k odpravljanju zaostalih starih naziranj in pojmovanj. Tudi za vzgojo mojstrskega kadra se je veliko naredilo, tako, da so z zadovoljivimi uspehi napravili strokovne izpite. Ta kader pa je v večini vodil različna tekmovanja za dosego večjih delovnih zmag. Po poročilih iz leta 1949 je bilo proglašanih 768 udarnikov, med temi tudi cela vrsta več kot desetkratnih, ki so mnoga doprinesli k uspešni izvršitvi nalog. V letu 1951

je bilo proglašanih 579 udarnikov, 19 pa jih je bilo odlikovanih z Redom dela. Predilniška brigada je dosegla v tekmovanju častni naslov »Najboljša predilska brigada v Sloveniji« in je prejela zato prehodno zastavo.

Na športnem in kulturnem polju se je delavstvo BPT skupinsko vključevalo v številna društva in sekcije, v podjetju pa je bil osnovan lastni pevski zbor, tovarniški orkester, lutkovni oder, več športnih sekcij itd. Sindikalna knjižnica je imela 1133 leposlovnih, političnih in strokovnih knjig za izobrazbo svojih članov. Prirejali smo izlete za razvedrilo in pri tem skrbeli, da je bil naš kolektiv tudi vedno dobro udeležen na vseh zborovanjih Tržiča in pa zborovanjih, kot so bili: v Dolenjskih toplih, na Okroglici, na Ostrožnem ter lansko leto na Rupi pri Kranju, kjer se je vršila proslava 20. letnice Velike tekstilne stavke.

Podružnica je posvečala skrb tudi socialno ogroženim članom: v ta namen je bilo izplačanih letno povprečno 100.000 din, v raznih sindikalnih počitniških domovih pa je prebilo svoj dopust vsako leto več naših članov.

Sindikalna organizacija je sodelovala pri reševanju proizvodnih, stanovanjskih, tarifnih in celo vrsto drugih vprašanj. V dobi distribucije je sindikat sodeloval pri razdeljevanju industrijskih izdelkov, živil, itd.

Tovariši in tovarišice! Delavski razred je v naši domovini v povojnih letih dosegel zavidljive uspehe v razvoju proizvodnih sil in v razvoju novih socialističnih odnosov. Naraščajoča moč gospodarstva v državi je v prvi vrsti zasluga delavskega razreda, delovne inteligence in tehničnih strokovnjakov. Gospodarstvo v naši domovini so organizirali in obvladali novi ljudje, ki so pri raznovrstnem delu dobili mnogo dragocenih izkušenj. V teh velikih naporih za gospodarski in družbeni napredek sta imeli Partija in sindikalna organizacija zelo važno vlogo.

Ukrep planske graditve so ustvarjali močno bazo za daljnosežne ukrepe, ki so vodili v decentralizacijo pri vodenju gospodarstva in v nadaljnji razvoj socialistične družbe. Doseženi uspehi so v letu 1950 in pa v naslednjih letih omogočili prenašanje vedno večje pristojnosti na nižje organe ljudske oblasti in na delovne kolektive.

Najmočnejši ukrep v tem razvoju je vsekakor uvedba delavskih svetov in upravljanja tovarn po delovnih kolektivih. V novi Jugoslaviji se je prvič v zgodovini človeštva uresničilo načelo: »Tovarne delavcem!« To pa je bilo osnovno geslo vseh resnično naprednih delavskih gibanj sveta. Prav zaradi tega je to po vsem svetu dobilo ogromno zanimanje, saj je to najgloblji izraz socialističnega razvoja naše družbe.

S prehodom na delavsko samoupravljanje stopi Bombažna predilnica v novo razvojno fazo, ko naš kolektiv začne neposredno sodelovati pri gospodarskem upravljanju podjetja po prvič izvoljenem Delavskem svetu in Upravnem odboru. Septembra 1950 je bilo v Delavski svet izvoljenih 65 članov kolektiva, ki jim je predsedoval tov. Senica Maks.

Preko Delavskega sveta je kolektiv začel aktivno sodelovati pri reševanju vseh najvažnejših vprašanj v podjetju. Tako sodeluje pri postavljanju gospodarskega plana, predlaga potrebne mere za racionalizacijo, za napredek v proizvodnji, sprejema Tarifni pravilnik, Pravila podjetja ter skrbi za dvig strokovnega kadra.

Poglejmo, kako se je dvigala proizvodnja. Če vzamemo za osnovo leto 1939, ko je bilo zaposlenih 1163 delavcev in nameščencev, je bilo proizvedenih 1.699.687 kg bombažne preje pri povpr. Nm 29, tkanin pa je bilo izdelanih 7.721.232 kvadratnih metrov. To naj služi kot baza 100 %.

Če vzamemo proizvodnjo iz leta 1939 za 100 %, bi bila slika za leto 1947 sledeča: 1791 delavcev 3.201.378 kg preje pri Nm 29 ali 188,4 % napram letu 1939 in 8.772.378 kvadratnih metrov tkanin, ali 113,3 %.

Za leto 1956 pa je bilo sledeče stanje 1479 delavcev je izdelalo 2.865.687 kg preje, ali 168,6 % napram letu 1939 in 10.066.214 kvadratnih metrov tkanin, ali 130,4 odstotkov.

Če bi si pa ogledali še slike iz ostalih let, bi prišli do zaključka, da se je proizvodnja sorazmerno hitreje dvigala, kot pa število zaposlenih, čeprav moramo računati s tem, da je bil strojni park iz leta v leto bolj iztrošen.

Kljub temu, da večkrat govorimo, da je bila predvojna proizvodnja na enega zaposlenega delavca v našem podjetju višja, nam številke povedo, da se je ta proizvodnost dvignila do leta 1956 napram letu 1939 za 8,28 %, v odnosu na leto 1946 pa celo za 31 %.

Šele v zadnjih letih se je pristopilo k rekonstrukciji obratov in nabavi novih strojev. Upamo, da bomo v tekočem letu imeli že precej renovirano podjetje. Razume se, da bo proizvodnja še narasla in da se bodo izboljšali tudi delovni pogoji.

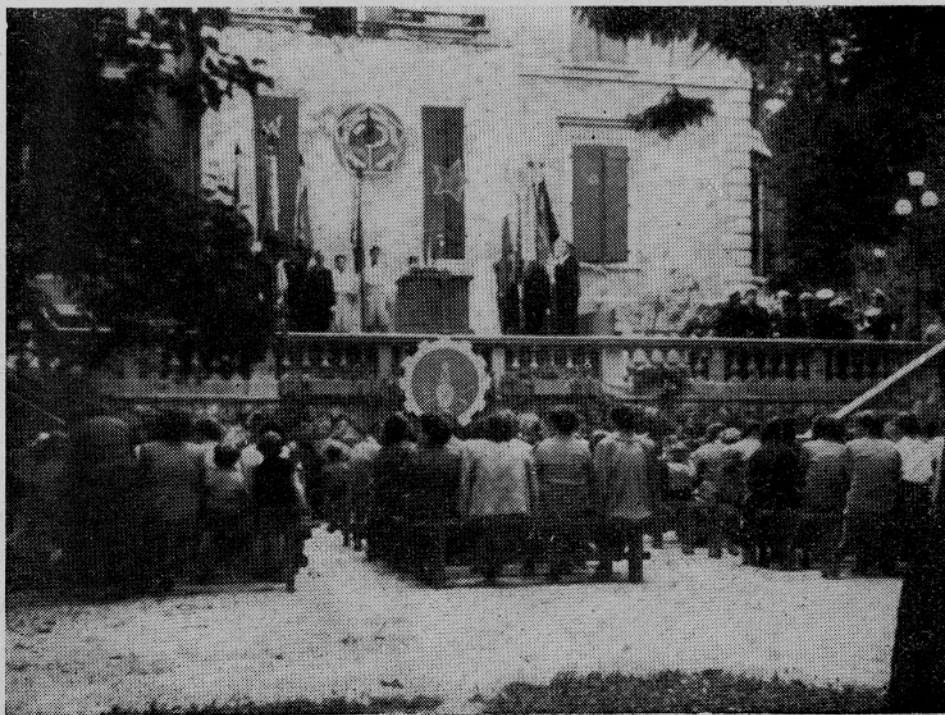
Vsi se trudimo, da svoje proizvodnje in politične dolžnosti v redu izvršujemo in s tem dajemo svoj prispevek k socialistični izgradnji naše domovine. Kot sem že omenil, bomo v tem letu dobili še 75 novih avtomatskih tkalskih strojev, prispel je že škrobilni stroj in več navijalnih strojev, nabavil se bo tudi nov razpenjalni sušilnik in postavil nov parni kotel. Gledali bomo, da bodo naši proizvodi, kakor do sedaj, tudi ostali na kvalitetni višini in s tem zadovoljili domače tržišče in tudi znaten del inozemskih kupcev. Omenim naj še, da je bila s 1. julijem v tkalnici ukinjena 3. izmena in s tem nočno delo.

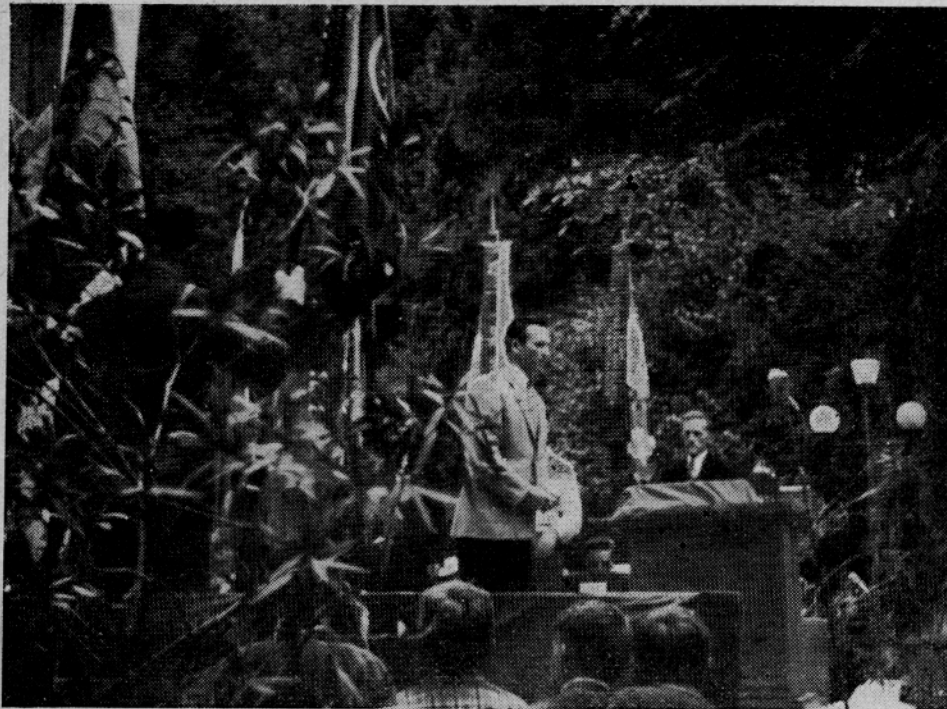
Tovariši in tovarišice!

Pred nedavnim smo bili priča zgodovinskemu dogodku I. Kongresa delavskih svetov. Le-ta je analiziral dosedanje delo samoupravnih organov, ocenil to delo kot uspešno in pozitivno v smislu poglobljanja ljudske demokracije ter obenem nakazal na osnovi dosedanjih izkušenj nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja. S tem je sindikalna organizacija poleg Zveze komunistov postavljena pred nove naloge — zlasti politične — na področju utrjevanja delavskega samoupravljanja. Povsem jasno nam je postavljen cilj: preko sistema družbenega samoupravljanja se borimo za večje dostojanstvo delovnega človeka, za njegovo vodilno družbeno vlogo in za izpolnitev zahtev, ki jih ima revolucionarni proletarijat že dobrih sto let zapisane na svojih zastavah.

Pristopiti k izvrševanju te naše osnovne naloge pa se pravi zaktivizirati in zainteresirati vse naše članstvo za pravi zaktivizirati in zainteresirati vse naše članstvo za posle samoupravljanja, jih seznaniti z vlogo in nalogo ter prospekti samoupravljanja, po drugi strani pa ohraniti in utrditi povezavo med partijsko in sindikalno organizacijo ter organi delavskega samoupravljanja in upravo proizvajalne enote.

Pa še ena naloga se postavlja pred nas. Namreč, poglobiti sodelovanje delavcev, to je, neposrednih proizvajalcev z organi družbenega upravljanja v komuni. Uvedba Sveta proizvajalcev v občinah zagotavlja že eno možnost, da bo ustvarjalec sredstev, s katerimi družba rešuje vprašanja skupnega interesa, direktno sodeloval pri ustvarjanju sklepov o razdelitvi in uporabi teh sredstev. Podatki nam kažejo, da je v LRS od 94.700 delavcev le

Tov. Perko Janez
recitira

4,9% vključenih v organe ljudske oblasti in odbore Socialistične zveze, to pa je odločno prenizka številka, da bi lahko delavci imeli potreben vpliv na politiko omenjenih organov. Od prizadevanja Zveze komunistov in sindikalnih organizacij je odvisno, ali bo proces vključevanja delavcev v ljudske odbore, njihove svete in komisije, v organe družbenega upravljanja v prosveti, soc. zavarovanju itd. hitrejši ali počasnejši.

Tovariši in tovarišice!

V tem tednu, ko proslavlja tekstilna industrija svoj praznik in ko je naša sindikalna podružnica spojila ta praznik še s svojim praznikom, z razvitjem prapora, nam mora biti še posebno jasno, da bomo le s skupnimi močmi

in s skupnim sodelovanjem lahko z uspehom reševali vprašanja in probleme, ki se bodo pojavljali v našem podjetju in v naši tržiški komuni, zavedajoč se pri tem, da bomo s tem neposredno doprinali svoj delež za ustvaritev gesla, ki je napisano na našem novem praporu: »Proletarci vseh dežel — združite se!«

Končno pa vam vsem skupaj iskreno čestitam v imenu sindikalne organizacije k Dnevu tekstilcev, hkrati pa pozivam vse k najaktivnejšemu delu v dobrobit in procvit našega delovnega kolektiva.

Naj živi borbeni proletariat vsega sveta!

Živel praznik tekstilnega delavstva!

Živel naš največji revolucionar — tov. Tito!

Dr. Robič Andrej

Nekaj o otroški paralizi

Otroška paraliza je nalezljivo obolenje centralnega živčevja z značilnimi ohlapnimi ohromitvami mišic zaradi okvar, ki nastanejo v živčnih celicah sprednjih stebrov hrbtne možga.

Otroška paraliza zavzema med nalezljivimi boleznimi poseben položaj iz več razlogov.

Za starejše je med temi razlogi po svojem pomenu zanesljivo na prvem mestu težja ali lažja invalidnost, ki jo bolezen lahko zapusti. Po drugi strani pa zelo vznemirja zdravstveno osebje nemoč, ki jo občutijo, ko morajo zatirati in preprečevati to bolezen, pa vsi ukrepi nimajo vidnega ali ugotovljivega vpliva na njeno pojavljanje in širjenje.

Res je, da pogostnost obolenj otroške paralize narašča in da je bil posebno nagel vzpon opažen po drugi svetovni vojni.

Dežele, ki so otroško paralizirale včasih komaj poznale, ali pa je sploh niso imele, so v zadnjih letih doživele težje epidemije. Med te lahko prištevamo tudi Jugoslavijo, zlasti še republiko Slovenijo, v kateri smo po vojni doživeli že dve težki epidemiji.

Od drugih naših republik sta epidemijo otroške paralize doživeli le še LR Hrvatska in LR Srbija in sicer leta 1956.

Do leta 1905 je bila otroška paraliza malo znana bolezen. Pojavljala se je silno redko, zboleli so le posamezni otroci. Prvi opis te bolezni najdemo v angleški medicini leta 1789.

Leta 1905 pa se je pojavila zelo velika epidemija na Švedskem. Od takrat se pojavlja v večjih in manjših epidemijah.

Leta 1916 je bilo v Združenih državah Amerike nad 30.000 primerov.

Pred drugo svetovno vojno otroška paraliza pri nas ni bila problem. Izjema je bila leta 1932, ko je obolel v vsej Jugoslaviji 201 bolnik. Od tega je bilo v tedanji Dravski banovini 55 primerov. Bolezen je bila torej redka, da kljub težini obolenja ni predstavljal problema zdravstvene službe.

Popolnoma drugačen položaj pa je nastal po drugi svetovni vojni.

Naslednja tabela nam prikazuje število obolelih in umrlih prijavljenih primerov otroške paralize v tem času v Jugoslaviji in Sloveniji.

LETA	Število obolelih in umrlih			
	Jugoslavija		Slovenija	
	Obolelih	Umrlih	Obolelih	Umrlih
1946	200	18	66	6
1947	127	8	20	1
1948	135	6	10	1
1949	169	20	37	1
1950	104	16	17	3
1951	299	18	55	5
1952	128	10	8	—
1953	715	41	187	12
1954	339	27	45	4
1955	329	13	64	3
1956	1245	50	251	24

V Sloveniji smo po vojni doživeli dve večji epidemiji, in sicer: epidemijo leta 1953 in epidemijo leta 1956.

Iz podatkov, ki smo jih dobili po teh epidemijah, je razvidno, da v mestih med bolniki močneje prevladujejo otroci, na podeželju pa je odstotek bolnikov nad 7 let starosti večji.

V ZDA in na Švedskem na primer obolevajo zelo pogosto tudi starejši ljudje ter je tamkaj otroška paraliza problem tja do 30. ali pa celo do 40. leta starosti. To dejstvo si je prav lahko razložiti. Prav mali otroci do 6. meseca življenja ne zbolijo zaradi tega, ker imajo v krvi še zaščitna telesa proti otroški paralizi, ki so jih dobili še za časa nosečnosti od matere. Kakor hitro pa izgubijo ta zaščitna telesa, so izpostavljeni okužitvi. Čim pride tak otrok v stik s povzročiteljem otroške paralize, se okuži ter preboli eno izmed oblik otroške paralize. Lahko namreč tako obolenje poteka kot kako lahko prehladno obolenje, oziroma gripa, lahko pa zbolijo za pravo otroško paralizirano z ohromitvami. Kot kažejo računi, jih od 1000 ljudi, izpostavljenih infekciji z virusom otroške paralize zbolijo z ohromitvami samo 5. Vsi ostali pa prebolijo bolezen brez kakršnih koli komplikacij s strani živčevja, to se pravi, bolezen poteka kot lahka gripa. V enem in drugem primeru pa postane človek zaščiteno (imun) za ponovno okuženje z virusom otroške paralize.

Primeri, da bi kdo zbolel dvakrat za otroško paralizirano, so silno redki. V deželah s slabšimi higienskimi pogoji je možnost za okužitev veliko večja, kot pa v deželah z boljšimi higienskimi pogoji. Zaradi tega je tudi razumljivo, da je v deželah z boljšimi higienskimi pogoji mnogo več ljudi ter tudi starejših, ki še niso prišli v stik s povzročiteljem otroške paralize ter zaradi tega tudi niso zaščiteni. Kadar pa pride epidemija, tedaj zbolijo vsakdo, ki do tedaj še ni bil okužen. Na ta način si razlagamo danes, zakaj v nekaterih deželah oboleva več starejših ljudi, v drugih deželah pa izrazito otroci.

Število obolenj v letnih mesecih (julij — september) je največje. Povzročitelj otroške paralize spada v veliko skupino najmanjših bitij, ki jih imenujemo viruse. Virus otroške paralize je okrogel in izredno majhen. En milijon virusov razporejenih v verigo meri komaj 3 cm. Naše oko lahko neposredno opazuje viruse samo s pomočjo takimenovanega elektronskega mikroskopa, ki jih poveča tudi do 100.000 krat. Toda čeprav je virus tako majhen, vendar je dovolj odporen na prostem, to se pravi, da lahko dolgo ostane živ v vodi, v hrani ter na drugih predmetih, ki obdajajo bolnika. Občutljiv pa je v svoji okolici za toploto in v suhem. Z vročino, oziroma s prekuhavanjem lahko uničimo viruse ter na ta način očistimo predmete ali tekočine. Če pa predmete samo posušimo, bo virus na njih prav tako zanesljivo poginil.

Virus otroške paralize vdre v človeka skozi nos ali usta. V večini primerov se virus naseli na sluznici žrela ali črevesja. To so najmilejše oblike okuženja. Napadene osebe kažejo znake vnetja v grlu ali črevesju, lahko pa se počutijo tudi povsem zdrave. Virus pa lahko s svojega prvotnega mesta na sluznicah grla in črevesja prodre tudi v kri in druge organe, v tem primeru bolnik že kaže znake splošne infekcije in odgovarja takimenovanemu začetnemu stadiju.

Končno pa lahko v določenih okoliščinah virus prodre iz krvi v možgane ali pa v hrbtne možge. V tem primeru pa je slika bolezni prava otroška paraliza z ohromitvami ali celo smrtjo.

Na okužbo in na potek otroške paralize imajo vpliv tudi razna druga obolenja in okvare organizma.

Opazili so namreč, da nastopajo otroške ohromitve pri otroški paralizi zelo rade na udih, ki so bili pred kratkim poškodovani.

Fizična izčrpanost otrok po izletih, potovanjih in športnih tekmah olajšuje izbruh bolezni. Podoben pomen ima tudi operacija za odstranitev mandeljnov. Pri otrocih, ki so zboleli kratak čas po odstranitvi mandeljnov, so nastopile ohromitve predvsem v zgornjem delu hrbtne možga, kar ima navadno za posledico smrt zaradi ohromitve dihalnega centra ter dihalnih mišic.

Potek obolenja otroške paralize je odvisen od tega, kako daleč je prodrl virus v otroško telo. Kot sem že

preje omenil, vdre virus v človeško telo skozi nos ali usta. Če ostane na črevesni sluznici ali grlu, poteka obolenje kot lahko vnetje žrela, oziroma kot črevesni katar. Če pa prodre virus v kri, potem poteka to obolenje kot 1 do 3 dni trajajoča temperatura, ki jo spremljajo splošni vročinski znaki (bolečine v udih, glavobol, prebavne motnje). Po kakih 2 do 3 dneh pade vročina na normalo, bolnik se počuti popolnoma dobro in je včasih s tem obolenje zaključeno. Če pa je prodrl virus iz krvi v centralno živčevje (možgani, hrbet, mozeg), potem se čez kake 2 do 3 dni ponovno dvigne temperatura, bolnik čuti močan glavobol in mnogokrat bolečine v sklepih, tilniku in hrbtu. Poleg tega toži tudi na bolečnost, na pritisk v mišicah in slabost mišic. Čez kake 2 do 3 dni se pojavijo ohromitve. Pojavijo se navadno brez vsakega vrstnega reda, najbolj pogostoma je prizadeta ena sama spodnja okončina, manj pogostoma obe spodnji okončini, še manj pogostoma pa trup in zgornje okončine. Najbolj je nevarna ohromitev medrebrnih mišic in prepone. V tem primeru preneha dihanje in bolnik se zaduši pri polni zavesti.

Bolnik je dostikrat v obupnem stanju, vendar lahko rečemo, da se nekako 50% ohromelih mišic popravi. Vsekakor drži eno: ohromitve nikdar ne ostanejo na začetni stopnji, vedno se nekolikoboljšajo, včasih pa celo izginejo popolnoma. Največ se popravi v prvih dveh mesecih. Popravljanje traja nekako eno leto. Kar do tega časa ni popravljeno, ostane trajno hromo. Ugotavljanje bolezní in postavljanje prave diagnoze je stvar zdravnika. Včasih je tudi zdravniku samemu težko odkriti začetek bolezni, ker se bolezen, kot sem že omenil, kaj pogosto začne z nejasnimi znaki. Vsekakor pa je nujno potrebno, da bolezen odkrijemo čimprej. To pa zato, ker je dokazano, da so komplikacije pri otroški paralizi, katerih se najbolj bojimo, (ohromelost), veliko redkejše in lažje, če bolnik že pri začetnih znakih takoj leže v posteljo in mirno počiva. Kot smo že omenili, so začetni znaki povsem neznaki. Zapomniti pa si je treba pravilo, kdor zboli za otroško paralizo, mora še od vsega začetka mirno ležati. Telesni napor ob začetku bolezni pospešujejo razvoj ohromelosti. Skrb, da bolnega človeka čimprej spravimo v posteljo, imenujemo prvo pomoč pri otroški paralizi. Nikakor ne smemo čakati, da bi se že razvile ohro-

mitve. Iz vsega povedanega je razumljivo, da so starši in pa učitelj tisti, ki morajo v prvi vrsti skrbeti, da se bolezen pravočasno ugotovi.

Zdravljenje otroške paralize z zdravili v pravem pomenu besede je doživelo popoln polom. Prvo besedo pri zdravljenju otroške paralize ima ortoped. Zaradi tega je tembolj važno, da se bolezen prepreči. Rekli smo že, da bolezen zapušča trdno in trajno zaščito ali imunost. Ta obstoja v tem, da telo stvari v krvi protitelesa, ki takoj uničijo virus, čim izstopi v kri. Ta protitelesa uničujejo virus tudi zunaj, se pravi izven človeškega telesa.

Če vzamemo človeku, ki je prebolel otroško paralizo, kri ter v to kri denemo virus, tedaj bomo opazili, da protitelesa v krvi ubijajo virus. Če hočemo doseči tvorbo protiteles v človeku, ki še ni bil v stiku z otroško paralizo, mu moramo vbrizgati v organizem nekaj tega virusa, nato začne kri stvarjati protitelesa. Pri tem pa moramo virus otroške paralize tako oslabiti, da ne povzroči obolenja. Že pred 20 leti so poskušali razne metode, da bi omrtvičili virus otroške paralize, vendar to brez uspeha.

Osnovno težavo je tedaj predstavljalo pomanjkanje virusa v visoki koncentraciji, to se pravi v velikih količinah. Poleg človeka lahko zboli namreč za otroško paralizo samo še opica, zaradi tega je razumljivo, da so bili vsi poizkusi z virusom otroške paralize zelo dragi. Šele kasneje je uspelo vzgojiti virus, ki napada tudi podgane in miši. Razširjenje kroga občutljivih živali je bilo velikega pomena za nadaljnja raziskovanja.

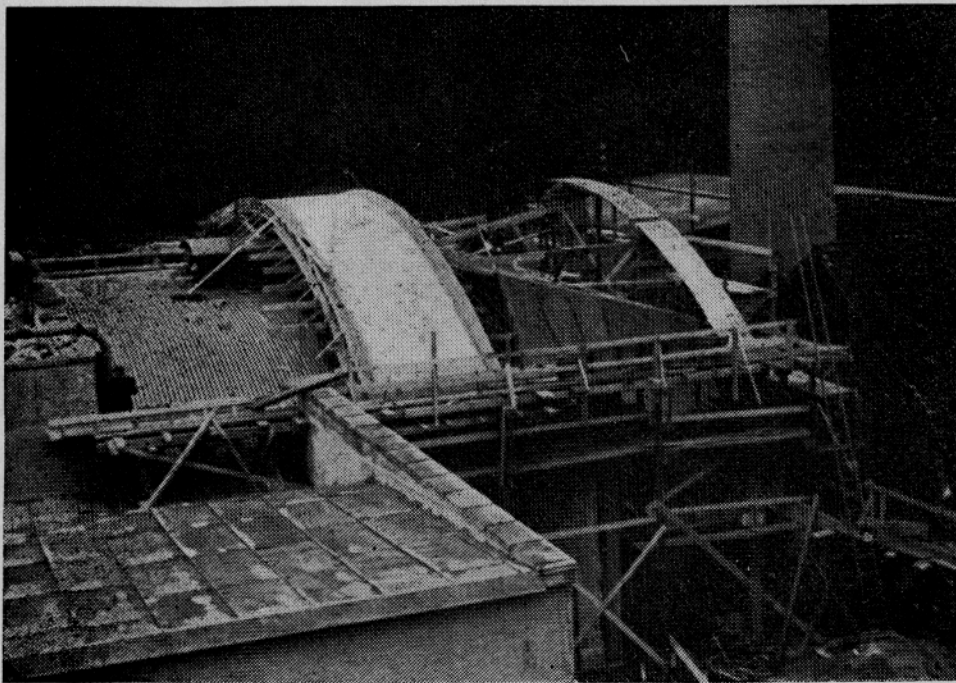
Šele leta 1949 jim je uspelo najti metodo, po kateri je možno gojiti virus v tkivni kulturi, to se pravi v tkivu, ki pod posebnimi pogoji raste in živi izven telesa.

Ko je uspelo vzgojiti virus v tkivni kulturi, so lahko izdelali virus v velikih količinah, s tem so bili omogočeni tudi poizkusi za pridelavo cepiva.

Dr. Jonas Salk pa je prevzel nalogo izdelave cepiva. Na podlagi teh principov in metod so izdelali v ZDA in v nekaterih drugih državah velike količine cepiva.

Cepivo predstavlja vodno suspenzijo treh tipov virusa otroške paralize v približno enakih količinah, vzgojenih na tkivnih kulturah opičnih ledvic ter ubitih s formalinom.

Razširitev
kalorične
kotlarne

Lep moderen most
k novi tkalnici

Seveda obstoja možnost, da kakega virusa formalin ne bi uničil, zato cepivo preje preizkusijo. Preizkus napravijo na ta način, da vbrizgnejo 20 opicam v mišice in možgane cepivo. Po 18 dneh opazovanja ne smejo pokazati živali znakov obolenja. Na koncu opazovalne dobe živali ubijejo ter pregledajo živali pod mikroskopom možgane. Možganske celice ne smejo kazati niti najmanjšega znaka, da so prišle v kontakt z virusom otroške paralize. Poleg tega preizkusijo cepivo tudi, če je učinkovito. V ta namen vbrizgnejo 12 opicam cepivo pod kožo. Po določenem času vbrizgnejo opicam večkratno dozo virusa, ki je smrten. Necepljene živali po takih dozah poginejo, cepljene pa ne smejo pokazati nikakršnih znakov bolezni.

Analiza cepljenih otrok v ZDA je pokazala, da je cepivo učinkovito. Dokazano je, da zaščiti to cepivo povprečno $\frac{3}{4}$ (75%) primerov pred paraličnimi oblikami bolezni. Okuženi sicer zbolijo za boleznijo, ki je podobna gripi, vendar cepivo prepreči vdor virusa v centralni živčni sistem, to je v možgane in hrbtne možgane.

Cepivo je varno in neškodljivo. Po dosedanjih izkušnjah je na več kot en milijon injekcij pričakovati komaj en primer okužbe. To pa praktično ne pomeni nobene nevarnosti.

Cepi se trikrat, in sicer dve dozi v presledku enega meseca, tretja pa po sedmih mesecih.

Pri nas bodo cepljeni otroci prvič v oktobru 1957, drugič v novembru 1957 in tretjič v juniju 1958.

Cepljeni bodo vsi otroci rojeni od leta 1951 do leta 1956 in pa otroci, ki so bili rojeni v januarju, februarju in marcu letošnjega leta.

Poleg cepljenja imamo pa še druge možnosti borbe proti otroški paralizi. Naša prizadevanja naj bi se razvijala v dveh smereh:

I.

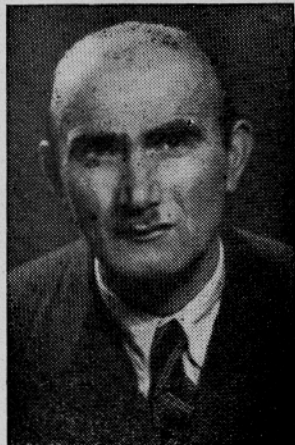
Za uspešno borbo proti sleherni nalezljivi bolezni in seveda tudi proti otroški paralizi je ljudem treba dvigniti telesno in duševno odpornost. To velja zlasti za šolsko mladino, ki jo te bolezni najbolj ogrožajo.

Temelji za zdravje in odpornost šolske mladine pa se gradijo že v dobi dojenčka in malega otroka. Zato moramo vso pozornost in skrb posvetiti že njim!

II.

V slehernem kolektivu je treba neprestano izvajati osnovne sanitarne higienske ukrepe, namreč osebno in kolektivno higieno, da tako odstranimo pogoje, ki pospešujejo nastanek in širjenje nalezljivih bolezni. Brez dvoma se da že s tem v neki meri preprečevati tudi nastanek in širjenje nalezljive paralize. Na drugi strani pa lahko s takimi ukrepi uspešno zatiramo številne druge bolezni, kot na primer prehladne bolezni, angine, prebavne motnje, tuberkulozo itd., skratka, bolezni, ki s svoje strani zmanjšujejo človeku telesno odpornost in ustvarjajo pogoje za razvoj drugih nevarnih bolezni.

Tako na primer bo organizem, ki je bil oslavljen in bolan že preje, nedvomno hitreje žrtev komplikacij tako nevarne bolezni, kot je otroška paraliza.

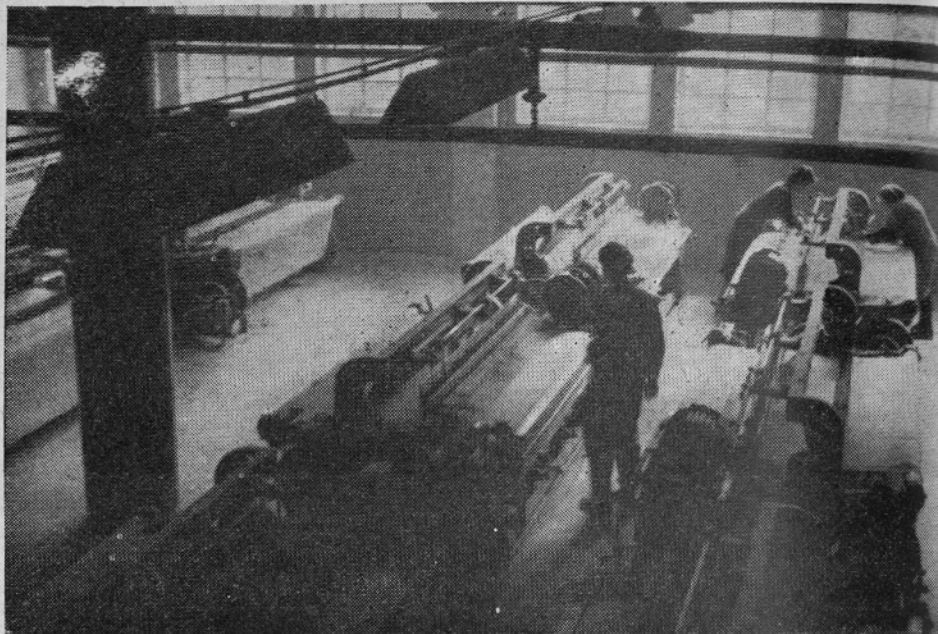

Pri izvrševanju delovne dolžnosti se je 13. decembra 1957
smrtno ponesrečil naš dolgoletni sodelavec

Franc Paplar
skladiščni delavec

Delovnega in dobrega tovariša bomo ohranili
v trajnem spominu

Pogled na gornji del
nove tkalnice

Kako je s storilnostjo v našem podjetju?

Na podlagi analiz lahko ugotovimo, da storilnost v podjetju raste.

V predilnici se je storilnost v prvih 10 mesecih 1957 napram 1956 povečala za 1,1 %, v primerjavi z vsem lanskoletnim povprečjem pa ravnokar za 1,1 %.

Po mesecih je primerjalna tabela za predilnico takale:

meseci	kg/del. h 1956	kg/del. h 1957
januar	2.77	2.62
februar	2.79	2.74
marec	2.68	2.79
april	2.59	2.87
maj	2.60	2.92
junij	2.81	2.80
julij	2.62	2.68
avgust	2.81	2.72
september	2.83	2.74
oktober	7.74	2.73
Ø	2.73	2.76

V tkalnici se je storilnost povečala v prvih 10 mesecih 1957 napram 1956 za 9,4 % v primerjavi z lanskoletnim povprečjem pa za 7,4 %.

Primerjalna tabela po mesecih za tkalnico:

meseci	vot./del. h 1956	vot./del. h 1957
januar	21.9	23.8
februar	21.7	24.4
marec	22.1	24.1
april	22.1	23.9
maj	21.1	23.4
junij	20.5	22.7
julij	20.3	24.1
avgust	20.5	22.6
september	21.2	22.7
oktober	2.74	2.73
Ø	21.3	23.3

V belilnici blaga je težje ugotavljati storilnost vsled različne obdelave blaga. Podatki niso 100 % realni zaradi tega jih ne objavljamo.

Iz naslednjih tabel je razvidno, kako z zmanjšanjem zastojev produkcija raste.

Predilnica

mes. produk. v kg pri Ø Nm 29

meseci	1956	1957
januar	235.178	255.700
februar	237.970	249.134
marec	257.239	267.477
april	229.309	271.821
maj	220.951	263.621
junij	249.368	245.474
julij	179.792	218.809
avgust	242.772	243.003
september	248.089	253.506
oktober	266.390	281.051
skupaj:	2,367.358	2,549.596

Iz tabele je razvidno, da se je produkcija v 10 mesecih 1957 napram 1956 povečala za 7,7 %.

Procent zastoja v predilnici se je zmanjšal, kar je razvidno iz tabele:

meseci	1956	1957
januar	2.60%	2.06%
februar	2.11%	1.92%
marec	3.21%	1.97%
april	2.14%	2.17%
maj	6.26%	2.06%
junij	2.02%	2.05%
julij	3.00%	2.22%
avgust	2.13%	2.77%
september	2.43%	1.98%
oktober	1.86%	1.99%
Ø	2.77%	2.12%

Procent izostankov v predilnici:

meseci	1956		1957	
	porod.	bolez.	porod.	bolez.
januar	2.1%	2.9%	1.4%	6.3%
februar	2.1%	6.8%	1.2%	7.3%
marec	2.0%	6.1%	1.2%	6.8%
april	2.5%	4.4%	1.5%	6.0%
maj	1.8%	5.2%	1.0%	7.8%
junij	2.0%	6.2%	1.0%	8.5%
julij	2.3%	6.3%	1.0%	5.4%
avgust	2.5%	6.1%	1.2%	7.1%
september	2.3%	7.5%	1.5%	7.8%
oktober	2.1%	7.7%	1.1%	9.0%
Ø	2.2%	5.9%	1.2%	7.2%
Ø procent izost.		8.1%		8.4%

Tkalnica:

meseci	mesečna produkcija v m ² pri Ø gostoti 21 vot./cm	
	1956	1957
januar	900.190	1,012.906
februar	877.083	968.620
marec	929.914	1,030.414
april	898.198	1,008.986
maj	863.344	946.250
junij	859.153	898.790
julij	727.691	791.874
avgust	815.835	857.214
september	903.910	799.838
oktober	1,040.511	934.717
skupaj:	8,815.829	9,249.609

V prvih 10 mesecih 1957 napram 1956 se je produkcija povečala za 4,9 %.

Procent zastoja v tkalnici:

Iz naslednje tabele je razvidno, da se je tudi v tkalnici procent zastoja zmanjšal.

meseci	1956	1957
januar	3.5%	2.6%
februar	4.4%	2.4%
marec	4.0%	2.4%
april	3.7%	2.4%
maj	4.0%	2.9%
junij	3.9%	2.8%
julij	3.7%	3.2%
avgust	3.6%	2.9%
september	3.4%	3.2%
oktober	3.5%	3.4%
Ø	3.7%	2.8%

Procent izostankov v tkalnici:

meseci	1956		1957	
	porod.	bolez.	porod.	bolez.
januar	0.8%	4.4%	1.8%	6.3%
februar	1.0%	10.1%	1.8%	7.1%
marec	2.0%	5.5%	2.0%	6.8%
april	2.6%	4.2%	1.6%	7.3%
maj	2.8%	5.2%	1.6%	7.5%
junij	3.0%	5.0%	1.2%	8.2%
julij	3.5%	4.6%	1.7%	6.8%
avgust	3.6%	3.5%	1.9%	6.4%
september	3.3%	4.8%	1.5%	9.0%
oktober	2.1%	4.6%	1.8%	7.1%
Ø	2.5%	5.2%	1.7%	7.2%
Ø % izostankov		7.7%		8.9%

Vseh 100 strojev
nove tkalnice
smo že vključili
v plan

Belilnica:

meseci	mesečna produkcija v m ²	
	1956	1957
januar	746.513,04	678.213,11
februar	735.068,29	1.109.932,14
marec	877.574,39	1.139.444,48
april	987.204,84	986.100,48
maj	992.651,66	994.290,75
junij	959.087,25	997.347,03
julij	752.782,28	775.205,29
avgust	903.791,72	894.620,94
september	808.008,20	766.528,21
oktober	1.079.509,01	890.178,22
skupaj:	8.842.586,68	9.231.860,65

Procent izostankov v belilnici:

meseci	1956		1957	
	porod.	bolez.	porod.	bolez.
januar	1.8%	4.4%	2.7%	5.6%
februar	1.8%	7.3%	2.7%	6.4%
marec	1.8%	6.8%	1.8%	7.2%
april	1.4%	4.1%	0.9%	11.5%
maj	—	5.5%	0.9%	7.0%
junij	—	5.5%	0.9%	6.9%
julij	—	11.2%	—	5.8%
avgust	—	6.6%	—	5.4%
september	—	8.6%	—	5.8%
oktober	—	8.7%	—	6.2%
Ø	0.9%	6.9%	1%	6.8%
Ø % izostankov		7.8%		7.8%

Ta prikaz dovolj zgovorno kaže lepe uspehe, ki smo jih letos dosegli, kljub težavam, zato mislim, da je vsak komentar odveč.

Zanimiva in kratka zgodovina robca

Zdi se, da so prvi uporabljali robec — kot košček platna, s katerim so si brisali znoj s čela in pri nahodu — že stari Rimljani v času, ko je Rim postal svetovna velesila. Ker so bili Rimljani oblečeni v tunike in oblačila, ki niso imela žepov, so sestavljali robce v odprtine svoje obleke.

S padcem Rima, v začetku srednjega veka, je tudi robec padel v pozabo za več kot tisoč let. Nekaj sličnega kot robec t. zv. manipulul se je nekaj časa uporabljalo v cerkveni liturgiji, kar je razvidno iz nekaterih cerkvenih dokumentov, ki kažejo kaj nenavaden običaj duhovščine. Ta se je usekovala kar v platna, ki so pokrivala oltarje in v rokave mašnih oblek ali pa na prižnici »vrtala nos« in se usekovala tako, da so bili ubogi verniki vedno v nevarnosti pred tako »pošiljko« s prižnice.

Robec se je v večji meri spet začel uporabljati konec 16. stoletja, ko so ljudje začeli bolj paziti na snago. V tej dobi so robci postali prava »moda«. Zato ni čudno, da so bili izdelani iz najfinejših tkanin, često okrašeni z zlatom, dragocenimi kamni in inicijalkami in so ga zaradi tega nosili kar v roki. Robec pa je imel poleg tega tudi drugo nalogo. Če je dama poklonila robec svojemu izvoljencu, je bil to znak največje »ljubavne pažnje«. Zato ni čudno, da si žen ali deklet v dobi renesanse brez robčka v roki ali nedrjih ne moremo misliti.

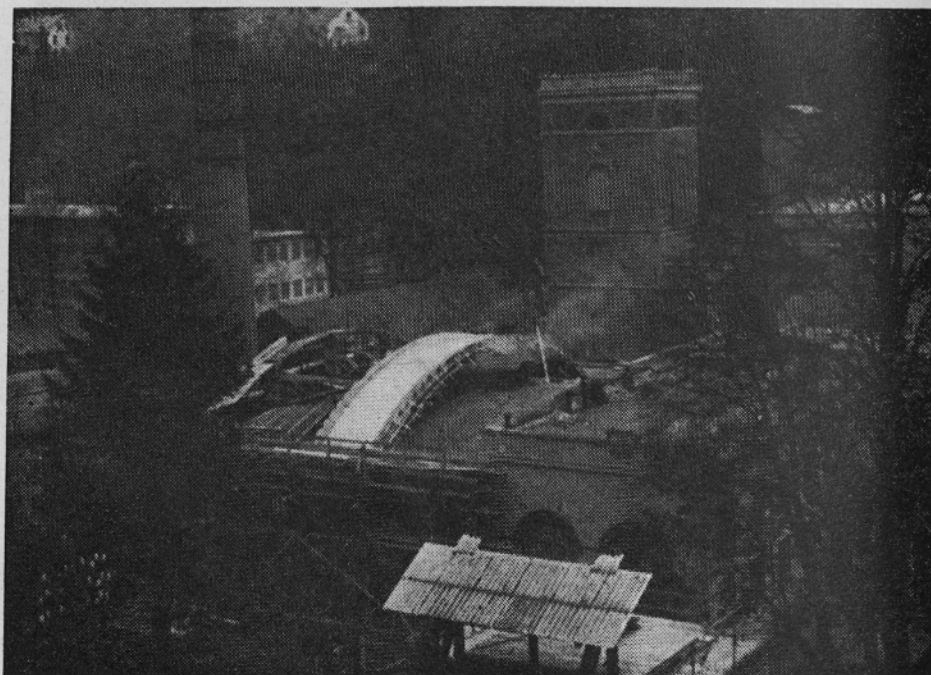
V XVII. stoletju, ko so bile čipke največja moda, so bili tudi robci obrobljeni z najboljšimi brüseljskimi čipkami, zato je bila njihova vrednost zelo velika. Ko so začeli v 17. stol. izhajati časopisi v Angliji, zasledimo oglase, v katerih se išče izgubljen robec.

Tudi v XVIII. stoletju so imeli robce za nepogrešljiv del moške in ženske garderobe. O tem govore podatki, ki nam kažejo, da so obstojali posebni predpisi, kako je treba rokovati z robci.

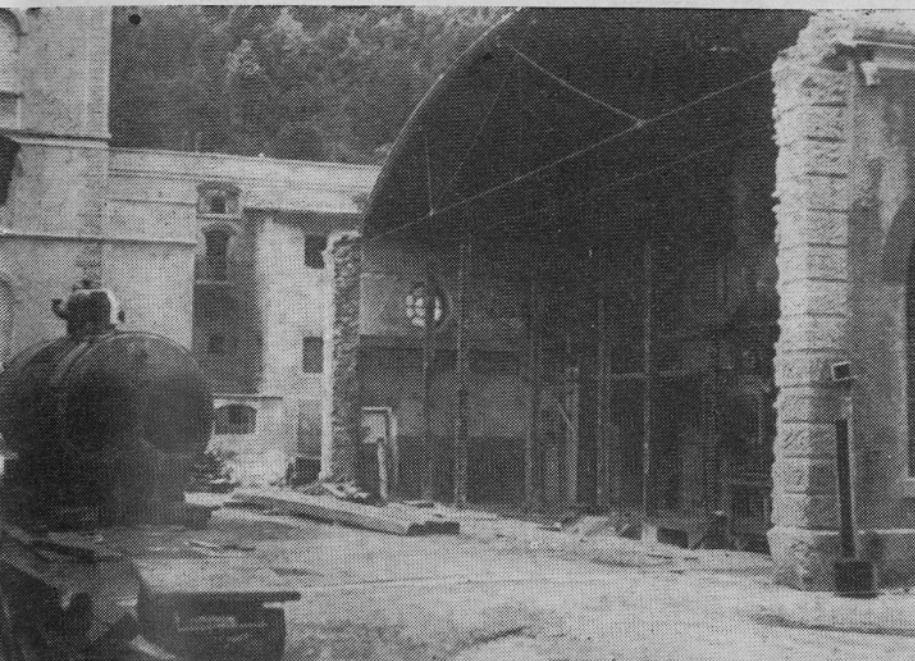
V 19. stoletju so začeli robec uporabljati pripadniki vseh slojev, zato je postal skromnejši, manj dekorativen, začeli so ga spravljati tja, kamor spada: v žep.

V našem stoletju, po končani prvi svetovni vojni, se je začel robec uporabljati v dekorativne namene. Moške obleke so šele tedaj dobile majhen žep na prsih, brez katerega si danes moške obleke sploh ne moremo zamisliti. Da ta žep ne bi zijal prazen, se običajno stavlja vanj robec.

V najnovejšem času izdelujejo v nekaterih zahodno-evropskih državah papirnate robce, ki imajo to prednost, da so poceni in jih po enkratni uporabi lahko odvržemo.

Pogled na gradbena dela pri kalorični kotlarni

Stari kotel odhaja
v zasluženi pokoj

Šarabon Franc

Nekaj o obratnih nezgodah v našem podjetju

Naša tovarna je bila v lanskem letu glede obratnih nezgod med tekstilnimi tovarnimi med najbolj-
šimi, to se pravi z manjšim številom obratnih nezgod
in pa, kar je še posebej važno, s sorazmerno nizkim
številom izpada delovnih dni. Prvo imenujemo po-
gostnost nesreč, drugo pa resnost nesreč. Pogostnost
(P) in resnost (R) nesreč se za vsa podjetja izraču-
navata po mednarodnih formulah in sicer:

$$P = \frac{\text{število nesreč} \times 1.000.000}{\text{število opravljenih delovnih ur}}$$

$$R = \frac{\text{število izgubljenih delovnih dni} \times 1.000.000}{\text{število opravljenih delovnih ur}}$$

Pogostnost nesreč nam pove, koliko nesreč se
je pripetilo na 1.000.000 opravljenih delovnih ur,
resnost pa pokaže, koliko delovnih dni je bilo iz-
gubljenih na 1.000.000 opravljenih delovnih ur zaradi
nesreč. Če delimo resnost s pogostnostjo, oziroma
število dni izgubljenih zaradi nesreč pri delu s števi-
lom nezgod za določeno razdobje, dobimo, koliko dni
odpade povprečno na eno nezgodo. Pogostnost in
resnost nezgod za 10 mesecev letošnjega leta v pri-

merjavi z lanskim letom in to ločeno za nezgode pri
delu in nezgode na poti na delo in z dela nam naj-
bolj nazorno pokaže naslednja tabela:

	MESTO NESREČE	leto 1956	1. I. do 31. X. 1957
POGOSTNOST	pri delu	28,20	27,16
	na poti na delo in z dela	2,70	7,51
	SKUPAJ	30,90	34,67
RESNOST	pri delu	333	250,91
	na poti na delo in z dela	32	147,26
	SKUPAJ	365	398,17

Če sedaj pogledamo pogostnost pri delu za lansko
leto, vidimo, da je ta številka za 3,69 % nižja. Obrat-
no pa je za nesreče na poti na delo in z dela, saj
se je pri njih pogostnost skoraj potrojila. Vzrok je
vsekakor v naglem porastu prometa, precej pa je
tudi kriva osebna neprevidnost.

Pa pogledajmo še resnost nezgod. Za nesreče pri
delu je ta številka napram lanski še ugodnejša, saj
se je zmanjšala za 24,65 %. Analogno k zvečanju
pogostnosti nesreč na poti na delo in z dela se je
zvečala tudi resnost in to kar skoro za petkrat, to
pomeni, da so letošnje nesreče te vrste resnejše.

Kot sem že omenil, dobimo, če delimo resnost
nezgod s pogostnostjo, povprečno število dni na eno
nezgodo. Za nesreče pri delu je lansko leto znašal
ta količnik 11,8, za 10 mesecev letošnjega leta pa
znaša 9,23. Vsekakor je to pozitivna ugotovitev. Z

drugimi besedami povedano: resnost poškodb pri delu se je v letošnjem letu znatno znižala. Če pa dodamo k temu še dejstvo, da je prijavljanje nesreč iz leta v leto popolnejše, potem je zmanjšanje resnosti z ozirom na to še večje.

Nekoliko drugačna pa je slika o nesrečnih primerih na poti v tovarno in domov. Lani je za te nesreče znašal količnik med resnostjo in pogostnostjo prav tako 11,8 kakor za nesreče pri delu, dočim se je v 10 mesecih letošnjega leta dvignil na 19,6. Vsekakor bo tukaj treba nekaj ukreniti, da se preprečijo takšne nezgode. Delno se ta problem da rešiti na ta način, da se uvedejo avtobusni prevozi, s katerimi bi se prevažali delavci v službo in domov. Tri takšne zveze so bile pred kratkim uvedene, in sicer na progah: Podljubelj—Tržič, Goriče—Senično—Križe—Tržič in Podbrezje—Tržič ter obratno, kar je treba vsekakor pohvaliti. Posebno veliko nesreč na poti na delo in z dela se pripeti pozimi, ko je cesta ledena in spolzka, zato bodo prevozi v zimskih mesecih prišli še bolj v poštev. Ti prevozi pa imajo še eno zelo dobro lastnost. Neprimerno bolje se bo delavec počutil, ko mu zjutraj ne bo treba

pešačiti po 5 in še več kilometrov. Delavec bo na delo prišel spočit, kar se bo tudi prav gotovo pozitivno odražalo pri njegovi storilnosti in kvaliteti. S tem pa se ne bo zmanjšalo samo število nesreč na poti, marveč tudi število nesreč pri delu zaradi utrujenosti.

V bodoče bo treba v podjetju še bolj poostriiti kontrolo nad izvajanjem obratovalnih predpisov in pridržavanjem zaščitnih mer. Res je, da je včasih za kakšno nesrečo krivo tudi podjetje, toda vse to je v primeru z nesrečami, ki se pripetijo zaradi osebnega faktorja, prav malenkostno. Stremeti pa je v bodoče treba za tem, da se odpravijo vse, še tako malenkostne napake, ki bi lahko povzročile nesrečo. Predvsem bo treba pri ljudeh nekoliko več osebne previdnosti, saj je bilo v preteklosti več kot polovico vseh nezgod prav zaradi tega faktorja.

Vsekakor pa je treba v prihodnosti misliti na še večjo varnost pri delu, ker le na ta način se bo delavec dobro počutil in ustvarjal čimveč, po drugi strani pa se bodo zmanjšali stroški socialnega zavarovanja in izguba narodnega dohodka.

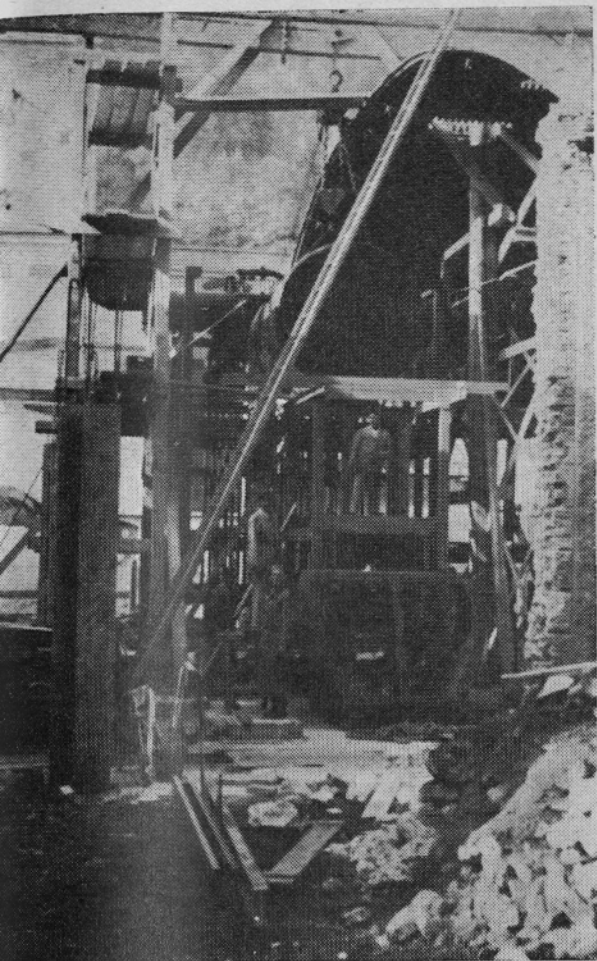
Nekaj važnejših sklepov upravnega odbora od 10. do 25. redne seje

- Vse tkalke, zaposlene v novi avtomatski tkalnici, naj bi v bodoče prejemale enake zaslužke, upoštevajoč število opravljenih votkov. O tem naj razpravlja tarifna komisija in da svoj predlog UO.
- Vretena za potrebe novih križno-navijalnih strojev, dobavljenih iz ČSR, naj izdela podjetje Kovinar - Kranj.
- Izplačilo akontacije na dobiček naj se izvrši 16. ali 17. t. m. v višini 60% prejemkov po TP za leto 1957 — mesec junij. Do izplačila so upravičeni tudi vajenci, uslužbenci DD, BPT in Obratne ambulante.
- Tovarišicama Koder Vidi in Hladnik Florijani, študentkama STTŠ — Kranj, se poviša štipendija za 1000 din.
- Občinskemu Sindikalnemu svetu v Kranju se za izvedbo tombole da din 50.000.— (to višino naj ima vrednost naših artiklov).
- Sprejet je bil pravilnik o zaščitnih sredstvih in dan v potrditev inšpektoratu za delo pri OLO Kranj.
- Upravni odbor je osvojil predlog Uprave podjetja o dotiranju deleža podjetja od posebnega dobička v sklad za samostojno razpolaganje podjetja. Računovodstvo se zadoljuje, da na prihodnji seji DS poda pismeni predlog z obrazložitvijo.
- Odobrena je tabela plačevanja po votkih za delavce v novi tkalnici. Po tej tabeli se prične plačevati z 20. avgustom 1957.
- Vajenke z opravljenim izpitom, naj imajo plačo delavnega mesta brez kakršnegakoli odbitka.
- Na prošnjo nogometnega kluba Tržič se odobri 10 dni izrednega plačanega dopusta tov. Zupanu Marjanu, Zaletelu Cvetu, Tišlarju Jožetu in Mežku Marjanu.
- V zvezi predstojajočih volitev za Zbor proizvajalcev pri ObLO — Tržič, je takoj pričeti s pripravami in je v ta namen izvoljena komisija za sestavo volilnih imenikov s predsednikom Brezarjem Vinkom in članoma Lukanc Darinko in Rabič Iko.

Volilne enote bodo 3 in sicer:

1. predilnica
2. tkalnica, oplemenitilnica
3. zunanji obrati in uslužbenci.

- Upravni odbor je načelno sprejel predlog glede prispevanja približno 2,5—3.000.000 din v sklad, ki ga je ustanovil Izvršni svet v svrhu izvedbe cepljenja proti otroški paralizni na teritoriju LRS. Po tolmačenju OLO bo šlo plačilo prispevka v breme preventivnih stroškov na materialne stroške.
- Člani Delavskega sveta naj gredo na poučno ekskurzijo v tovarno »Varteks« in na zagrebški velesejem. Stroški ekskurzije gredo v breme fonda za kadre.
- Na prošnjo dijakov III.a razreda Gradbene šole v Ljubljani se odgovori, da so denarna sredstva za razne dotacije in podpore že razdeljene.
- Gasilskemu društvu BPT se z ozirom na požrtvovalno delo izven delovnega časa izjemoma odobri tovorni avto za prevoz ljudi na izlet v Poreč.
- Za Dekliški dom v Sp. Preski se ukinejo dotacije za nakup goriva, temu ustrezno pa naj se zniža stanarina.
- Stanovanjska skupnost BPT naj oceni stanovanja in določi stanarino.
- Prošnji PGD Tržič se ugotovi s tem, da se jim za opremo njihovega avtomobila odobri pločevina, namenjena za ta avtomobil.
- Na dopis Stanovanjske zadruge BPT, se odgovori, da ne bomo prodajali odpadnega lesa, ker ga lahko rabimo za lastne potrebe.
- Upravni odbor je na predlog finančnega vodje potrdil imenovanje tov. Pernuša Vladimirja, Sedeja Antona, Štucina Ignaca in Ogrisa Milana v komisijo za ugotavljanje kala, na predlog Sindikalne podružnice tov. Ahačiča Rudija in izvolil v to komisijo članico UO tov. Prime Ivico.

Dela pri kotlu so bila težka, vendar hitro opravljena

- V podjetju se bo osnovala centralno-skladiščna služba, katero naj bi vodil tov. Brezar Vinko.
- Mesto referenta za kadrovska vprašanja bo prevzela tov. Mašič Ivanka.
- Na predlog Sindikalne podružnice in Tovarniškega komiteja BPT je UO potrdil imenovane volilne odbore in odločitev volilnih prostorov.
- Zaradi pomanjkanja votka za avtomatske statve je UO sklenil, naj se v previjalnici na votkovnih previjalnih strojih ponovno uvede tretja izmena, tako dolgo, dokler ne pridejo novi votkovni previjalni stroji.
- Za nakup osnovnih sredstev in to za pisarniško opremo je UO odobril znesek 350.000 din.
- UO je privolil nakup foto-aparata, katerega bo uporabljal gradbeni oddelek pri svojem delu.
- Na predlog tovariša direktorja v zvezi z nedoseganjem norm, je UO sprejel sklep, da naj se izraziti primeri proučijo v Centru za izobrazbo.
- Upravni odbor je potrdil predlog Stanovanjske skupnosti BPT o ocenah za stanovanja v Dekliškem domu v Spodnji Preski.
- Pri nabavi delovnih oblek je UO postavil komisijo za pregled vzorcev, da jih pregleda in izbere ter izbrani vzorec predloži v odobritev UO.
- Upravni odbor je sklenil, da se bo začelo s popolno organizacijo v novi tkalnici takrat, ko bodo montirani vsi stroji.
- Upravni odbor je sklenil, da se akontacija na plače ukine in se izplačuje delavcem in nameščencem skupaj le enkrat mesečno. K temu predlogu je bila dana pripomba, da se o tem obvesti mojstre, ki bodo obrav-

- navali zadevo z delavci in tako s podpisno polo ugotovili soglasje delavstva.
- V zvezi s prošnjo tovariša Lombarja se osvoji predlog organizacijskega sektorja, da se ga postavi na delovno mesto normirca predilnice.
- Ob koncu leta naj se nagradi najbolj prizadevne pri gradnji in montaži tretjega kotla v belilnici, montaže tkalnice in parnega kotla.
- Razprodaja odvečnih zalog starega papirja naj se izvrši s pomočjo sindikalne podružnice.
- Za novo zastavo Sindikalne podružnice BPT naj se izdelata steklena vetrina. Stroški izdelave naj se plačajo iz fonda UO.
- Akontacija na plače nad plačami naj se izplača tudi onim, ki so stopili v delovno razmerje v III. tromesečju 1957.
- V zvezi s predlogom OLO — Kranj je glede finansiranja telefonskega kabla v Gorenjskem omrežju Upravni odbor sprejel sklep, da se bo naše podjetje dokončno odločilo o sprejetju predloga potem, ko bodo znane postavke Zakona o delitvi dohodka odnosno družbeni plan za leto 1958.
- Iz fonda UO naj se povrnejo mladinski organizaciji stroški seminarjev v višini 25.000 dinarjev.
- V centralnem skladišču se bo osnovalo novo delovno mesto vodja centralne kartoteke — z osnovno tarifno postavko din 10.300.—
- V oplemenitilnico se bo sprejelo 10 novih delovnih moči, ki so nujno potrebne z ozirom na povečanje produkcije, ki bo v zvezi z rekonstrukcijo belilnice.
- Zaradi pomanjkanja jute na regenerirnih stanicah v Makedoniji, je UO sklenil, da se bo prenehala prodajati odpadna juta v našem podjetju. Ta juta se bo prodajala do nadaljnjega regenerirnim stanicam v Makedonijo.
- Za proslavo 40-letnice Oktobrske revolucije, kakor tudi za izvedbo obratnih sestankov je UO odobril primerne odmore v obratu po dosedanjih običajih.
- Na predlog tarifne komisije je UO ocenil ure gasilcev na vežbah in vajah s tarifno postavko din 58.—, na podlagi katerih se bo nagradilo gasilce za njihovo vestno in požrtvovalno delo med letom.
- V novi tkalnici se osnuje novo delovno mesto »nati-kovalka« z osnovno tarifno postavko din 40.— na uro.
- Spričo predstoječega remonta v predilnici se ustanovi novo delovno mesto »remont mikalnikov« z osnovno tarifno postavko din 96.— na uro.
- Organizacijski sektor je zadolžen, da uredi vse potrebno za prevoz delavcev z avtobusom na progi Podbrezje—Kovor—Tržič.
- Delavci in nameščenci imajo pravico do 50% povečanja pripadajoče jim tarifne postavke tudi za delo, ki ga bodo kot člani inventurnih komisij opravili v nadurnem času.
- Za novega komercialnega vodjo se sprejme tovariš Božič Anton.
- Tov. Pernuš, sedanjemu komercialnemu vodji se da tromesečna odpoved ter se mu izplačajo njegovi prejemki za tri mesece tako, da lahko zapusti podjetje 1. decembra 1957.
- Za pomočnika tehničnega vodje se postavi tovariš Zalokar Friderik.
- Za pomočnika obratovodje oplemenitilnice se postavi tov. Dolinar Marjan, ki bo obenem vodja barvarne.
- Z ozirom na rekonstrukcijo belilnice in povečanja kapacitete beljenega blaga bosta v oddelek apretura in adjustirnica obratovala v dveh izmenah. Ze predelavca je v oddelku apreture postavljen tov. Štamcar Vladimir in v oddelku adjustirnice tov. Regajc Jurij. Oba postavljena predelavca bosta takoj prejemale 100% plačo, ker delo že dobro poznata.
- Z ozirom na odpoved ing. Fabjana, se mu prejemki izplačajo za mesec december, tako, da lahko 1. decembra zapusti podjetje.
- Vsak upokojenec BPT lahko dobi proti plačilu 1 kg ostankov blaga — dolgih 2 m.
- Naše podjetje bo prevzelo pokroviteljstvo na proslavi sprejema pionirjev v pionirsko organizacijo na osemletki Heroja Bračiča v Tržiču ter bo za to prispevalo 20.000 dinarjev iz fonda UO.

Udeleženci seminarja
za kadrovske referente
v Radovljici

- Za Novoletno jelko bodo člani kolektiva za svoje otroke, za katere prejema pri nas otroške doklade, lahko nabavili proti plačilu $\frac{1}{2}$ kg preje ali 1 kg ostankov blaga za vsakega otroka.
- Delavcev notranjega transporta se ne premira.
- Pri organizaciji izboljšanja delovnih metod se bo podelila nagrada I. stopnje v znesku din 2000.— za vsak predlog, ki bo osvojen, ne glede na to ali je takoj izvedljiv ali ne. Nagrada II. stopnje, ki bo določena v procentih z ozirom na vrednost predloga se bo podelila, čim se bo predlog izboljšanja delovne metode začel izvajati.

- Kuharjem blaga se poviša tarifna postavka od din 45,5 na din 50.— zaradi razširjenega dela.
- Premiranje transportne grupe se izvaja po premijskem pravilniku t. j. din 15.— na tono, pri čemer se ne upošteva premog, za katerega se plača din 400.— od vagona.

Z ozirom na bilanco v mesecu oktobru, ki je izkazala višek planiranega dobička, se bo na račun tega dobička izplačalo vsakemu članu Delovnega kolektiva din 2000.—.

VLOGA PSIHOLOGA V INDUSTRIJI

V naslednjem članku bomo skušali osvetliti važnost psihologije dela in vlogo psihologa v industriji.

Psihologija je sorazmerno mlada veda, ki je v zadnjih desetletjih razvila svojo dejavnost na mnoga področja. S tem v zvezi se je povečala njena pomembnost na vseh področjih, zlasti pa še v gospodarstvu. Če govorimo o gospodarstvu oziroma industriji, mislimo tu predvsem na proizvodnjo, ki je delo kake gospodarske organizacije ali sektorja. Proizvodnja pa mora biti kvalitetna, poceni, rok izdelave kratek, pri najboljših delovnih pogojih. Odvisna je od mnogih faktorjev, od katerih je najpomembnejši človek. Psihologija pa je znanost, ki proučuje duševne procese človeka, njihove efekte in posledice. Delimo jo v teoretično in praktično. Za človeka v proizvodnji je važna predvsem praktična psihologija. Vendar je njeno področje preobširno, da bi z njim lahko v tem članku seznanili bralca. Želimo nakazati le smernice te vrste znanosti in se bomo pri tem omejili na eno samo področje t. j. na psihologijo, ki se bavi z različnimi problemi ljudskega dela in ima zato za gospodarstvo ogromen pomen. Njena problematika je obširna in njena naloga izredno pomembna. V podjetju dela na tem področju psiholog.

Kakor skrbi zdravnik za telesno zdravje in dobrobit delavca, tehnik za strojni park, tako je psihologova naloga enako pomembna, kajti le ta je v tem teamu nepogrešljiv in sodelovanje teh treh je nujno potrebno.

Vzemimo primer preprečevanja nesreč pri delu. Tehnik opazuje tehnično stran problema na delu, skrbi za

zaščitne naprave in za osebna zaščitna sredstva, zdravnik ugotovi, če je delovno mesto takšno, da lahko človek na njem normalno dela. Psiholog pa je edini, ki se direktno bavi s človekom, kajti znano je, da zmučenost, nerazpoloženost in slabi odnosi često povzročajo nesreče, pa čeprav so bili izvršeni vsi preventivni ukrepi. Zato pomaga proučevanje psihologije na področju nesreč pri delu tudi preventivni službi.

Vrnimo se na najvažnejši del psihologije dela t. j. posvetovanje o izbiri poklica. V ta namen imamo tudi pri nas že nekaj posvetovalnic, v katerih se mladini, kakor tudi odraslim pomaga pri izbiri poklica. Pri psiholoških pregledih v teh posvetovalnicah se na podlagi raznih standardnih tekstov, intervjujev in anketnih listov ugotavlja sposobnost in stopnja inteligence človeka ter se na tej podlagi določeni osebi svetuje, za kateri poklic oziroma delo je le ta najbolj primerna. Vemo namreč, da vsak človek ne more delati na vsakem delovnem mestu. To, da pride pravi človek na pravo delovno mesto, rodi naslednje uspehe:

- večjo proizvodnjo dela
- večje zadovoljstvo delavcev in predpostavljenih
- manjše kvarjenje materiala
- večjo gotovost pri delu
- manj nesreč.

V tem smislu nudi praktična psihologija velike usluge industriji.

S pravo izbiro poklica pa še niso rešeni vsi ostali problemi. Predvsem je zelo važno, kako je delavec spre-

jet in uveden na delovno mesto, v kakšnem okolju in pod kakšnimi pogoji dela, kakor tudi, če dela v kolektivu, kjer lahko razvije vse svoje sposobnosti. Psiholog pomaga tudi pri reševanju teh problemov.

Pri usposabljanju oziroma razporejanju in prilagoditvi delavca na delovno mesto, psiholog ugotovi z analizo najprej telesne in duševne zahteve delovnega mesta. Nato ugotovi sposobnost, interes, znanje in poteze značaja kandidata in jih primerja z najmanjšimi oz. največjimi zahtevami delovnega mesta. Na podlagi dobljenih rezultatov, ugotovi psiholog z ozirom na duševne in telesne lastnosti kandidata, če odgovarja za določeno delovno mesto, način uporabe najsmotrnejše metode, s katero se bo povečala storilnost človeka. Psiholog torej skrbi za čim boljšo prilagoditev delavca na delovno mesto. Znano je, da predvsem delavci, katerih delo zahteva raznovrstno gibanje, vrše niz nepotrebnih pokretov. V neki angleški tovarni so psihologi predlagali treniranje teh delavcev in uspeh je bil zvečanje proizvodnje za cca 40 odstotkov.

Ena važnih nalog psihologa v podjetju je delo na izboljšanju odnosa med ljudmi. Nekateri ljudje ne morejo reševati svojih problemov, zato jim pomaga psiholog s primernimi nasveti.

Ne smemo pa pozabiti na važen faktor psihologije dela t. j. izobrazba delavca. V ta namen so bili uvedeni raznovrstni tečajji, predvsem za vodilne osebe, ki so na teh tečajjih spoznale metode, po katerih se delavec najboljše in hitreje izobrazbi in spoštuječ človekovo individualnost, dobivajo danes vodilne osebe vpogled v delo ljudi t. j. vodenje človeka.

Tudi v našem podjetju so bili v okviru ustanavljanja Centra za izobrazbo uvedeni tečajji praktične izobrazbe.

S tem dejavnost psihologa v industrijskih podjetjih še ni izčrpana. Vsako podjetje ima namreč nekaj tipično svojih problemov, kolikor se to tiče psihologije ljudi, bo psiholog dal svoj doprinos za njihovo rešitev.

Perko Ivan

Tržič v pesmi

Poznaš to mestece, Tržič?
En samcat kup nagostih hiš,
kot s prsti štirimi nared
nenehno tipljejo v nov svet.
Poznaš ta stisnjeni kotlič
med stenami hribov, gora
vrhov presinjenih Karavank
vsikdar zate vabljevih znank?

Iz dveh dolin se vijeta
dva traka živosrebrna:
sta Bistrica in Mošenik.
Pa glej njun tek, kako vabeč
ne vprašal bo, odkod vse to.
Tovore platna raznih vrst,
izdelek usnja, čevljev čvrst,
nemudoma nizzdol beži
v združitev, ki mu težka ni.

Ves ta šumot, klockot, nemir
le tebi je življenja vir.
Kdor zna ceniti vodno moč,
vrtež turbin čez dan in noč
in ve, da tod deloven rod
stoletja bije vztrajen boj
za kruh pošten, za svoj obstoj,
skoz' mestece živokipeč,
iz jekla srpov in kosá,
stvari nešteto iz lesa.

Izborna dela tvojih rok
tujina snubi vsepovsod,
kot njih sloves utira pot
čez morja si na vzhod, zahod.

Tako Tržič, simbol si ti,
za blagor naše skupnosti!

Prvi seminar PIV-3
izboljšanje delovnih
metod

Ahačič Rudi

OBISK vzorčnega velesejma V DORNBIRNU

Društvo inženirjev in tehnikov tekstilne industrije Slovenije je organiziralo za svoje člane v mesecu avgustu poučno ekskurzijo v Avstrijo z namenom, da si ogledamo vzorčni velesejem v Dornbirnu in dve tekstilni tovarni. Te ekskurzije se je udeležilo tudi nekaj članov naše tovarne.

Potovanje je bilo poverjeno avtobusnemu podjetju Sap - turist biro, Ljubljana, od koder smo tudi odpotovali s tremi avtobusi. Na meji pri Podkorėnu, kamor smo prispeli v poznih večernih urah nismo imeli nobenih sit-

nosti ne z naše niti z avstrijske strani, tako da smo v slabi uri opravili obmejne formalnosti, kar je za število 80 potnikov kaj hitro. Pol ure od prelaza po klancu navzdol in že smo se znašli v Beljaku. Izkoristili smo pol ure postanka s tem, da smo si ogledali center mesta. Čeprav je bila ura šele 11 zvečer so bile kavarne že povsem prazne. Izložbe trgovin so bile natrpane, vendar so cene nekaterih artiklov tudi za njihove razmere precej visoke. Sploh pa velja Beljak za precej drago mesto.

Nočna vožnja od Beljaka do Lienza ob Dravi navzgor je hitro minila, ker smo večinoma vsi dremali. V zgodnjih jutranjih urah smo se zbudili v Heiligenblutu, zadnji vasi na koroški strani. Heiligenblut leži v prijetni dolini 1301 metrov nadmorske višine med veličastnimi zasneženimi vrhovi Visokih Tur. Ker je nekaj edinstvenega peljati se po cesti na Großglockner, je Sap izveden vožnjo podnevi. Großglocknerska cesta je bila izvedena že pred vojno. To je bil drzen načrt, kajti cesta se vzpenja po strmem pobočju navzgor do prelaza Hohentor v višini 2575 metrov. S tem v vezi so stroški za vzdrževanje ceste precej veliki, denar za vzdrževanje dobijo od turistov, ker sta na obeh straneh prelaza postavljeni mitnici in mitničarji pridno pobirajo od vsake osebe 20 šilingov mitnine. Promet preko prelaza je ogromen, saj voze podnevi skoraj avto za avtom, tako da se nabere pred mitnicami dolga kača vozil.

Imeli smo srečo, da je bilo med vožnjo preko prelaza krasno vreme. Vozili smo se ob vznožju zasneženih vrhov, na nasprotni strani pa smo opazovali ogromne ledenike z lepimi slapovi. Na vseh razglednih točkah so ob cesti planinski hoteli, kjer se za drag denar lahko dobro okrepčajo in odpočiješ. Promet je proti dopoldnevu vedno bolj naraščal in ko smo vozili s prelaza navzdol je bila na cesti že kar gneča. Hitrost vožnje se nam je zmanjšala, na zavojih je imel šofer dosti dela, posebno če smo srečali avtobus.

Srečno smo prispeli na salzburško stran. Po ravni dolini je šofer zopet razvil brzino. Mimo nas so z nasprotni strani švigali avtomobili drug za drugim. Nekaj ur in že smo bili na tirolskem s prelepimi pokrajinami in prijetnimi tirolskimi vasicami. V Innsbrucku smo se za kratek čas ustavili, naši trije avtobusi so komaj našli prostor za parkiranje. Po kratkem ogledu Innsbrucka smo zopet vstopili v avtobuse, kajti naš cilj je bil Dornbirn, do kamor smo morali še ta dan prispeti.

Pri turistih iščejo zaslužek tudi preprosti ljudje; v vseh krajih je bilo opaziti pred hišami tablice z napisii »prosta soba«, zraven tega pa še vse polno hotelov, tako da izletnikom res ni treba misliti, kje bodo dobili prenočišče. Spomnil sem se na naš turistični Tržič, ki ni tako majhen kraj, pa je v celem mestu le v hotelu Pošta na razpolago par sob, pa še te so vedno zasedene.

Med potjo smo se ustavili v kraju Silz, kjer je bila iz mednarodne pomoči zgrajena moderna tkalnica. Direktor podjetja nas je ljubeznivo sprejel, ter nam vso tovarno do potankosti razkazal. Sama tovarna je brez oken, ter ima v notranjosti fluorescenčno razsvetljavo, prilagojeno popolnoma dnevni svetlobi. Klima naprava deluje tako, da je pri največjem mrazu ali pri najvišji vročini temperatura v obratu vedno enaka 18 stopinj Celzija. Strojni park je avtomatiziran in je potrebno za obratovanje celega obrata minimalno število ljudi. Tkalnica obratuje v treh izmenah, vsaka tkalka pa upravlja 20 strojev. Zaradi tako visokega upravljanja strojev ni nikjer videti tkalk in je dvorana skoraj prazna. V tovarni prevladuje zelena barva, stene kakor tudi večina strojev je zelene barve. Tudi delavke imajo svetlozelena oblačila. Vsaka izmena ima 20 minut odmora. Za merjenje odmora je na steni posebna ura, ki s kazalcem kaže minute tako, da delavka točno ve, koliko časa ima še za malico. Ob zaključku odmora morajo vsi takoj pričeti z delom. Pri ogledu tovarne so nam bili direktor, kakor tudi ostali tehniki na razpolago, vendar pa je direktor prosil, da naj se za vsako vprašanje obrnemo le na njih ne pa na delavce, da ne bi trpela produkcija. Čeprav ima tkalnica 120 statev izdelujejo le 7 različnih artiklov tkanin, pa še to je za njihove pojme visoko število. Z ogle-dom te tovarne lahko podam kratko mišljenje, da je pri njih vsaka minuta dragocena in da stremijo za tem,

da čimbolj zvišajo z modernimi stroji in pripomočki storilnost, da zagotovijo s tem nižjo ceno svojim proizvodom, kar je neobhodno potrebno za tako ostro konkurenco tekstilnih tovarn med seboj.

Popoldne smo nadaljevali pot preko Arlberškega prelaza in smo v poznih večernih urah prispeli v Dornbirn, kjer smo si nameravali ogledati vzorčni velesejem. Za prenočevanje smo izbrali raje 12 km oddaljeno mesto Bregenz, ker se je v Dornbirnu težko dobilo prenočišče.

Dornbirn je mesto z že staro tradicijo vzorčnih velesejmov, obenem ima tudi močno razvito tekstilno industrijo. Za ogled veselejma sta nam bila odmerjena dva dneva in smo si vse paviljone lahko dobro ogledali. Ni nam namena naštevati, kakšne artikle so razstavljali, omenim naj le to, da je bila vsaka naprava tudi v pogonu, ter so zstopniki raznih firm od jutra do večera na široko razlagali in opisovali dobre lastnosti svojih naprav. Opazilo se je, da je trg že z vsemi artikli močno založen in da je treba mnogo reklame, da prodrejo nekatere novitete na tržišču v ospredje. Na razstavišču je bila ves čas v krajših presledkih modna revija ženske mode, zvečer pa so bile elitne modne revije ženskih oblek in spodnjega perila, katerih pa zaradi visokih vstopnin nismo obiskali. Na splošno so cene vseh javnih prireditev bajno visoke. Tako stane na primer vstopnica za letno opero na jezeru v Bregenzu od 50 do 200 šilingov. Tudi hrana je napram našim razmeram kar draga, le luksuzni predmeti so cenejši.

Vsak večji kraj Avstrije ima svojo vzpenjačo, če je le v bližini kakšen hrib. Tako ima svojo vzpenjačo tudi mesto Bregenz. Ker sem imel ravno priliko, sem žrtvoval nekaj šilingov in se potegnil z vzpenjačo na vrh hriba. Ni mi bilo žal, z vrha, kjer je udoben hotel, je bil krasen razgled na mesto in Bodensko jezero in še tja naprej v Švico. Na povratku smo še imeli v načrtu ogled tekstilne tovarne v Bludenzu. Obisk je tovarna odbila z vzrokom, da nam kot tekstilnim strokovnjakom zaradi konkurence ne morejo želje ustreči. To je še stara kapitalistična gesta, kakršne smo bili tudi pri nas pred vojno vajeni. Vendar pa moram reči, da tudi v Avstriji postajajo taki odnosi vse bolj redki.

Za kratek čas smo se še ustavili v Salzburgu, znamenitem zgodovinskem mestu, nato pa nadaljevali pot naravnost preko Celovca domov. V poznih večernih urah smo prispeli na vrh Ljubelja in v okrepčevalnici na avstrijski strani pripravili za pivo zadnje šilinge. V okrepčevalnici je za točajko korošica, dejala je naj kar slovensko govorimo, ker je ona tudi Slovenka. Na povratku smo obmejne formalnosti hitro opravili, se spustili po strmih ljubeljskem klancu navzdol, ter bili zopet doma.

Za zaključek naj rečem, da smo marsikaj novega videli, vendar pa ne smemo tudi naših uspehov podcenjevati. Posebno v zadnjem času je prišlo na trg mnogo artiklov za široko potrošnjo domače izdelave, ter lahko rečemo, da tudi naša industrija stopa trdno za industrijo ostalih držav.

Hladnik Andrej

Izvlček iz programa **rekonstrukcije oplemenitilnice**

Po proizvodnji beljenih tkanin je naše podjetje eno izmed najstarejših in največjih v državi. Obrat za plemenjenje tkanin (belilnica) je bil zgrajen v letih 1921—1924. Tehnološki postopek je razporejen po sodobnem načinu tako, da gre surova tkanina na eni strani v obdelavo na drugi strani pa izhaja gotova za prodajo. Obrat je razdeljen v pet oddelkov in to v:

1. belilnico s pripravo in smojenjem,
2. apreturo,
3. barvarno,
4. munganje in kalandriranje,
5. adjustirnico.

Kljub temu, da je strojni park skrbno vzdrževan, so stroji v slabem stanju in poedini še vedno na transmi-

Kotel gre v pogon — predsednik DS odpira ventil in spušča paro v obrate

sijski pogon. Tako stanje strojnega parka pa je ovira za dvig nadaljnje storilnosti in povečanja proizvodnje beljenih tkanin.

Dosedanja proizvodnja beljenih tkanin je bila 16.000 kvadratnih metrov dnevno ali 4.800.000 kvadratnih metrov letno. To predstavlja cca 45 odstotkov od celotne proizvodnje surovih tkanin. Iz tega je razvidno, da smo morali več kot polovico tkanin prodajati v surovem ali barvanem stanju. Ker pa je povpraševanje po beljenih artiklih, posebno širokih za posteljno perilo kot je Zila/200, vedno večje, je naše podjetje v letošnjem letu nabavilo 100 avtomatskih tkalskih strojev za proizvodnjo zgoraj omenjenih artiklov. Vsi ti stroji so že v pogonu in dotok surovih tkanin na skladišče je vsak dan večji.

Vse te okoliščine so nam narekovale, da moramo povečati proizvodnjo beljenih tkanin in odstraniti grlo v belilnici. V to svrho je bil izdelan elaborat o rekonstrukciji oplemenitilnice, iz katerega je razvidno sledeče:

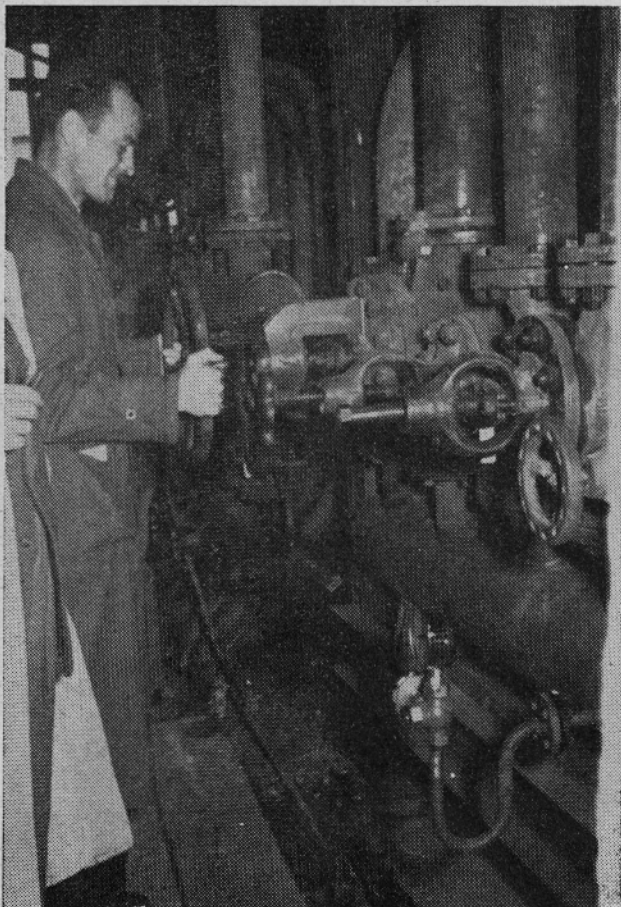
Oddelek belilnice s pripravo in smojenjem ostane v istih prostorih. Za smojenje in razškrbljevanje se nabavi novi stroj. Delo bo kontinuirano, to je smojenje in razškrbljevanje bo združeno v eno fazo. Namesto sedanjega fularda za razškrbljevanje oziroma impregniranje bo postavljen betonski bazen s kapaciteto za vse tri kotle, kjer se bo blago razškrbljevalo preko noči namesto v sedanjih lesenih kadeh. Za odlaganje se nabavi odlagalec — avtomatski, tako, da ročno delo odpade. Framenski pralni stroj, ki stoji pred kotlom za kuhanje, se postavi nazaj na mesto, kjer sta stali kadi za razškrbljevanje. Za kuhanje tkanin imamo dva kotla s kapaciteto 1400 kg na 24 ur, skupno 2800 kg. Računajoč na povprečno težo 176 gr/m znaša cca 16.000 kvadratnih metrov. Na prostor, kjer je bil pralni stroj, se postavi tretji kotel s kapaciteto 2000 kg na 24 ur, kar znaša cca 11.500 kvadratnih metrov. Skupna proizvodnja beljenih tkanin bi po rekonstrukciji znašala 27.500 kvadratnih metrov. Tako bi se proizvodnja beljenih tkanin z ozirom na sedanjo povečala za 70 odstotkov. Pralni stroji in stroja za beljenje in kisljenje, ki so še vsi na transmisijjski pogon, se bodo predelali na posamezni pogon, valji, ki so sedaj leseni, bodo metalni in prevlečeni z gumo, stranice stroja pa iz aluminija ali polivinila. Stene v vsem oddelku pa bodo do višine 1.60 m obložene z belimi keramičnimi ploščicami.

V oddelku apreture se bo povečala kuhinja za pripravo apretur. Odstranjeni bodo stroji za impregniranje, veliki in mali bobnasti sušilni stroj. Z odstranitvijo teh strojev bomo dobili prostor, kjer naj se postavi novi razpenjalni sušilni stroj. Stroj bo univerzalen za naj sodobnejši naprave za sušenje, hlajenje, egaliziranje votka, avtomatično regulacijo brzine in univerzalnim trivaljčnim fulardom za apretiranje s pritiskom do 10 ton. Na tem fulardu bo možno apretirati tkanine na vse tri načine. Fulard bo opremljen s frikcijskim pogonom in napravo za raket apreturo. Po vsej verjetnosti bomo lahko opustili sušenje v vesni sušilnici, ker bo kapaciteta obeh strojev tolikšna, da bosta vse delo opravila v dveh izmenah. S tem bi odpadla tudi tretja izmena na sedanjem sušilnem stroju. Na starem sušilnem stroju je predviden generalni remont in predelava stroja na sušenje z višjim pritiskom.

Oddelek barvarne bo premeščen iz sedanjih prostorov, ki nikakor ne ustrezajo za barvarno, v nove prostore, vendar še ni določeno, kje naj ti prostori stojijo. Po tehnološkem postopku bi morala biti barvarna za belilnico in pred oddelkom za apretiranje. Prostor, kjer je sedaj vesna sušilnica, bi zato najbolj ustrezal. Od strojev je predvideno, da se nabavi dva avtomatska žigra zaprtega tipa. Ta žigra bosta predvsem za barvanje ozkih tkanin. Na obstoječih žigrih, predvsem na širokih, pa se bo napravil generalni remont.

V oddelku munge ni predvidena razširitev, niti nabava novih strojev. Na kalandrih se bo montirala naprava za zlaganje tkanin, tako da bo odpadlo odvijanje tkanin in označevanje napak. Napake bi se označevale ob priliki kalandriranja z polavtomatsko napravo za označevanje napak.

Oddelek adjustirnice se bo razširil proti mungl, to je na prostore sedanjih pisarn in laboratorija. Predvidena

je nabava novega dublirnega stroja in boljša razvrstitev obstoječih merilnih strojev. Način adjustiranja je treba delno mehanizirati.

Za vse delavce oplemenitilnice je predvidena izgradnja centralne garderobe z vsemi sanitarnimi napravami (stranišča, kopalnice) tako, da bo vhod na delo in izhod možen samo skozi garderobo.

Kaj je do danes storjenega?

Kot smo že prej omenili, da je potreba po beljenem blagu vsak dan večja, da nam novi stroji že obratujejo in da je vsak dan več surovih tkanin, smo se odločili, da z lastnimi sredstvi odstranimo ozko grlo v belilnici. V ta namen smo kupili dva rabljena kotla iz katerih smo napravili enega z vsemi potrebnimi dodatki in predgrevačem. Kotel je kapacitete cca 2000 kg, to je 500 kg več kot ima eden od obstoječih kotlov. Skupna kapaciteta vseh kotlov je torej 4800 kg, kar znaša pri povprečni teži 175 gr/m² 27.500 m². Vsa ta dela, ki so bila v vezi postavitve tretjega kotla, so gotova in kotel poskusno obratuje že cca 14 dni. Rezultati, ki smo jih dobili za časa poskusnega obratovanja, so zadovoljivi.

Z ozirom na pomanjkanje prostora smo morali izboljšati, oziroma racionalizirati postopek smojenja, razškrabljanja in odlaganja. Ker je bil uvoz novega smodilnega stroja s fulardom za razškrabljanje in odlaganje naprav nemogoč zaradi pomanjkanja deviznih sredstev, smo pristopili samostojno k izdelavi fularda in odlagalne naprave. Fulard smo montirali poleg smodilnega stroja tako, da tkanina, ko pasira smodilni stroj, teče preko kompenzatorja v kad, kjer imamo raztopino za razškrabljevanje. Med dvema gumiranima valjema tkanino ožamemo, nato teče preko odlagalne naprave v bazen, kjer se avtomatično odlaga. Bazeni so trije in obloženi s keramičnimi ploščicami. Tudi ta dela so skoraj v celoti izvršena in so ravno tako kot tretji kotel v poskusnem obratovanju.

Iz dosedanjega obratovanja že lahko dobimo nekaj prejšnjim načinom in dvig produktivnosti. Pred rekonstrukcijo smo za pripravo, smojenje in razškrabljevanje zaključkov, ki nam bodo pokazali nekatere prednosti pred potrebovali 40 delovnih ur za 16.000 m² tkanine, kar znaša 400 m²/delovno uro. Po rekonstrukciji pa potrebujemo za pripravo, smojenje in razškrabljevanje ravno tako 40 delovnih ur za 27.500 m² tkanine, kar znaša 685 m²/delovno uro. S tem se je produktivnost pri teh treh fazah dela dvignila za 72 %. Poleg tega so se delovni pogoji izboljšali, delo je manj naporno in nevarnost požara pri smojenju odstranjena. Če analiziramo in ugotavljamo produktivnost celega oddelka belilnice pred in po rekonstrukciji, vidimo, da se je produktivnost v tem oddelku znatno dvignila. Pred rekonstrukcijo smo potrebovali za obdelavo 16.000 m² (smojenje, kuhanje, beljenje) 104 delovne ure kar znaša 154 m²/delovno uro. Po rekonstrukciji pa potrebujemo 128 delovnih ur za obdelavo 27.500 kvadratnih metrov, to je cca 70% več beljenih tkanin kot prej. Na eno delovno uro pride 215 m² tkanine. Iz tega je razvidno, da se je v celem oddelku belilnice dvignila produktivnost za cca 40 %.

To so v glavnem najbolj značilni podatki iz katerih naj vsak član našega kolektiva dobi približno sliko in razvojno pot obrata oplemenitilnice in kaj je do danes že storjenega.

Peter Dobrin

Na zdravstvenem oddihu v Poreču

Čeprav je od tega minilo že nekaj mesecev, so nam še vedno vsem skupaj dobro ostali v spominu dnevi, ko smo bili na zdravstvenem oddihu v Poreču. Bilo je prav lepo na našem sinjem Jadranu.

Čutim dolžnost, da se v imenu vseh delavcev iz naše tovarne, kateri so bili z nami na tem prijetnem letova-

nju, kakor tudi v imenu delavcev iz škofjeloške Tovarne klobučevine najtopleje zahvalim vsem, ki so pripomogli, da smo ta dopust tako lepo in udobno preživeli.

Imeli smo na razpolago vse, kar si je kdo pozelel. Hrana in postrežba je bila odlična. Morali pa smo držati tudi red in disciplino, na kar nas je stalno opozarjala medicinska sestra Milka iz Škofje Loke. Včasih je bila tudi stroga, toda mi smo jo radi ubogali, saj smo vedeli, da nam s tem hoče samo dobro.

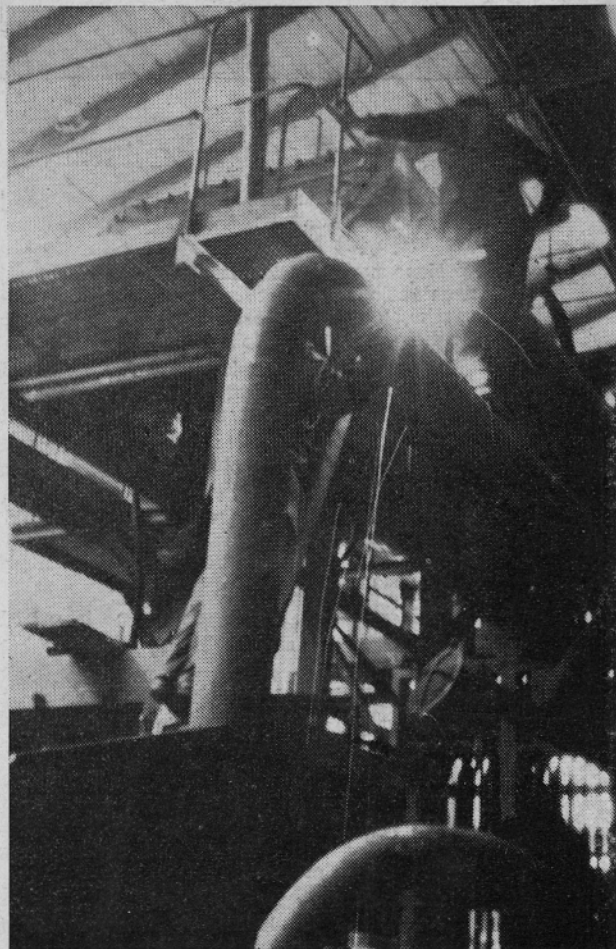
Na razpolago so nam bile razne športne igre, kot n. pr.: balinanje, kegljanje, namizni tenis itd. Pa tudi kopanja ni manjkalo, katero nas je v vročini kar dobro ohladilo. Kdor pa se ni upal kopati, pa se je hladil z vinsko kapljico — seveda če je imel denar.

Nekateri so topot prvič videli morje, zato je bilo zanje to pravo čudo. Opazovali smo ladje, ki so se počasi premikale po modri vodni gladini in plule svojo pot. Tudi mesto Poreč smo si ogledali, saj je v njem mnogo znamenitosti, ki so zanimale enega ali drugega.

Tako so nam kar hitro minevali dnevi in kaj kmalu je prišel čas, ko smo se morali posloviti od Poreča in oditi zopet domov.

S tem se vidi, kako se naša država briga za delavce. Preskrbi jim, da se po težkem delu tudi lahko pošteno oddahnejo in naberejo zopet novih moči za nadaljnje delo, posebno pa za tiste, ki so bolehní.

Da se je dosegel rok montaže, se je delalo noč in dan

Kurišča
novega
parnega
kotla

Nekaj, kar si velja zapomniti

Ženska, ki jo moški neprijazno in nevljudno nagovorijo, naj naredi tako, kot da ga ne sliši in ne vidi, ter gre svojo pot brez odgovora.

Nepoznane ženske naj moški ne zaustavlja brez važnega razloga. Pri pozdravljanju se ustavi šele takrat, ako ženska, katero je pozdravil, sama spregovori, ali z nasmehom pokaže, da to želi.

Vsaki poznani ženski moški lahko ponudi spremstvo ali pri tem mora paziti, če ji je to všeč. Ako ženska ali dekle ne želi spremstva, naj se vljudno oprusti in odstrani.

Ne jejte na cesti! Ne smejte se preglasno! Ne govorite glasno o svojih osebnih zadevah, še manj pa o tujih.

Ako pelje moški dekleta ali ženo pod roko, naj stopata z istim korakom. Zelo smešno je, če moški dela velike korake a ženska majhne, svobodna roka naj ne počiva v žepu in tudi cigareta v ustih te ne naredi prikupnega.

Kakšna naj bo drža?

Drži se ravno, mirno, enostavno in prirodno!

Kadar stojiš, se ne naslanjaj na stol ali celo na zid itd. Stoj ravno, čvrsto in sigurno! Glave ne pobešaj niti je ne nagibaj na desno ali levo ramo.

Na stol se vsedi sigurno in ne plašno na rob; ne pokladaj noge preko noge.

Ne nihaj se na stolu! Ne steguj nog predaleč od sebe!

Z rokami ne mahaj po zraku, temveč jih drži mirno pred seboj, drugo v drugi in jih položi na kolena. Ako držiš roke na mizi, drži lakte ob sebi, vendar ne preveč, da ne boš izgledal plašljiv.

Glave ne naslanjaj na roke!

Neprijetno je gledati, če nekdo stalno nekaj dela z rokami po obrazu, po laseh itd.

Mnogo je ljudi, ki ne morejo stati dolgo na enem mestu, temveč se neprestano dvigajo, menjajo mesto, hodijo po sobi sem in tja, takšni postanejo v družbi neznosni. Ravno tako tudi tisti, ki stalno tresejo z nogami ali nihajo kakšen predmet v rokah itd.

V glavnem naj bodo vse kretnje in govorjenje prirodno in iskreno.

Običaj je, da nepoznani osebi med seboj spozna neka tretja oseba. Predstavljanje naj bo kratko in brez fraz!

Predstavlja se: mlajši starejšemu, nižji po činu višjemu po činu in vedno moški ženski!

Kadar ste predstavljeni starejši osebi ali ženski, morata ti dve osebi pričeti razgovor.

Med ljudmi, ki so enaki po položaju in iste starosti, prične razgovor tisti, ki je spretnější.

Pri predstavljanju mlado dekle ponudi roko, se lahko nakloni in reče: »Zelo mi je drago, tovariš ali drago mi je tovariš«, in prične razgovor.

Ako nekdo reče: »Moj prijatelj želi, da bi Vam bil predstavljen,« potem starejši ne more, da ne bi rekel: »Tovariš, Vaše poznanstvo mi je zelo drago.«

Ako želi žena, ki je poročena, predstaviti svojega brata, naj reče: »Tovariš... moj brat ali: »Doktor..., moj brat.

Mlajše dekle bo reklo enostavno: »Moj starejši brat« ali: »Moj brat.«

Mati predstavlja svoje otroke: »Moj sin ali moj sin...« Ravno tako tudi hčer: »Moja hči...«

Ako predstavljate koga obče poznani in zaslužni osebi, potem izgovorite samo ime tistega, katerega predstavljate.

Odšli iz podjetja

Iz predilnice: Komac Frančiška in Komac Alfred, se preselita; Kos Erna, družinske razmere; Lavsegar Jože, v JLA; Krajnik Rihard, v JLA; Debevc Anton, menja službo; Pantar Antonija, samovoljni izstop; Vrenko Danijela, samovoljni izstop; Intihar Vera, menja službo; Žakelj Pavel, v tovarno Runo; Freljih Terezija, Močnik Slavka, Kuhar Jožefa, družinske razmere; Sluga Ana v pokoj; Košir Marija, Smolej Neža in Tominc Marija, invalidska upokojitev; Šuštar Milena, iz zdravstvenih razlogov; Zaplotnik Štefka, družinske razmere; Peharc Gita, se preseli; Praprotnik Slavko, menja službo; Bešter Terezija, se preseli; Štrukelj Jožefa v pokoj.

Iz tkalnice: Geč Stanislav, samovoljni izstop; Bertoncelj Marija in Štibelj Slavko, samovoljni izstop; Stepančič Antonija, v pokoj; Kalan Marjeta, družinske razmere; Sajovic Roza, v pokoj; Mali Ivana, začasna prekinitev; Slapar Cvetka, v tovarno Peko; Milek Marija in Župan Ana, prekinitev učne pogodbe; Fornazarič Štefka, družinske razmere; Strgar Marija, samovoljni izstop; Dornig Greta, v šolo; Potočnik Ivana, družinske razmere; Bohte Vida, v menzo BPT; Pavlin Alojzija, v pokoj.

Iz belilnice: Seppe Drago, samovoljni izstop; Boncelj Peter, se preseli; Perko Jernej, v Tovarno finega pohištva; Šolar Anica, začasna prekinitev; Mirič Radovan, v tovarno Runo; Kirn Viktor, menja službo.

Iz skladišča bombaža: Mirt Mihael, v JLA; Grguraš Branko, v JLA; Kristan Andrej, v tovarno Peko; Zorkovič Franjo, samovoljni izstop; Baša Avgust, prekinitev 1-mesečne pogodbe; Šober Jožef, invalidska upokojitev. Iz skladišča blaga: Gačnik Janez, v JLA.

Iz skladišča preje: Aljančič Marija, se preseli.

Iz mehanične delavnice: Jurjevičič Anton, v JLA; Sešliškar Vinko, samovoljni izstop; Jakopin Viljem, v šolo; Kavčič Pavel, samovoljni izstop; Mavc Jože, v JLA.

Iz zunanjih obratov: Plevčak Karel, se preseli; Pavlovič Čedomir, menja službo.

Uslužbenci: Kottar Lidija, menja službo; Bizjak Anka, v šolo.

Na novo sprejeta delovna sila

V predilnici: Železnikar Ernestina, Fartek Gizela, Burič Ana, Gomboc Štefan, Jovan Berta, Vrenko Danijela, Škof Roman, Muhič Kristina, Šega Milica, Mozetič Ana, Vukelič Jelka, Golmajer Janko, Barkovič Ana, Herdelja Barica, Dobrin Frančiška, Breznikar Milena, Golob Ljudmila, Razumič Marica, Kimovec Jurij, Martinjak Valentin, Komac Andrej, Perne Anton, Brejc Marija, Praprotnik Stanislav, Mandelj Ivan.

V tkalnici: Perko Franc, Mubi Jožefa, Oman Janko, Kodrič Janez, Cer Franc.

V belilnici: Kranjc Franc, Kersnik Janez, Grgič Martin, Zalokar Friderik, Zalokar Emilija, Kirn Viktor, Benzik Vinko, Kralj Lucija, Podakar Peter, Čarman Valentina, Škrjanc Vida, Malovrh Anton, Meglič Franc, Regajs Ana, Krznarič Ljubica.

V skladišče bombaža: Kenda Jože, Zorkovič Franjo, Djukanovič Pero, Baša Avgust, Kavčič Franc, Zagoršek Martin.

V skladišče preje: Kotnik Edvard.

V zunanje obrate: Dornig Mirko, Kralj Rozalija, Švelj Stanko, Škantar Ivan, Bogataj Marjan, Rotar Janez.

Uslužbenci: Božič Anton, Šolar Cilka, Drčar Štefka, Slabe Alojzija, Romih Jana, Živojevič Midhard, Koder Karl.

Poroke

Jarc Antonija, tkalka in Kristan Franc, upokojenec; Pogačar Jože, električar in Klobučar Ljudmila, predilka; Mrvar Verona, sukalka in Drobnik Jakob, delavec na železnici; Livk Štefanija, predilka in Horvat Rudolf, delavec na železnici; Hafner Miroslava, tkalka in Murgič Anton, strugar; Rutar Pavla, pregledovalka blaga in Klemenec Viktor, delavec v Tovarni kos in srpov; Unetič Agata, tkalka in Hausmajster Dominik, delavec v Tovarni kos in srpov; Škantar Ivana, predilka in Torkar Janez, delavec v tovarni Peko; Mikelj Cvetka, predilka in Žepič Stanislav, čevljar; Mokorel Matevž, predelavec in Kolkalj Brigita, delavka v tovarni Peko; Gosar Vladimir, vodovodni inštalater in Bohinc Viktorija, delavka v tovarni Peko; Tušek Ivana, predilka, Župančič Franc, zidar; Blažič Helena, tkalka in Štrukelj Pavel, električar; Papler Miroslava, tkalka in Aljančič Janez, posestnik iz Bistrice; Jezeršek Ljudmila, predilka in Podlipnik Franci, vodni inštalater; Praprotnik Marija, tkalka in Ostrelj

Franc, ključavničar iz Zapuž; Zakrajšek Angela, delavka v belilnici in Krevs Jože, šofer iz Ljubljane; Kodrič Janez, delavec in Košir Cirila, delavka v tovarni Peko; Thaler Antonija, tkalka in Mirič Radovan, skladiščni delavec v tovarni Runo.

MNOGO SREČE!

Rojstva

Novak Frančiška, predilka — deklico; Papov Jožefa, predilka — deklico; Klemenčič Jožica, predilka — deklico; Pernuš Marija, tkalka — deklico; Palovšnik Marija, tkalka — deklico; Meglič Kristina, tkalka — deklico; Štrukelj Marija, predilka — dečka; Potočnik Ivanka, tkalka — dečka; Pesjak Jožefa, predica — deklico; Benedik Gita — tkalka — deklico; Lapanja Mira, predilka — dečka; Pernuš Angela, tkalka — deklico; Šparovec Nada, tkalka — deklico; Božič Ana, tkalka — deklico; Zdražnik Štefka, predilka — deklico; Bizjak Ana, predilka — deklico; Purgar Zora, tkalka — deklico; Zaplotnik Ana, predilka — dečka; Hafner Dana, tkalka — dečka.

SREČNIM MAMICAM ČESTITAMO!

Umrli

Čadež Franc, mizarski predelavec.

Rezultati športnih tekmovanj

V ČAST DNEVU TEKSTILCEV

KEGLJANJE:

Tovarna kos in srpov : BPT. — Zmagala je tovarna kos in srpov z rezultatom 385 : 314 in s tem osvojila pokal.

ŠAH:

Brzoturnir šahovske sekcije BPT.

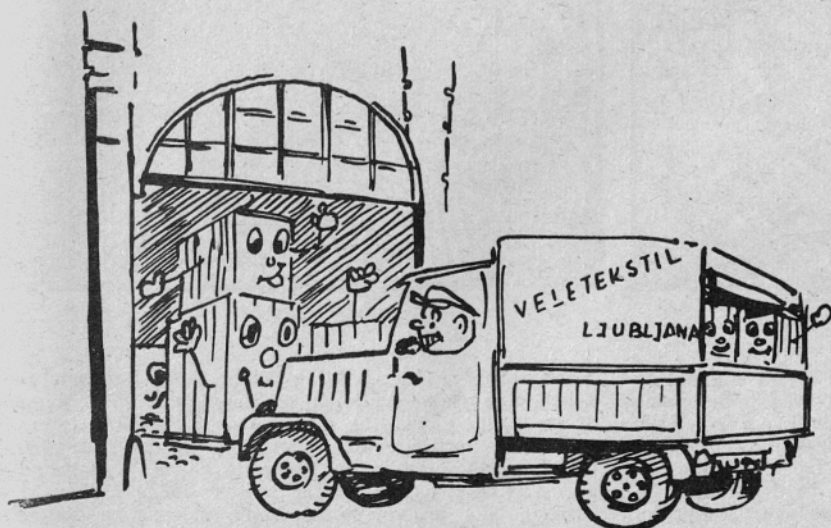
1. mesto Galof Valter

2. mesto Rozman Franc

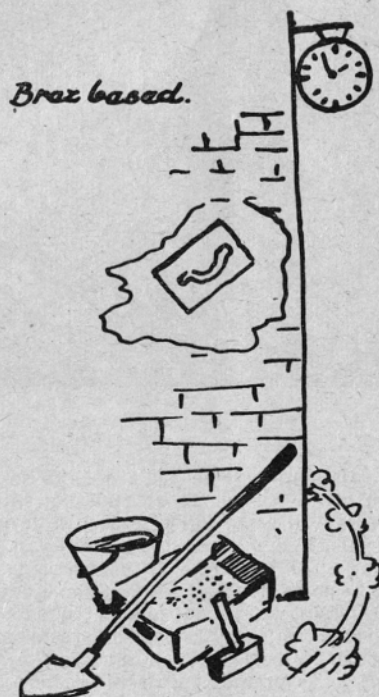
3. mesto ing. Fabjan Milan.

Pokal si je priporil tov. Galof Valter.

Dvoboj med šahovskim klubom Tržič in BPT se je končal neodločeno 4:4.

Tu se nam obeta stalno stanovanje.

NAMIZNI TENIS:

Križe : BPT 4:5. — Pokal je osvojila ekipa BPT Tržič.

BALINANJE:

1. mesto ekipa Peko	6 točk
2. mesto ekipa Tov. kos	4 točke
3. mesto ekipa BPT	2 točki
4. mesto ekipa Runo	0 točk

Pokal si je osvojila ekipa tovarne Peko.

NOGOMET:

BPT : Tovarna kos in srpov 3:2. — Pokal si je priporilo moštvo BPT.

STRELJANJE:

Grupa »A«

1. mesto Perko Janez
 2. mesto Rustja Milan
 3. mesto Rozman Danilo.
- Pokal si je priporil tov. Perko Janez.

Grupa »B«

1. mesto Zaplotnik Peter
2. mesto Djordjevič Maks
3. mesto Mašič Hasan.

Praktično darilo si je priporil tovariš Zaplotnik Peter.

13.

Na zemljo je že padla noč, ko so se cigani odločili, da postavijo šotore. To so tudi kaj hitro uredili. Še malce večerje in že so bili pripravljeni za počitek. Le še kratek pomenek o medvedki. Premišljevali so, kaj naj počnejo z njo. Za cirkus je že prestara, zato so se odločili, da jo bodo razkazovali radovednim ljudem za denar. Po tem sestanku so cigani plegli in trdo zaspali. Medvedka Rjavka pa je z žalostnim srcem premišljevala o svoji usodi. Najbolj pa jo je skrbelo, kaj je z malim Živkom, saj je še premajhen, da bi se sam preživljal.

14.

Naslednjega dne je bil ciganski tabor kaj kmalu na nogah. Radovedni ljudje, ki so že prejšnji večer zvedeli, da so cigani v vasi, so navsezgodaj prihiteli v tabor in ogledovali staro Rjavko. Nekateri so se iz nje norčevali in jo dražili, marsikomu pa se je zasmilila, zato so ji prinesli hrane, saj je bila že pošteno lačna. Odkar jo je Godčev Jaka prodal, še ni dobila ničesar za pod zob. Toda medvedka ni imela nobenega pravega teka, ker jo je vsebolj skrbelo za sinka. Cigani pa so se krohotali, ko so jim ljudje prinašali denar, saj so bili čisto suhi.

Obratne nezgode

Avguštin Mira, predica, si je ob vzmetu ranila palec leve roke, ki se ji je začel gnojiti.

Đorđević Branko, transportni delavec, se je 11. 5. 1957 udaril v levo nogo pri vozu in se pri tem poškodoval.

Meglič Ivan, delavec pri zbiralcu niti, se je dne 13. 5. 1957, ko se je peljal s kolesom na delo, zadell v nekega človeka in pri tem padel ter si poškodoval desno koleno in obe roki.

Papler Francu, strojnemu ključavničarju je dne 11. 5. 1957, ko je šel na delo, spodrsnilo, da je pri tem padel na koleno, pri tem pa si je poškodoval gleženj leve noge.

Pavlin Katarina, predilka, je dne 13. 5. 1957, ko je šla na delo, padla in si zvila desno nogo v gležnju.

Belaj Frančiška, predilka, si je 19. 3. 1957, ko je šla zvečer na delo, doma na stopnicah zlomila desno nogo.

Dornik Iko, tkalski mojster. Dne 15. 5. 1957 ga je udarila udarna ročica na levo roko.

Dolenc Jožef, belilec blaga je dne 21. 1. 1957 zjutraj, ko se je peljal na delo s kolesom, na ledeni cesti padel in si poškodoval gleženj leve noge.

Roblek Andrej, pomožni delavec. Dne 29. 5. 1957 mu je pri prekladanju starega železa zdrknil en komad na kazalec leve roke in mu posnel kožo.

Štrukelj Brigita, tkalka. Dne 6. 6. 1957 jo je udarila udarna ročica od tkalskega stroja na komolec desne roke.

Brejec Jožef, mizar, si je dne 10. 6. 1957 pri delu poškodoval desno koleno.

Gornik Martina, tkalska vajenka. Dne 13. 6. 1957 jo je udarila udarna ročica v komolec leve roke.

Podlesnik Franc, knjigovodja je dne 6. 6. 1957 na poti domov padel na stopnicah in si poškodoval levo koleno.

Pavlin Katarina, predilka, je dne 18. 6. 1957 zvečer, ko je šla na delo, stopila na kamen in si zvila desno nogo v gležnju.

Gros Viljem, mazač strojev v predilnici. Dne 19. 6. 1957 mu je pri brušenju noža spodletelo, pri tem pa se je urezal v kazalec desne roke.

Mežnar Helena, delavka pri čistilni koloni se je dne 15. 6. 1957 pri čiščenju stroja vbodla z jekleno žico v sredinec desne roke, nakar se ji je začelo gnojiti.

Plajbes Marta, predica, se je dne 22. 6. 1957 ranila z nožem v desno roko.

Kavčič Jože, belilec blaga, se je dne 19. 6. 1957 pri šivanju blagovnih komadov vbodel s šivanko v levi kazalec, nakar se mu je ognojilo.

Papler Anton, pakovalec bal. Dne 27. 6. 1957 mu je pri razkladanju bal padel voz na levo nogo in mu jo ranil.

Šober Frančiška, tkalka je dne 1. 7. 1957, ko se je peljala s kolesom na delo, zaradi nasproti prihajajočega tovarnjaka, hotela hitro skočiti s kolesa, pri tem pa so se zlomile vilice pri kolesu ter je padla in se udarila na nogo in glavo.

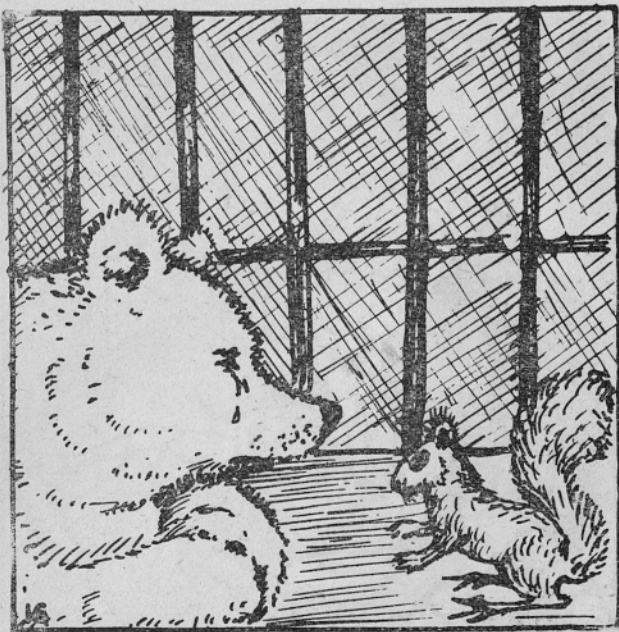
Kočevar Danica, tekstilni tehnik. Dne 5. 7. 1957, ko se je peljala na delo, ji je na vrhu Cimpra odpovedala zavora pri kolesu, ko je hotela preprečiti sicer še večjo nesrečo, je zavila v levo in se pri tem zaletela v obcestni hidrant ter se udarila na prsni koš.

Strah Marija, predica, je dne 20. 5. 1957, ko je šla v stranišče, v oddelku sukalnih strojev padla in se udarila na koleno desne noge.

15.

Mali Živko pa je bil že tudi lačen, ko se je potikal sem in tja po gozdu. Tožilo se mu je po sladkem medu, saj ni imel več nikogar, ki bi mu ga donášal. Zato se je odločil, da poišče mamico, pa naj ga stane, kar hoče. Tako žalosten in objokan se je zasmilil veverici, ki je skakala po drevesih. Ko je zvedela, da išče mamico, mu je obljubila pomoč. Ta veveričina dobrota je opogumila Živko in spet je bil bolj vesel. Napotila sta se po gozdu dalje in kmalu prispela na parobek, odkoder sta opazila v vasi neke vrste šotorov. »Le kaj naj bi to bilo?«

16.

Po krajšem pomenku se je veverica odločila, da se splazi v ta tabor, da le vidi, kaj se tam sploh dogaja. Medvedku pa je naročila, naj se dobro skrije ter počaka, da se vrne. Živko je bil zelo nestrpen, ko je čakal, da se veverica vrne. V tem hipu je kar pozabil na lakoto. Veverica je tedaj že izginila med šotori, kjer je kaj kmalu opazila staro Rjavko. Skriva se je splazila v kletko in ji povedala, da jo v gozdu nad vasjo čaka Živko. Debele solze, ki so ji lile po licih, so se ji od veselja zasvetile, veverica pa jo je nagovarjala za beg.

Lovrenčič Pavel, vozač predpreje v predilnici, se je dne 28. 6. 1957 pri prekladanju flyerskih navitkov urezal s pločevino v kazalec desne roke.

Štrukelj Pavel, obratni električar, se je dne 9. 7. 1957 pri odstranjevanju sežganega varovalnega elementa urezal s porcelanom v kazalec desne roke.

Zorković Franjo, delavec v skladišču. Dne 15. 7. 1957 mu je pri nakladanju padel zaboj na desno nogo.

Bešter Slavka, šivilja vretenskih trakov, je dne 19. 7. 1957 pri prenašanju materiala padla in se udarila na levo roko, nogo in glavo.

Vranešič Nada, tkalka. Dne 19. 7. 1957 jo je pri prenašanju blagovnega valja udarila udarna ročica na palec desne roke.

Grebenc Angela, zbiralka odpadkov v tkalnici, je dne 23. 7. 1957 pri zapiranju okna v prostoru za zbiranje odpadkov padla in se udarila na desno stran prsnega koša.

Fabjančič Marija, tkalka. Dne 23. 7. 1957 ji je pri navijanju blaga na blagovni valj stisnilo desno roko med blagovni valj in vlečni valj.

Pernuš Marijan, tkalski mojster, se je dne 8. 8. 1957 pri rezanju niti urezal z nožem v levo roko.

Kersnik Jože, vozač osnovnih valjev v tkalnici, se je dne 12. 6. 1957, ko se je peljal na delo, prevrnil s kolesom ter se poškodoval po obrazu.

Hrovat Bernard, delavec v čistilnici, je dne 16. 8. 1957 na poti na delo padel s kolesom in si pri tem poškodoval levo ključnico in levo stran obraza.

Kuhar Marija, mikalka, se je dne 17. 8. 1957 urezala s pločevinastim pokrovom pri mikalnem stroju v kazalec leve roke.

Krašovec Ljudmila, nameščenka. Dne 22. 8. 1957 jo je avto, ki je peljal skozi glavno vežo, pritisnil ob zaboj, pri tem pa je zlomila levo roko.

Praprotnik Jože, tesar. Dne 21. 8. 1957 mu je pri polkladanju lesenih leg sodelavec prehitro spustil lego, katera mu je padla na glavo.

Zavrl Vinko, ključavničarski vajenec. Dne 17. 8. 1957 mu je pri skobljanju padel matični ključ na kazalec leve roke in mu ga prebil.

Pretnar Dana, tkalka. Dne 28. 8. 1957 ji je padel na desno nogo blagovni valj in ji posnel kožo.

Kimovec Julka, predilka, je dne 25. 8. 1957, ko je šla po stopnicah v garderobo, padla in si zvilila levo nogo v gležnju.

Mavc Jože, strojni ključavničar. Dne 28. 8. 1957 mu je padel majhen delec železa v desno oko in mu ga ranil.

Čanak Jožefa, tkalka, se je dne 29. 8. 1957 pri zaganjanju tkalskega stroja udarila na palec desne roke.

Ovsenek Francka, motovilka. Dne 2. 9. 1957 ji je padel na palec leve noge zaboj in ga ji poškodoval.

Jerman Iva, tkalka. Ko je šla dne 2. 9. 1957 domov z dela, je pred kalorično kotlarno zadela z desno nogo v železobetonsko palico in se pri tem poškodovala.

Meglič Marija, tkalka, se je dne 6. 9. 1957, ko se je peljala s kolesom domov, zaletela v neko osebo, pri tem je padla in se udarila na nogo in roko.

Smolej Franc, mazač strojev v predilnici se je dne 2. 9. 1957 pri prenašanju odpadkov udaril z glavo v podboje vrat.

Rihter Ivan, čistilec, je dne 9. 9. 1957 šel po stopnicah iz mešalnice, pri tem pa mu je spodrsnilo in je padel ter se udaril na levo nogo.

Magister Stanislav, skladiščnik, se je dne 17. 9. 1957 udaril z glavo ob bencinski sod in jo ranil.

Krmenović Ljubica, tkalka. Dne 17. 9. 1957 ji je pri snemanju blagovnega valja padel valj na palec desne roke in ga ji poškodoval.

17.

Brkati cigan, ki je bil postavljen za stražnika pri medvedki, je odšel, da bi poiskal nekaj Rjavki za pod zob. Že se je vrnil s hrano, ko pa je odprl kletko, mu je z drevesa skočila na obraz veverica in ga krepko uščipnila za nos, da je cigan glasno zatulil. Bil je čisto iz sebe, ko se je šele zavedel, kaj se je zgodilo. Iz nosu in oči se mu je vtila gosta črna kri, tedaj pa je začel še močnejše tuliti. V tem trenutku je čisto pozabil na medvedko, ki je že nestrpno čakala v kletki. Veverica pa je zopet hitro švignila na drevo.

18.

To zmedo pa je hitro izkoristila stara Rjavka in se krepko pognala iz kletke črnemu ciganu naravnost v hrbet in to s takšno silo, da je cigan kar po zraku odletel do soda z vodo, ki je stal nekoliko odmaknjen od kletke in se na glavo postavil v vodo. V trenutku, ko je medvedka videla, da je cigan čisto brez moči, jo je hitro odkurila proti gozdu, kjer jo je že tako nestrpno čakal mali Živko. Ko se je črnih zavedel, kaj se je tedaj zgodilo, se je hitro skobacal iz soda in ves zbegan taval sem in tja in kričal: »Ujemite Rjavko!«

Šlibar Edvard, pleskarski vajenec. Dne 24. 9. 1957 mu je pri zazidavanju lukenj brizgnil v levo oko mavec in mu ga rani.

Bajd Alojz, zidar. Dne 13. 9. 1957 se mu je pri prebiranju kamna eden zavalil na prstanec leve roke in ga mu poškodoval.

Jejčič Jože, mazač na fleyerjih je dne 24. 9. 1957, ko je mazal stroje, stopil na mastna tla, pri tem pa je padel in se z glavo zaletel v rob stroja.

Pernuš Jože, vozač blaga v tkalnici, je dne 24. 9. 1957, ko se je peljal na delo s kolesom, padel in si pri tem poškodoval levo roko.

Zaletel Silva, tkalka. Dne 27. 9. 1957 jo je pri zagonu stroja udarilo na levo roko.

Mandela Marija, predica. Dne 28. 9. 1957 ji je padel zaboj na palec desne noge in ga ji poškodoval.

Zupan Francka, tkalka, je dne 2. 10. 1957, ko je šla zvečer domov iz tovarne, padla in si poškodovala levo nogo.

Vrhovnik Julijana, motovilka, se je dne 28. 9. 1957 pri čiščenju stroja vbodla v prst desne roke, nakar se ji je ognjilo.

Meglič Franc, strojni ključavničar, se je dne 8. 10. 1957 na brusilnem stroju obrusil palec leve roke.

Pretnar Dana, tkalka. Dne 10. 10. 1957 jo je pri polnjenju zabojčka z votki udarila udarna ročica na desno roko.

Žonta Pavel, vozač premoga v kalorični kotlarni. Dne 25. 10. 1957 so mu pri prenašanju padla litoželezna vrata od novega parnega kotla na levo nogo in mu jo poškodovala.

Lupša Franc, škrobilec. Dne 25. 10. 1957 ga je pri snemanju osnovnega valja raz škrobilni stroj udarila

veriga od snemalne naprave na palec leve roke in ga mu poškodovala.

Perne Anton, delavec na mikalnikih. Dne 22. 10. 1957 ga je zgrabila jermenica pri mikalniku in mu posnela noht na prstancu desne roke.

Gašperlin Ladislav, strojni ključavničar, se je dne 28. 10. 1957 pri popraviljanju parne napeljavje opeknel na desno nogo.

Tišler Marjeta, tkalka, se je dne 31. 10. 1957, ko je šla domov, pred kalorično kotlarno pri oprijemu za ograjo vbodla z žebljem v dlan desne roke.

Čarman Jože, paznik v hidrocentrali. Dne 3. 11. 1957 mu je pri plezanju po lestvi spodrsnilo, ko pa se je hitro hotel oprijeti za klin s prstancem desne roke, si ga je zaradi sunka svoje lastne teže zlomil.

Jerman Jernej, podmojster v tkalnici se je dne 6. 11. 1957 pri snemanju jeklene vzmeti vbodel v dlan desne roke.

Tišler Jože, delavec v belilnici blaga. Dne 5. 11. 1957 mu je pri previjanju blaga stisnilo desno roko med valjčke.

Ambrožič Ivanka, tkalka, je dne 5. 11. 1957 na poti na delo padla in si zvila desno nogo v gležnju.

Komac Andrej, delavec pri čistilni koloni, se je dne 23. 11. 1957 vbodel z žebljem v prstanec desne roke, nakar se mu je ognjilo.

Bartol Angela, tkalka. Dne 2. 12. 1957 je na poti iz tovarne domov padla in se ob kamen udarila na sredinec leve roke.

Komac Andrej, delavec pri čistilni koloni je dne 5. 12. 1957, ko se je peljal s kolesom domov, padel in si prebil levo koleno.

19.

V ciganskem taboru je nastala zmeda, raztrgani cigani so začeli letati sem in tja, kot brez glave. Eden od njih je v zmedenosti zadel ob prižgano petrolejko v šotoru, le-ta pa se je razbila in v hipu je bil ves šotor v ognju in dimu. Vsi razjarjeni so cigani streljali proti gozdu, toda medvedka jim je srečno odnesla pete. Sedaj niso vedeli, ali naj gredo za Rjavko, ali pa naj gase ogenj. Panika je bila vse večja in večja, ogenj pa se je hitro širil dalje in kmalu upepelil vse cigansko premoženje. Preostalo jim ni drugega, kot iti.

20.

Ko je medvedek Živko zagledal svojo mamico, je bil presrečen. Skočil ji je okrog vratu in jo močno objel. Tudi stari Rjavki so se od veselja zasvetile oči. Po dolgem času sta bila zopet skupaj. Takoj sta se napotila dalje po gozdu, Rjavka pa je svojemu radovednemu sinčku pripovedovala svoje grozne doživljaje. Sedaj je postal Živko že precej lačen, zato sta se namenila, da si poiščeta nekaj za pod zob. Sonce je s svojimi zadnjimi žarki še enkrat veselo posijalo skozi vejeve, nato pa se je skrilo za goro in na zemljo je padel mrak.

Anekdote

I.

Sosed pek je tožil Sokratu, da ima na vrtu drevo, ki mu prinaša nesrečo. Na njem so se obesile že tri njegove žene.

Sokrat se je domislil prijazne Ksantipe in zaprosil peka:

»Dragi prijatelj, dovoli, da prenesem tvoje drevo na svoj vrt in ga tam zasadim.«

II.

Ko je nekoč Simon, oskrbnik pri sirukaškem tiranu Dionizu, z neprikrito oholnostjo razkazoval Aristipu krasne dvorane in tla iz mozaika, je modrijan nenadoma zaključil in pljunil Simonu v obraz.

»Kaj vendar misliš?« vzklikne Simon nejevoljno.

»Vse je tako lepo, da nisem vedel, kam bi pljunil,« se opraviči filozof.

III.

V bitki pri Kanah je dosegel Hannibal sijajno zmago. Med sedemdeset tisoč Rimljani, ki so takrat padli, je bil tudi konzul Emilius Paulus, takratni poveljnik rimske vojske. O njem je znana naslednja anekdota:

Ko se je ločil od svoje lepe in bogate žene, so se temu njegovi prijatelji zelo čudili. Znanec ga je vprašal, zakaj je to storil. Tedaj je Emilius Paulus vzel iz omare čevelj in dejal:

»Tudi ta čevelj je lep in bogato okrašen, toda samo jaz vem, kje me tišči.«

IV.

Skladatelja Rossinija so že za življenja zelo slavili in sklenili, da mu postavijo spomenik. Ko so ga prijatelji obiskali in prosili za dovoljenje, se je zelo začudil, koliko bo ta reč veljala. Zato jim je rekel:

»To je preveč. Predlagam vam, da daste ta denar meni, jaz pa vam obljubim, da bom vsak dan do smrti stal po nekaj ur na trgu, kjer nameravate postaviti spomenik.«

V.

Slavni violinist, »največja zvezda mojstrstva na violini« Nicolò Paganini je skočil nekega dne v Florenci v kočijo in vzkliknil kočijažu, naj ga hitro zapelje v gledališče. Razdalja ni bila velika, toda bilo je že zelo pozno in občinstvo ga je nestrpnostno pričakovalo, ker je naznanil, da bo igral na eni struni znano »Mojzesovo molitev«, ki jo je zložil Rossini. Paganini je vprašal kočijaža, koliko bo stala vožnja.

»Vam,« je dejal kočijaž, »bom računal-deset frankov.«

»Kako to? Deset frankov? Ali se šalite?«

»Ne! Saj zahtevate vi enako vsoto za sedež pri svojem koncertu.«

»Dobro,« je suho odvrnil Paganini, »dam vam deset frankov, če me pripeljete do gledališča po enem kolesu.«

VI.

V majhnem ameriškem mestu je imel v programu gostovanja slavni italijanski pevec Caruso tudi Brahmsovo pesem »Kovač«. Tik pred začetkom koncerta pa je slišal, da hoče neki moški v osebni zadevi po vsej sili takoj priti k njemu. Caruso ga je sprejel.

»V programu sem bral,« je začel vsiljivi obiskovalec, »da boste nocoj peli tudi pesem o kovaču. Jaz sem edini kovač v tem mestu in vas prav lepo prosim, da bi vstavili v pesem še to, da popravljam tudi otroške vozičke.«

VII.

Stari filozof Voltaire je bil z ženskami zmerom zelo vljuden. V večji družbi je dejal, da še nikoli ni videl grde ženske. Ena izmed navzočih dam, ki je imela ploščat nos, a tudi smisel za humor, mu je rekla:

»Mene pogledjte, pa boste morali priznati, da sem grda.«

Z letnega oddiha.

Novi kroji tržiške godbe.

Kje je šofer?

Toda Voltaire ne bi bil Voltaire, če ne bi odgovoril s poklonom:

»Gospa, kakor vse ženske, ste tudi vi pravi angel, ki je padel z neba. Primerila se vam je le nesreča, ki je niste sami zakrivali: padli ste na nos.«

VIII.

Znani dramski pisatelj Scribe je dobil od pariškega milijonarja naslednje pismo:

»Zelo spoštovani gospod! Živo želim, da bi z vami napisal gledališko delo. Ali bi bili tako prijazni in napisali komedijo, ki bi ji jaz dodal nekaj verzov in tako veljal za vašega sodelavca. Računajte z mojo hvaležnostjo, saj bi prepustil vse dohodke vam. Delo bi bilo lahko — na moje stroške — najsjajnejše opremljeno. Jaz sam bom zadovoljen že s tem, da bom poleg vas užival slavo ustvarjalca.«

Scribe, ki je bil do skrajnosti samoljuben človek, je odgovoril:

»Gospod, prav žal mi je, da moram odbiti vašo laksko ponudbo, toda po mojem mnenju ne moreta biti osel in konj vprežena v isti voz.«

Milijonarjev odgovor je bil lakonsko kratek:

»Gospod, prejel sem vaše drzno pismo. Kako morete biti tako nesramni, da me primerjate s konjem?«

IX.

Na zabavi pri ugledni pariški gospe stopi domišljav plemič k pripovedniku Dumasu in ga nesramno vpraša:

»Oprostite, gospod Dumas, ali je res, da je Vaš oče mulat?«

»Res.«

»Torej je bil Vaš ded zamorec?«

»Da.«

»In kaj je bil Vaš praded?«

»Opica.«

Plemič se začne krohotati, Dumas pa mu resno pravi: »Da, da, kot vidite, se moje poreklo neha tam, kjer se Vaše začenja.«

X.

Slovečega londonskega slikarja Hogartha je bogat, a zelo skop plemič naprosil, da bi mu naslikal za slavno dvorano nove palače velikansko fresko, ki naj bi kazala prehod Judov čez Rdeče morje. Slikar je zahteval

za delo sto goldinarjev, plemič pa mu je ponujal samo dvajset. Tedaj je slikar rekel:

»Ker sem v denarni stiski, bom prevzel delo tudi za ta denar, če mi vplačate vnaprej.«

Ko je dobil denar in ključ od dvorane, je odšel in posikal pleskarja. Še preden je naslednje jutro plemič zlezal iz pernic, je bila vsa stena prepletkana z rdečo barvo. Hogarth je poklical hišnega gospodarja in rekel:

»Delo je opravljeno.«

»Kaj je opravljeno? Kaj naj to pomeni?«

»Rdeče morje.«

»Rdeče morje? Kje pa je faraon s svojimi vojščaki?«

»Utonil je,« skomizgne slikar z rameni.

»In otroci Izraelovi?« prebledi vitez.

»Ti so pa že na drugi strani in jih ni mogoče več videti.«

ZANIMIVOST IZ STAREGA ČASOPISA POSMRTNA LISTA

Moja nigdja ne prežaljena žena Kristina preminula je 3. ov. mes. u 34 ili 36 godini svoga života i predana je materi zemlji. Hvala materi zemlji, koja je Kristinu primila, hvala i lekaru g. R...u, koji je svje i svja činio, da spase Kristinu, pa i kad nije spasio hvala mu. Al' najviše hvala g-dji Milevi udovi, što je negovala moju Kristinu i mene i time mi olakšala jade. A što se koješta priča za mene i g-dju Milevu, udovu, to za sad nije mesto za odgovaranje, al' dok dam Kristini po godine, biće govora o svemu, a dotle:

»Stan počekaj, od Duboja Mujo,
I mi konja za trku imamo.«

Ožalošćeni
Kristifor Gajić

(»Beogradske novine« 1888)

MED PRIJATELJICAMI

Ko sem sinoči sedela v parku, je prišel neki moški in me je hotel poljubiti. Lahko si misliš, kako sem bežala! Pa si ga dohitela?

IMENITNO SREDSTVO

Ali kaj pomaga vaša voda za rast las?

Pa še kako! Zadnjič je neka tovarišica z zobmi odprla zamašek steklenice in čez tri dni je imela že brke!

IZ STRAHU PRED MIŠI

Gospodinja se predstavi nova služkinja.

— Vaša izpričevala so zelo lepa, pravi gospodinja. Le to mi še povejte, zakaj ste šli iz zadnje službe.

— Gospod mi je rekel »miška«, gospa se je pa miši tako zelo bala.

ISKRENOST

Od: »Oh, Mimi, vsak dan ste lepši in prikupnejši!«

Ona: »Škoda, da jaz tega o vas ne morem reči!«

On: »Nič hudega. Kar zlažite se, kakor sem se jaz!«

URADNO POROČILO

»Po izpraznitvi potnikov je vlak takoj nadaljeval pot...«

PRI MESARJU

»Tone, zdrobi tovarišici Omanovi kosti in stehtaj njen svinjski želodec!«

RAZLIKA

»Kako čuden človek si ti, Mirko. Ko sva bila še zaročena, si mi zmeraj pravil, da bi me od ljubezni najrajši kar pojedel. Zdaj pa kolneš kakor obseden, če dobiš moj las v juhi!«

LJUBEZEN

Ali me boš vedno ljubil, Matevž, tudi ko bom stara »Sladka Minka... seveda boš postala sčasoma starejša... a grja v mojih očeh ne moreš postati!«

NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno: 1. prevozno sredstvo, 8. otok v Severnem Jadranu, 11. prvi dve črki od besede pod 2. navpično, 12. naziv podjetja s tekstilom v Ljubljani, 16. grška črka, 17. hitro se premikam, 19. industrijsko mesto na Gorenjskem, 20. domača žival, 22. oblika glagola »nositi«, 24. čas štiriindvajsetih ur, 25. vrsta denarja, 26. kralj živali, 27. navednica pri premem govoru, 28. otok v Jadranu, 29. bruha iz ognjenika, 31. mesto v Saudovi Arabiji, 33. nasilje, 34. načrt, ki je risan od srednje strani, 35. veznik, 36. reka v Italiji, 37. 2. stopnja od »visoka«, 40. ptica, 42. prvi dve črki od imena standardnega artikla, ki ga izdelujemo v naši tovarni, 43. površinska mera, 44. povleči, 48. besedoslovec, 51. takrat (srbohrv.), 52. kotanja na Krasu, 53. mamilo, 54. veznik, 55. operni spevi, 56. gora pri Beogradu (2. sklon), 57. isto, kot 35. vodoravno, 59. nosilec, 61. star avstrijski denar, 63. izbrana družba, 65. kratica za Dijaški dom, 66. divja žival iz rodu mačk.

Navpično: 1. domača vprežna žival, 2. rože so, 3. studijski tečaj, 4. število, 5. delavec, ki dela težka dela, 6. kratica za Čehoslovaško republiko (narobe), 7. ruski minister, 9. gorovje v Italiji, 10. oblika preteklega časa, 12. isto, kot 28. vodoravno, 13. nasprotno od mehke, 14. tekoče slike, 15. razvedrilo za lovce, 18. kolegica, 21. pred nevarnostjo smo se, 23. italijanski spolnik,

25. predlog (srbohrv.), 30. čut, 32. šolska potrebščina, 38. pripomočki pri razbijanju atomov, 39. kraj v Slovenskem Primorju, 40. del roke, 41. oblikovati, 45. udarec, 46. tuja beseda, ki ni našega izvora, 47. trska, 48. polet, 49. strop (srbohrv.), 50. avtomobilska firma, 54. krajevni prislov, 58. osebni zaimsek, 60. predlog, 62. zaimsek, 64. kemični znak za iridij.

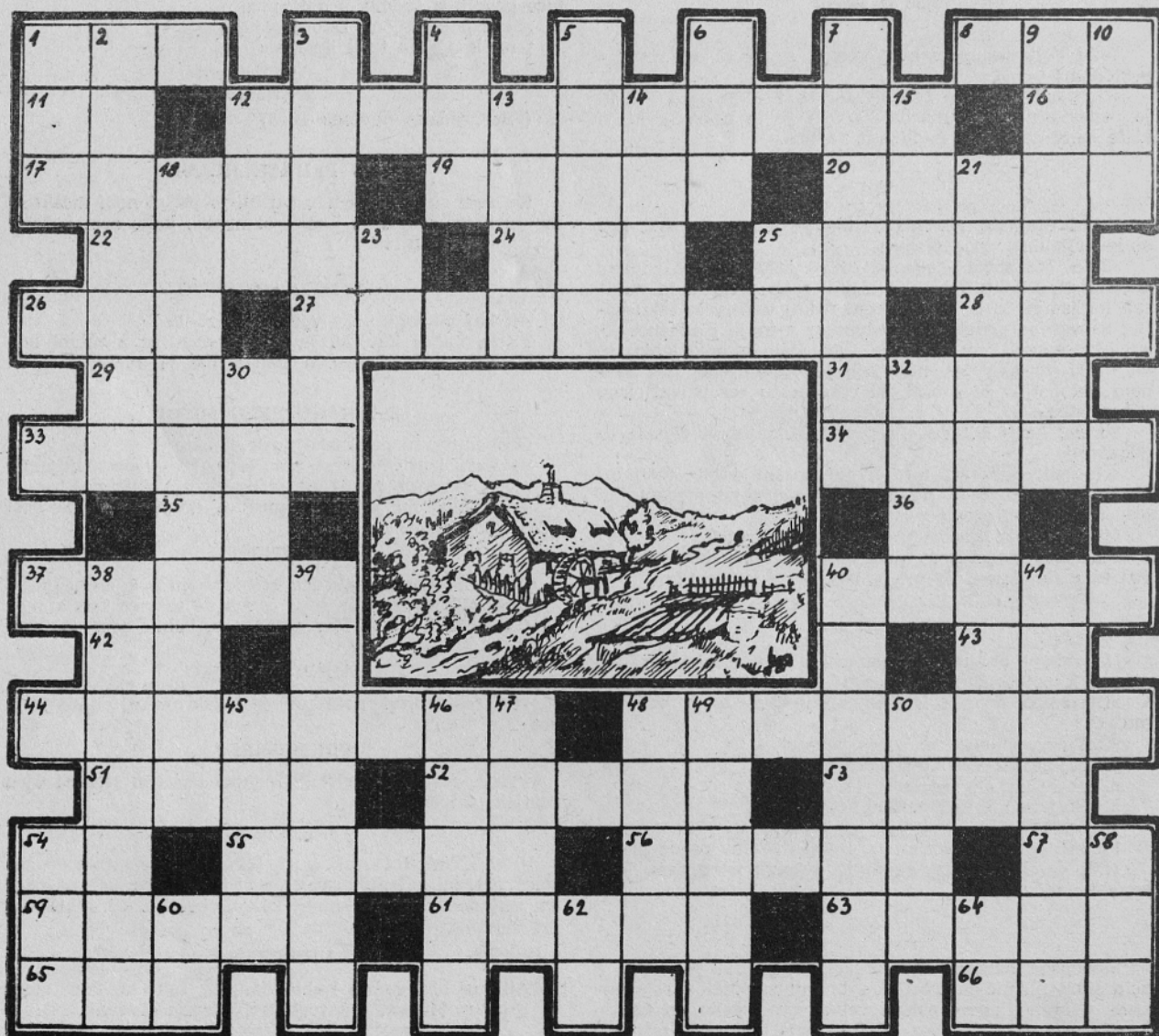
Rešitve je oddati en teden po izidu te številke v organizacijskem sektorju, ali pa v nabiralnik pri zgornjem vratarju.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ TEKSTILCA

Vodoravno: 1. akt, 4. Ada, 7. krov, 9. prag, 10. Timok, 12. krona, 13. major, 15. pleme, 16. salon, 18. arija, 19. Kukovnica, 20. tov., 21. asi, 22. pet, 24. vam, 26. Veliki vrh, 28. Peter, 29. mizar, 31. mesec, 32. merim, 34. torek, 35. Lešan, 37. orel, 38. meso, 39. TAM, 40. MTT.

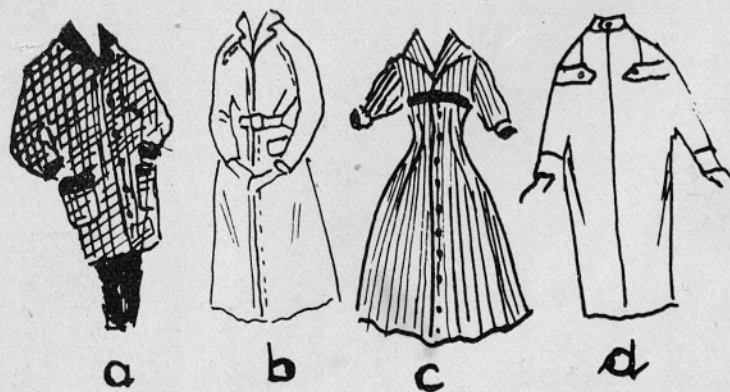
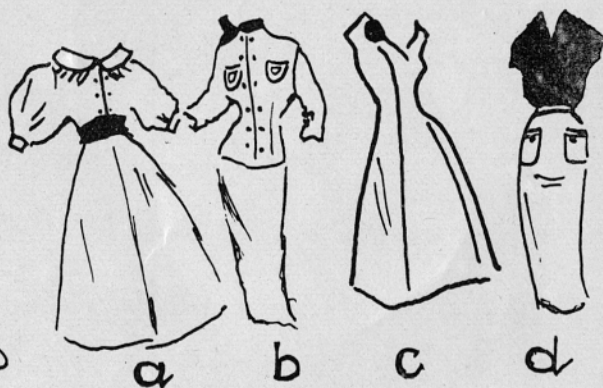
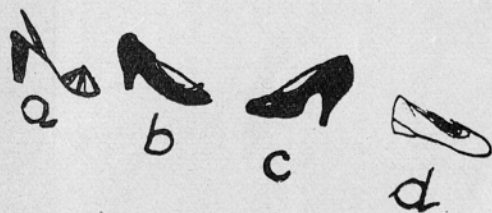
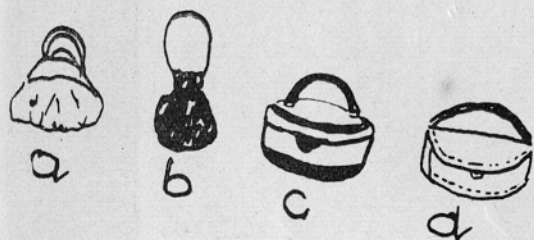
Navpično: 1. akt, 2. Krim, 3. Tomas, 4. aroma, 5. Dane, 6. aga, 8. vojak, 9. preja, 11. kolut, 12. klici, 14. rokodelec, 15. pristavim, 17. nov, 18. Ana, 22. petek, 23. tir, 24. Vim, 25. mrzel, 26. vesel, 27. harem, 28. perem, 30. rišem, 31. mōra, 33. mast, 34. Tot, 36. not.

Križanko so pravilno rešili in so bili izžrebani sledeči:
1. nagrado prejme Ahačič Zora.
2. nagrado prejme Lombar Danica.
3. nagrado prejme Herak Ivanka.

MODNI KOTIČEK

Nekaj praktičnih nasvetov za našo delovno ženo

Depo

908TRŽIČ
TRŽIŠKI teks
1957

658(497.12)(085.3)

4002499,7/12

KNJIZNICA TRŽIČ

COBISS •

